

جهڙنى هه ڳانه وه

دهڙگاي چاڀ و بلاوڪردنه وهى

زنجيرهى رڙشنبيرى

*

خاوهنى ڄيمتياز: شهوڪهت شيخ يهڙدين

سهرنووسيار: بهڙران شههمهڙ هببيب

***

ناوونيشان: دهڙگاي چاڀ و بلاوڪردنه وهى ناراس، شهقامى گولان، ههولتير

سەرپەرشتىياري زنجيرهى شانئوى جيهانى

دانا پەنووڧ

ناوى كىتەپ: جەژنى ھەلسانەوھ

نوسىنى: ئۆگۆست سترىندبېرى

پىشەكى: ھەرى جى. كالىسون

وهرگىراني له سویدییهوھ: خەبات عارف

بلاوگراوھى ئاراس- ژماره: ۸۸۱

ھەلەگىرى: شىرزاد فەقى ئىسماعىل + بۆكان نوورى

دەرھىنانى ھونەرىيى ناوھوھ: ئاراس ئەكرەم

بەرگ: مریەم مۆتەقىيان

چاپى يەكەم، ۲۰۰۹

له بەرئۆھبەراپەتیی گشتیی كىتەبخانە گشتییەكان له ھەولیر ژماره ۷۶۷ی

سالى ۲۰۰۹ی دراوھتیی

ئۆگۆست سترىندبېرى

جەژنى ھەلسانەوھ

وهرگىراني له سویدییهوھ:

خەبات عارف

به ته واوی سهرنج به ره و خوئی راده کیشیت و بینهران به خوئیوه بهند دهکات.

دیمه نی شانویی، دیمه نیکی ریالیستیانه ی ناتوریالیستانه یه، هر نه بیت له پروکه شدا: مالی هییه ست، له لونده. (۲) خیزانیک که وتووه ته ته نگانه وه. پیاوی مال؛ هییه ست، له درئه نجامی په رشوبلا و کردنه وه ی پاره ی خه لکی که به متمانه له لای دانراوه، سزا دراوه و له زینداندا یه و ژنه که هیشی سهرسه ختانه پی له سهر ئه وه داده گریت و پی وایه میرده که ی بیتاوانه و به هیوای ئه وه یه ئه و حوکمه ی به سهریدا دراوه، درئه نجام، وهک نادادیه که که به ران بهر به خیزانه که کراوه در بکه ویت. به خپوکه ری ئیستای خیزان؛ ئیلیس، کوری مال، ماموستایه کی گه نجه و وانه ی لاتین ده لیته وه و وهک "نه ناسراوه که" ی درامای "به ره و دیمه شق" (۳) به ته واوه تی له خوئی و له دنیا دابراو و دووره په ریزه. له بهر زور هق بووه به که سیکی تال و گرژ و نائومید: چونکه دایکی، به هیچ مه رجیک، نایه ویت پروا به وه بهینیت که باوکی تاوانبار بووه، چونکه پی ترؤسی قوتابی و هاورپی هر به وه وه نه وه ستاوه که بیرو بوچوونه کانی ناو نامه ی دوکتورا ته واونه کراوه که ی ئه می دزیوه، به لکو وا دیته پیش چاو که بیشیه ویت کریستینای دستگیرانی لی بدزیت؛ چونکه کریستینا یارمه تیی ددات و به جوریک خوئی ده ویت که ئه م ناتوانیت بروای پی بهینیت؛ چونکه ناچاره به وه ی خویندن و مالیک بو "بینیامین" ی بی دایک و باوک به دست بهینیت، که هرچی سامانیک بو به جیهی لراوی هه بووه له نیو سهرجه می ئه و پاره و پوولانه دا بووه که باوکی ئه م په رشوبلاوی کردووه ته وه؛ چونکه یه کیکی تر له قوربانیه کانی باوکی؛ لیندکفیس،

جه ژنی هه لسانه وه

گه رانه وه ی پیرسیفونه (۱)

نووسینی: هه ری جی. کالسون

رهنگه قه بوولکردنی ئه وه ئاسان نه بیت، که ته نیا به مانایه کی سنووردار، درامای "جه ژنی هه لسانه وه" به یه کی که له دراما گرینگه کانی ستریندبیری دابزیت. ئه گه رچی ئه م درامایه دلی بینهرانی شانویی به و ئاوازه پر له شادی و ئاسوده ییبه ی له نیویدا هه یه بهند کردووه، به لام به گشتی جوړه ده ستپیتیه کیشی پیوه دیاره. هه ول و کوئششی نووسه ر بو پرکردنی دراماکه ی به و جدیده ته ی له و خوونه ریته ئاینیه دا هه یه له رتی به ستنه وه ی بنه مای دیمه نه کانه وه به و کات دابه شکردنه وه که تایه ت به ئیشوئا زاره کانی جه ژنی هه لسانه وه ن: پینجشه ممه ی پیروژ، هه یینی رهش و ئیواره ی جه ژنی هه لسانه وه؛ دراماکه ی به ره و ئه نجامیک نارپکوپیک بردووه. هینده زور ناوی عیسه ی مه سیح "کریستوس" ده هینریت و پیکچواندنه کانش له گه ل ئیشوئا زاره کانی جه ژنی هه لسانه وه دا هینده به روونی کیشراون، که درئه نجامه که ی به ته واوی له گه ل ئایندا نزیک بووه ته وه. سهرباری ئه م لاوازیانه یه به لام، دراماکه به هیزیک بنه چه یی، که بریتیه له که سایه تیی ئیلینورا، رزگار ده کریت؛ که یه کی که له کاراکتره هه ره ئه فسانه یی - شیعییه کانی ستریندبیری و

وا پى دەچىت بۇ شار گويىزايىتتېيەو بەو نيازەى داواى قەررەكەنى خۆى لەمان بکاتەو و لە كۆتايىشدا چونكە ناچار بوو ئېلىنۇراى خوشكى رەوانەى خانەى نەخۆشانى دەروونى بکات. ئېلىس خۆى وا دەبىئىت، وەك چۆن عىسای مەسىح ئازارى دەچىژا، ئەمىش ئازار دەچىژىت و لە نىو يەككە لە مەبەستە ھەرە ئاشكرىكانى ئەم دراما ئىشونئازائىمىزەدا كاردانەوہى ئەو بەرانبەر بەو دەنگۆيەى كە پىتروس بوو بە ھاوړپى كەسىك، كە ئېلىس قىزى لە بىرو بۆچوونە سىياسىيەكانى دەبىتەو و ئەو كەسەش پارىزگارى شارە: "پىتروسىش نكولى لە مامۆستاكەى خۆى كرد و وتى: 'من ئەو پياوہ نانا سم. ديسان كەلەشپىرەكەش قووقاندنى! ئەرى بەراست پاشناوى پارىزگار پۆنتيوس و ناوى خۆيشى پىلاتوس نىيە!" ئەمە و قسەى ترى وەك ھاوړى ھىيەست خان "خوایە بۆ ئاوا بە جىت ھىشتووم!" ئىشونئازارى خىزانەكە دەگۆرپىت و دەيكات بە تەرىپىكى راستەوخۆى ئىشونئازارى دراماكە. چونكە لاسايىكردنەوہى عىسای مەسىح زۆر ئاشكرا سەرنج رادەكىشىت، توانا و بىستى دراماكە بۆ گەيشتن بە ئاوازى بلندترى شىعەرى كەم دەبىتەو و شتى ترى وەك دىمەنى ئەفسانەيى گرىنگتر، لە كاتى نواندندا، لىل و تارىك دەبىت.

ھەر وەك درامای "باوك"،^(۳) كە درامای "جەژنى ھەلسانەوہ" لە يەكەم تىروانىندا ھىچ شتىكى ھاوہشى لەگەلدا نىيە، چەقى ھىزى ئەم درامايەش گروپكە كاراكتەرە كە پىكەوہ بنچىنەى شىوہيەكيان پىك ھىناوہ و ئەویش ئەو شتىە كە پىچى دەوترىت: تاھەتاھەتايە تايبەت بە ژنان. ئەوہيش ئەركى پالەوانە سەرەكىيە جىاجىاكانى ھەردوو دراماكەيە كە ئەم شىوہ پىكھاتوہ تىكەل بە ژيانى خۆيان بکەن، بەلام

لە كاتىكدا كە سەرسوارانى درامای "باوك" لە كىردوكۆشى خۆيدا تىكويىك دەشكىت و سەرکەوتن بە دەست ناھىئىت، ئىلىس لە داىك دەبىتەوہ و رىزگار دەكرىت. ھۆكارى ئەم جىاوازيەى نىوانىشىيان گۆرانكارىيەكە لە سەرنجلىدانىاندا؛ ھەر يەك لە دراماكان لە پرووى خولقانىانەوہ مۆركى قوناخىكى بنچىنەيى پىوہيە كە تىياندا بەرھەم ھىنراون. لە يەكەمىاندا باس لە داىكايەتى؛ قوناخى خواوہندى مەزن، ئەو خواوہندەى كە ھىچى تر بىجگە لە نەئىنيەكانى نىو باوہشى خۆى، نازانىت و لە دووھمىاندا باس لە يەكگرتنى داىك و كچە - كە بە يۆنانىي كۆن دەبىت بە "ھىپورسىس"^(۴) - كە لە نىويدا تواناكانى ئەفراندنىكى بى پايان و بى سنوور بۆ گۆرانىكى روحى خۆى شاردووتەوہ. ئەمەيش يا ئەوہيە ھۆشيارانە يا ناھۆشيارانە بووہ و بەلام سەرنج و تىرامانى سترىندىبىرى لەسەر نمونەى ھەرە پر لە مانا و دەربىرى ئەفسانەى "ھىپورسىس" راگرتوہ، بە واتايەكى تر، چىرۆكى "دىمىتتير"؛ خواوہندى كشتوكال و كچەكەى؛ پىرسىفۆنە.

پىرسىفۆنە - يا پرۆسپەرىنا وەك ئۆفیدیۆس^(۵) ناوى دەبات، لە نىو ئەو كەسايەتییە ئەفسانەيىيانەدا كە دەتوانن شىوہى خۆيان بگۆرن و سترىندىبىرى زۆر ھەزى لىيان بووہ - لە لايەن "ھادىس" ھوہ، كە فەرمانرەواى ژىر زەويە، فرىو دەدرىت، بەوہى كە لە كاتىكدا خەرىكى گولچىنە خۆى بەرەو گولە نىرگىزىكى كىوى و زۆر جوان درىژ بکات و ھاوكاتىش كە ئەو دەستى بە گولە نىرگزەكە گەيشتوہ، زەوى شەق دەبات و "ھادىس" ىش بە دزىوہ پەلى دەگىرىت و بەرەو خاكى ژىر فەرمانرەوايەتیی خۆى بە كىشى دەكات.^(۶) "دىمىتتير" بەرانبەر بە ونبوونى كچەى نىگەرەن دەبىت و ئەنجامى نىگەرەنەيەكەيشى بەوہ

دهگات که هرچی شینایی ههیه دهووستیت و کوهمه‌لی مرؤفایه‌تی دهکه‌وئته بهر هه‌ره‌شهی برسیتیه‌وه. ئەمجا "زیوس" ناچار ده‌بیت بکه‌وئته نیوانه‌وه و په‌یمان له‌گه‌ل هادیسی برابیدا ده‌به‌ستیت و رێک ده‌کەون که: پیرسیفۆنه هه‌شت مانگان له‌ ساڵدا له‌ لای دایکی بمینیت‌ه‌وه،^(۸) به‌لام ده‌بیت زستان له‌گه‌ل مێرده‌که‌یدا له‌ ژیر زه‌ویدا به‌سه‌ر ببات. به‌م شیوه‌یه، کاتیک دایک و کچ به‌یه‌کتر ده‌گه‌نه‌وه، شیناییش ده‌گه‌رێته‌وه بۆ زه‌وی.

له - "جه‌ژنی هه‌لسانه‌وه" دا ورده‌کاریه‌کانی ئەفسانه‌ گۆرانکارییان به‌سه‌ر کراوه و پروداوه‌کان ره‌وت و ره‌فتاریکی تریان وه‌رگرتوه، به‌لام به‌شه‌ گرینگه‌کانی، وه‌ک خۆیان، ماونه‌ته‌وه. به‌هاره و ئیلینۆرا/پیرسیفۆنه له‌ نه‌خۆشخانه‌ی ده‌روونیه‌وه، به‌ره‌و مال، ده‌گه‌رێته‌وه. سنوره‌ پر له‌ ئەندیشه‌ و ناروونه‌کانی وه‌سفکردنی ئەو بۆ ئەو جیگه‌یه‌ی لێ بووه‌ بیر به‌ره‌و مال هه‌ پاکوخواوینه‌که، به‌ گشت تارماییه‌ نا‌ارامه‌کانیه‌وه له‌ هه‌رێمه‌ تاریکه‌کانی ژیر زه‌ویدا، راده‌کیشیت:

ئیلینۆرا: ده‌منیرنه‌وه بۆ ئەوئ... بۆ ئەو جییه‌ی لیه‌وی هاتووم، ئەو جییه‌ی خۆر لێ نادات، ئەو جییه‌ی دیواره‌کانی، وه‌ک دیواری هه‌مامیک، سپی و رووتوقووتن، ئەو جییه‌ی که‌ تێیدا به‌ ته‌نیا گویت له‌ ده‌نگی گریان و سکا‌لایه، ئەو جییه‌ی که‌ سا‌لیکی ته‌مه‌نی خۆم تێیدا له‌ ده‌ست داوه!

بێنیامین: مه‌به‌ستت له‌ کوئیه‌؟

ئیلینۆرا: ئەوئ که‌ تێیدا، سه‌ختتر له‌ زیندان، ئازار ده‌چێژیت، ئەوئ

که‌ که‌ساس و به‌دخوایان تێیدا ده‌ژین، ئەوئ که‌ پره‌ له‌ نا‌ارامی، ئەوئ که‌ شه‌و و رۆژ دوودلی تێیدا بیداره و ئەوئ که‌ که‌س لێ ناگه‌رێته‌وه.

بێنیامین: سه‌ختتر له‌ زیندان، مه‌به‌ستت چییه‌؟

ئیلینۆرا: تۆ له‌ زینداندان سزا دراویت، به‌لام له‌وه‌ی به‌نه‌فره‌ت کراویت! له‌ زینداندان، پێشتر لیت پرسراوه‌ته‌وه و گویت لێ گیراوه، له‌وه‌ی هه‌یچ پرسیکت پێشتر پێ نه‌کراوه!... ئای گو‌له‌ نیرگزی کیوی به‌سته‌زمان، که‌ ئەم هه‌موو سووچ و گونا‌هه‌ت خراوته‌ ئەستۆ! من که‌ هه‌یچ نیازیکی خراپم نه‌بوو، که‌چی چ خراپه‌یه‌کی لێ که‌وته‌وه!

ئیلینۆرا، وه‌ک پیرسیفۆنه، تیکه‌له‌یه‌که‌ له‌ بێتاوانی، خه‌مینی و شادی. پیرسیفۆنه، له‌ ئەفسانه‌ی یونانیدا، ئەو "خامایه‌یه‌ که‌ نابیت ناوی به‌ئیریت."^(۹) کاتیکیش ئیلینۆرا خۆی ده‌ناسینیت و ده‌لیت که‌ ئەو یه‌کیک له‌ ئەندامه‌کانی خیزانه‌که‌ی خۆی نییه، بێنیامین سه‌ری سوور ده‌مینیت:

بێنیامین: چ سه‌یره! که‌ که‌س باسی تۆی نه‌کردوه!

ئیلینۆرا: که‌س باسی مردووان ناکات!

هه‌ردووکیان، پیرسیفۆنه و ئیلینۆرا، به‌ شیوه‌یه‌کی تۆقینه‌ر، وه‌ک ئەنجامی فریوخواردنیکی بێگونا‌ه، به‌لام جی‌ی داخ و خه‌فه‌ته‌ین: هه‌زی به‌ده‌سته‌هینانی گو‌لیک، ئازار ده‌چێژن. ئیلینۆرا له‌ پێ گه‌رانه‌وه‌یدا له‌ نه‌خۆشخانه‌وه بۆ مال‌ه‌وه‌ گو‌له‌نیرگزیکی کیوی له‌

گولفرۆشییەک؛ که خاوەنەکەى بە دیاریەوێ نییە، دەبات. ئەگەرچی پارەکەیشی دادەنیت، کەچی پاشان، دەترسیت لەوێ پارەکە ون ببیت و بە دزین تاوانبار بکریت.

نەدەکرا ستریندبیری گولیکی لەبارتر هەلبژیری و نەیشدەکرا بەو هەموو گرینگپێدانەوێ کە بۆ رووکناسی هەیبووێ ناشارەزا ببیت لەو مانا جیاوازانەى کە بەم گولەوێ پێوهستن. بەپێی داوونەریتەکان، گولەنێرگزی کێوی، بە گولی خاما مارییا دادەنریت. ستریندبیری، ریک وەک درامای "بەرەو دیمەشق"، گولیک وەک هیمای دوو هەستی دژ بە یەک بە کار دەهینیت، هەم وەک پێبەستیک بۆ یەکگرتن و هەم وەک ئەو شوێرۆشەوێکەى دایک و کچ، لە شیوێ تاهەتا هەتایە تاییەت بە ژاندا، لە یەکتر دادەبریت.

هاوئاوازیی گرینگ لە پیکهاتەى ئەفسانەییی دراما کەدا لە یەکتر جیا بوونەوێ و بەیەکتر گەشتنەوێ — دوو جەمسەری جموجوولی بەرانبەر بە یەکتەری ژیان خوین، پریوون و بەتال بوونەوێ. بەشیکی تەواو لە دراما کە تیپەر دەبیت و هێبەست خان نایەوێت، ئەگەرچی لە راستیشدا ماوێهێک لێی دوور بوو، پر بە دل خوێ لە کچەکەى بگەپەنیت. کاتیک ئیلینۆرا دەستی دایکی بە دەمولیویدا دەهینیت، هێبەست خان نایەوێت و، بەپێی رینوینیی دیمەنەکان، بە نابه‌دلێیەوێ دەستی دەکیشیتەوێ. بەلام پاشان ئیوارەى جەژنی هەلسانەوێ دیت و کۆتایی بەو لیک تەریکبوون و لە یەکتر تەربوونە دەهینیت و ئیلینۆرا دەلێت: "خۆ ئەوێ ماچم دەکەیت، دایە؟ چەندان سال دەبیت ئەمەت نەکردووێ. ئەى بۆ ئیستا؟"

هێبەست خان هاتووێ بۆ ئەوێ لەو دەوری بەقوربانیبوونەى

کچەکەى بگات: ئەوێ کە کچەى پەيامی هیواى بەهارانەى لەگەڵ خویدا هیناوه.

هێبەست خان: ... ئیلینۆرا، ئەو منالەى نەگبەتى لە چاره نووسراوه، شاد و خوێشى لەگەڵ خویدا هیناوه، شادی و خوێشى ئەم دنیاى نا، بەلام، نیگەرانیى ئەو بوو بە ئاساییش و بەسەر هەمووماندا دەیبەخشیتەوێ! زیرەک بیت یا نا! بۆ من ئەو ئاقل و زیرەکە، چونکە ئەو تى دەگات چۆن بارگرانیى ژیان زۆر باشتر لە من، زۆر باشتر لە ئیمە، لەسەر شانى هەلبگریت.

لێرەدا ئالۆزییەک پەیدا دەبیت. لەگەڵ گەیشتنی رۆژنامەکەدا، ئەوێ کە ماوێهێکە دلی هێبەست خانى بە خوێهوه خەریک کردووێ؛ ئەوێ کە هیندە نابات و ئیلینۆرا بە دزینی گولەکە تاوانبار دەکریت و دەبیت رەوانەى نەخۆشخانەى دەروونی بکریتەوێ، دەسەلینریت. ئەمیش، وەک دیمیتەر، سکالا لە دەست ئەوێ دەکات کە کچەکەى بەناچاری دەبیت بگەریتەوێ بۆ ناو تاریکی.

هێبەست خان: ... تازە کار لە کار ترازاوێ و ئەویش جارێک دۆزراوێ و ... جارێکی تریش ون بووێهوه ...

بەلام وەک گەیشتنی درەنگوختی بەهار، لە کۆتاییدا، بیتاوانیی ئیلینۆرایش دەسەلەمینریت. سەرکەوتنی پیرسیفۆنە، بە هەمان شیوێ تراژیدیاکەى ئیلینۆرا لە نیو تارماییه‌کانی پایزی رابوردوودا، هیچی لەگەڵدا ناکریت. گولفرۆشەکە پارەکە، کە کچەکە دای ناوه، دەدۆزیتەوێ و دایک و کچیش سەرلەنوێ بە یەکتر شاد دەبنەوێ.

تیگه‌یشتنی دایکه‌که له‌وه‌ی که‌که‌ی ئیشوئازاری ناستبوونه‌وه ده‌چیزیت تا بلتیت کاریگه‌ری له‌سه‌ر ئازادبوون و ره‌هابوونی دایکه‌که هه‌یه. ئەم ئیستا ده‌توانیت له‌و تارای خو‌فریودانه‌وه، که‌ه‌ توانای بینینی لیل و تاریک کردبوو، ببینیت. "من زیره‌کم، من زیره‌ک بووم، کاتیک پیم وابوو که‌ه‌ می‌رده‌کم هیچ‌گونا‌هیکی نه‌کردوه؟ من ده‌زمانی و به‌یه‌ک دنیا به‌لگه‌یشه‌وه، به‌لگه‌ی حاشاه‌لنه‌گره‌وه، سه‌لمینرابوو که‌ه‌ تاوانباره‌ و خویشی دانی به‌ه‌موو شتیکدا نابوو!..." ئەم ئیستا له‌ ده‌ست ئەو پال‌ه‌په‌ستۆ خنکینه‌ره‌ی پیشوو‌رزگاری بووه‌ و ده‌توانیت ببینیت که‌ه‌ ئیلیس هیشتا به‌خراب‌حالیبوون و خه‌یال‌بلاییه‌وه‌گیری خواردوه، که‌ه‌ هیشتا ناتوانیت قه‌بوولی یه‌کێک له‌ مملانی هه‌ره‌ دژوار به‌لام پر‌گوروتینه‌کانی ژیان بکات:

هه‌یه‌ست خان: ... تۆیش، ئیلیس، سه‌ری دنیا‌ی لی نه‌هاتوه‌ته‌وه‌یه‌ک، ئەقلت له‌ ده‌ست نه‌داوه، کاتیک که‌ه‌ نابینیت، چۆن کریستینا خو‌شی ده‌وینیت! کاتیک پیت وایه‌ که‌ه‌ رقی لیت ده‌بیت‌ه‌وه‌؟

ئیلیس: ئەمه‌ جو‌زیک‌ی سه‌یری خو‌شه‌ویستییه!

هه‌یه‌ست خان: هیچ‌وا نییه‌! ساردوس‌ری تۆیه‌ که‌ه‌ له‌ ناوه‌وه‌ سه‌ری کردوه‌ و تۆیت که‌ه‌ رقت هه‌لگرتوه‌ نه‌ک ئەو! به‌لام له‌مه‌دا ناهه‌قیت، هه‌ربۆیه‌یش ناچاریت ئازار بچیزیت!

به‌یه‌کتره‌گه‌یشتنه‌وه‌ی دایک و کچ‌گه‌یشتن به‌ترو‌یکی دراماکه‌ نییه‌. هیشتا زۆر شتی تر‌ماون ئیلیس فی‌ریان ببیت، پش ئەوه‌ی هاوئا‌ه‌نگیه‌ دۆراوه‌که‌ه‌ – هه‌م له‌ نیو‌خو‌یدا و هه‌م له‌ ناو

خیزانه‌که‌ی‌شیدا – به‌ته‌واوه‌تی بگه‌ریت‌ه‌وه‌. ئەوه‌ی "هه‌یوره‌سیس"؛ موجیزه‌ی به‌هار، ده‌یکات ئەوه‌یه‌ که‌ه‌ پاشینه‌یه‌ک بۆ ئەم نو‌یبوونه‌وه‌یه‌ دروست بکات و ستریند‌بیریش به‌یه‌کتره‌گه‌یشتنه‌وه‌که‌ له‌ رپی به‌ره‌پیدانی زمانیک له‌ وینه‌وه‌ پشان‌ده‌دات.

تو‌یزهران له‌واوه‌رده‌ا بوون که‌ه‌ سه‌رچاوه‌ی پاشناوی خیزانه‌که‌ه‌ جیگه‌یه‌کی مه‌له‌کردن بووه‌ له‌ به‌لچیک که‌ه‌ ستریند‌بیری له‌یه‌ک دوو هه‌فته‌ی سالی ۱۸۹۸ سه‌ری لی داوه‌ و کاتی تیدا به‌سه‌ربردوه‌: "هه‌یست – ئۆپ – دین – بیرگ". له‌وه‌یه‌ ئەمه‌ و بووینت، به‌لام "هه‌یه‌سته‌ر" وشه‌یه‌کی ئەلمانیا‌ییشه‌ به‌ران‌به‌ر به‌چه‌که‌ره‌ یا نه‌ونه‌مام. پاشناوی تریش له‌ دراماکه‌دا هه‌یه‌ که‌ه‌ به‌ دره‌خته‌وه‌ پتوه‌ستن. پاشناوی "پیتروس" "هۆلم‌بلاد"ه،^(۱۰) پاشناوی ئەو مام‌وستایه‌ی ب‌نیامین لی ده‌ترسیت، "ئالگرین"ه. "گف‌یست"یش له‌ ناوی "لیندگف‌یست"دا ئەو باسه‌ی که‌ه‌ چند جار دووپات ده‌بیت‌ه‌وه‌؛ چه‌مکی لیدان و سزا، به‌هه‌زتر ده‌کات. ئیلیس له‌ شیوه‌ی چه‌پکێک چلی سپیداردا دیارییه‌کی بۆ دیت که‌ه‌ بیر به‌ لای "چلو‌چیتو"دا ده‌بات. به‌لام هه‌ستیشی به‌ لای ئەوه‌دا راده‌کیشیت که‌ه‌ دیارییه‌که‌ه‌، له‌وه‌یه‌، لایه‌نیک‌ی ئەر‌ینیشی هه‌بیت: لیدان به‌ په‌شیمانی ده‌گات و په‌شیمانی به‌ ناستبوونه‌وه‌. ئیلیس خو‌ی ده‌لپت که‌ه‌ چلو‌چیتوه‌که‌ه‌ له‌وانه‌یه‌ په‌یمانی به‌ده‌سته‌ینانی گو‌پاله‌که‌ی ئارۆنی هه‌لگرت‌بیت – گو‌پاله‌که‌ی ئارۆنی برای موسا که‌ه‌ به‌ موجیزه‌یه‌ک، وه‌ک هه‌مای ئەوه‌ی خوا ئەوی هه‌ل‌ب‌زار‌د‌بیت، گو‌لی گرت.

ب‌جگه‌ له‌ پاشناوه‌کان و چه‌ندین جار ناراسته‌وخۆ ناوه‌ینانی گو‌له‌نیرگزه‌ کیویه‌که‌ی ئیلینۆرا، دراماکه‌ پره‌ له‌ ئاماژه‌کردن بۆ

درهخت و گول و میوهی تر. بالندهیهک چلیک بۆ بهر پیی "ئیلیس"، کاتیک به لای کلیسای گهره‌ی شاردا ده‌روات، بهر ده‌داته‌وه و ئەو به ئاواتی ئەوه‌وهیه چله زهیتوونیک بووایه، ئەو داربیه‌کان و سنجوه‌کانی لای خانووی خیزانه‌که‌یانی، له ده‌روه‌ی شار، بیر دیته‌وه، گۆرانیی قوتابیانی بیر دیته‌وه که وشه‌ی سپیدار و سنجوی تیدایه. هیه‌سه‌ت خان سیو بۆ دروستکردنی شو‌ربای سیو پاک ده‌کات. ئیلینۆرا ده‌لیت که گوپی لای بووه پیشۆله‌کانی سه‌ر دارگوپزه‌که قسه‌یان کردووه و خۆی وا پیشان ده‌دات که به‌ته‌واوی لهو کاریگه‌رییه روحیانه تی ده‌گات که "شایزه‌ک"^(۱۱) و "سرکه‌ر"^(۱۲) هه‌یانه و ئاشنایه به "زمانی بیده‌نگی گولان". کاتیک ئیلیس نووسراوه‌کانی دادگا سه‌باره‌ت به لی‌پرسینه‌وه‌که‌ی باوکی، که به‌ته‌واوی ئازاری ده‌دن، ده‌خوینتیه‌وه، - وشه‌یه‌ک وهک چقل له چاوی ده‌چه‌قیت. ده‌نگۆیه‌ک هه‌یه که ئەو گولێ دزراوه مه‌ندیلانه و گولێ‌نیرگزی کپوی نییه. ئیلینۆرا خۆی به خزمی ئەو گولانه ده‌زانیت که پیشوه‌خت گولیان گرتووه و ده‌بیت به‌رکه‌ی زوقمی دره‌نگه‌به‌هار بگرن - گولێ‌گوپقه‌شه و کلۆوه به‌فری به‌هاران - هه‌روه‌ها چاوه‌رپی هاتنی گولێ وه‌نه‌وشه‌کانه.

دوو‌باره‌بوونه‌وه‌ی دیمه‌نه‌کانی رووه‌ک، روون و ئاشکرا، وه‌ک ورده‌کارییه‌کانی پاشینه‌ی نیگاری می‌رگیکێ نه‌خشینراوی چاخه‌کانی ناوه‌راست که دیواری گه‌وره‌مالان و کلیساکانیان پی ده‌راژینرایه‌وه، له سه‌رله‌به‌ری دراما‌که‌دا هه‌یه و کاریگه‌رییه چروپه‌که‌یشی باس و باه‌تی دیمیتیر - پی‌رسیفونه به‌هیزتر ده‌که‌ن؛ هه‌روه‌ها ریکوپیکی پی‌وه‌ندی هه‌سته‌کی نیوان هه‌موو ئەمانه پیکه‌وه و له نیو خۆیاندا: ئیلینۆرا و گولێ‌نیرگزی کپوی و هیه‌سه‌ت خان و سیوه‌که - خامایه‌ک

و گولێ‌که‌ی ده‌ستی و دایکیک و میوه‌که‌ی ده‌ستی - هاوناوازییه‌کی سروشتیان هه‌یه.

هه‌روه‌ها هه‌ندێ ئاوازی تری ئەفسانه‌ییش، بی‌جگه له‌وانه‌ی که به ژبانی رووه‌کانه‌وه پی‌وه‌ستن، له پشت ئاوازه سه‌ره‌کییه‌کانی دراما‌که‌وه هه‌ن. ئەو بالنده‌یه‌ی که چله داره‌که‌ی له به‌رپی ئیلیسدا به‌ر‌دایه‌وه کو‌تریک بوو و، ئەگه‌رچی چله‌داره‌که چله‌داری زهیتوون نه‌بوو، ئەو وه‌ک هه‌یمایه‌ک بۆ ئاشتی هه‌لی گرته‌وه. خیزانی هیه‌سه‌ت، وه‌ک چۆن نوح چاوه‌رپی که‌مبوونه‌وه‌ی باران و کشانه‌وه‌ی لافاوه‌که‌ی ده‌کرد، چاوه‌رپی هاتنی به‌هار ده‌که‌ن. ستریندی‌ری، پیش ئەوه‌ی درامای "جه‌ژنی هه‌لسانه‌وه" بۆ یه‌که‌مین جار بخریته سه‌ر شانۆ، بۆ هاریه‌ت بو‌سه،^(۱۳) که بریاره رۆلی ئیلینۆرا بگێریت، ده‌نووسیت: "من... سوپاسی خوا ده‌که‌م که تۆی بۆ په‌وانه‌ کردم، تۆ ئە‌ی ئەو کو‌تره بچکۆله‌یه‌ی چله زهیتوونیکت به ده‌نووکه‌وه‌یه؛ چله زهیتوون نه‌ک چلی سپیدار. چی تر باران ناباریت و لافاوه‌که کشاوه‌ته‌وه، ئەوه‌ی کو‌نیشه خنکاوه و زه‌ویش سه‌رله‌نوێ شین ده‌بیته‌وه!"

ئیلیس سکالا له ده‌ست ئەوه ده‌کات که هه‌موو شتیک به "تارایه‌کی ره‌ش" لیل و تاریک بووه، ئەمه‌ش ئاماژه‌یه به زیندانی سه‌رزه‌مینی و ماده‌کی وه‌ک کاتی راسته‌قینه و شوینی جیهانی؛ شوینیک که له جیهانی راسته‌قینه‌دا هه‌بوونی هه‌یه. بۆ په‌تبوونیش به‌نیو ئەم تارایه‌دا، به بیروبو‌چوونی "میرسیا ئیلیاده"^(۱۴) ده‌بیت بگه‌رینه‌وه بۆ کاتیک گه‌ردوونی بریارده‌ر، که تیدا شوینی راسته‌قینه‌ی جیهانی ده‌گۆریت و ده‌بیت به شوین له ده‌روه‌ی جیهان و کاتی راسته‌قینه‌یش ده‌بیت به کاتی ئەفسانه‌یی. ئیلینۆرا هاندەر و راپه‌رینه‌ری ئەم

گۆرىنەيە؛ ھەر تەنبا بە ھەبوونى ئەو كاتى راستەقىنە دەگۆردىت و دەبىت بە "ھەبوو نەبوو"ى جادوويى. "بۆ من"، ئېلىنۆرا بە بېنىامىن دەلىت، "نە كات و نە جى، بۆ من، ھەبوونى ھەيە." ئەركى ئېلىنۆرايش ھېنانى پەيامى گرینگە، ئەو پەيامانەى كە، بەپى قسەى ھىيەست خان، ناتوانرىت بە زاراووى ئەقلانى يا نائەقلانى پىناسە بكرىن. بېنىامىنىش بە ئېلىنۆرا دەلىت: "لە راستىدا لە قسەكانت تى ناگەم، بەلام وا پىدەچىت لە نىوەرۆكى بىرو بۆچوونەكانت تىگەيشتبم!" ئەمجا دەلىت: "ھەر لە ئىستائىشەو ھەرچىيەك كە تۆ دەتەوئىت، منىش دەمەوئىت!"

ھەستى "ھەبوو، نەبوو" ھەم پىش كاتى دەرکەوتن و ھەم پاش كاتى دەرکەوتنى ئېلىنۆرا، بۆ يەكەمىن جار لەسەر شانۆ، بەخىرايى خۆى پىشان دەدات. كەشۇھەوايەكى پىر لە نىگەرانى بالى بەسەر ھەموو شتىكدا كىشاو، لە كاتىكدا كە شتەكان مامەلەيەكى پىر ئاھەنگ و ئاوازەيان لەگەلدا دەرکىت و ناراستەوخۆ ناوى سزا و بەھار و ھىوا و ئاوات دەھىنرىت.

ئىلىس: (چۆچۆي سەر مېزى نانخواردنەكە ھەلدەگرىت و دەيخاتە پىشت ئاوپىنەكەو). كۆترەكە چلەزەيتوونى پى نەبوو... چلى سپىدارى پى بوو! (دەچىتە دەرەو).)

ئېلىنۆرا: (لە بەشى پىشتەو ھى شانۆو دىتە ژوورەو؛ كچىكى شانزە سالان، قزى كردو ھە پرچ و بەسەر پىشتىدا ھاتوونەتە خوارەو. ئىنجانەيەكى ھەلگرتو، كە چلىك نىرگزە كىوى تىدايە. بەبى ئەو ھى سەير بكات، يا وا پىشان بدات كە

بېنىامىنى بىنيو، سوراھىيەكەى سەر دۆلابى موبەق ھەلدەگرىت و ئاوى گولەكە دەدات، پاشان لەسەر مېزى نانخواردنەكە داي دەنىت و لەسەر يەككىك لە كورسىيەكان، بەرانبەر بە بېنىامىن، دادەنىشىت؛ لى دەروانىت و لاسايى دەكاتەو).

بېنىامىن: (بە سەرسامىيەو لى دەروانىت).
ئېلىنۆرا: (ئامازە بۆ نىرگزە كىويەكە دەكات). دە... زاننىت ئەو ھە... يە؟

بېنىامىن: (مندا لانە و سادە). لى ئاسانتر نىيە، نىرگزى كىويە!
بەلام ئەى تۆ كىيىت؟

ئېلىنۆرا: (نەرمونىان، بەلام بە خەمگىنىيەو). وايە، ئەى تۆ كىيىت؟

ئەمە چ دەرکەوتنىكى جوانە لەسەر شانۆ! چاومان لەسەر كچ و گولەكە، لە رىيى كىرەيەكى شانۆيىيەو كە بە خىرايى لە بارىكەو بۆ بارىكى تر دەگۆرىت، گىر دەبىت، كىرەيەك كە لە ھەمان كاتدا ھەم سادە و بەرجەستە و ھەم سەيرە و تووشى رامانمان دەكات. كە ئېلىنۆرا لاسايى قسە و كىرەو ھەكانى بېنىامىن دەكاتەو و پىسارەكەى دووبارە دەكاتەو، _ كىرەيەكەى سەرنجراكىش پەيدا دەبىت: لە لايەكەو ئەمە دەبىن بە شاھىدى بەيەكترگەيشتنى دوو گەنجى پىشىو و نىگەران - كورپكى نادانبا و كچىك كە لە بارى ھەستەكەيەو شىواو - لە لايەكى تىشەو دەبىن چۆن بېنىامىن لەسەر سنوورى مەملانىيەكى بىچىنەيىيە، رووبەروو لەگەل كەسىكدا كە لە ھەموو روويەكەو لە خۆى دەچىت، كەسىك كە تا رادەيەك بە

نيازى ئەۋەيە جىھانى ئەفسانەيىيى "ھەمىشە تايىبەت بە ژنان" ى بە روودا ئاۋەلا بىكات، كە دەيەۋىت گەرمى و ھاندان بۇ كەسىك بەيئىت كە تا ئىستا سەيرى جىھانى ۋەك شوپىنكى ساردوسى، مىوان نەۋىست و ترسناك كىدوۋە.

بەلام ئەگەرچى ئىلپنۇرا پەيامىكى پىر لە ھىوا و ئاۋاتى سەبارەت بە نوپوۋنەۋەي بەھارانەي بۇ مالى ھىيەست لەگەل خۇيدا ھىناۋە، بەلام پەيامەكەي جۇرىك لە ئاۋازى خەمگىنى و دلتنەنگى پىۋەيە. ھاتنى بەھار تەنيا ھەر تا رادەبەك دەتوانىت لە توانستى پىر لە ئىشۋانزارى ئەۋ گەشتە كاتەكىيە، - ۋەك رووبارىك لە فرمىسك، كەم بىكاتەۋە. ئەگەر ئىلپنۇرا پىرسىفۇنەيە، بەلام بەپىي ئەفسانەي پىر لە دەنگ و ئاۋازەي سىرىندىرى، "سۇفيا" ىشە، ئەۋ سۇفيايەي بە سىماي عىرفانىي ھىكەتى يەزدانى دەزانرىت و سزاي ئازارچىشتنى، بە ھەموو جۇرەكانىيەۋە، بەسەردا دراۋە. ئىلپنۇرا، ھەرۋەھا لەگەل ئەۋ كەسانەيشدا كە بەتەۋاۋى لىۋەي دوورن: باۋكى لە زىندان و خوشكەكەي لە ئەمىرىكا، ئازار دەچىژىت. نەخۇشىيەكەي ئەۋ، ۋەك خۇي دەلىت: "نەخۇشىيەك نىيە بۇ مردن، بەلكو نەخۇشىيەكە بۇ شكۆمەندىي خۋاي گەۋرە و مېھەبان!" لە ژيانى براكەيشىدا، ئەۋ ھەر بە تەنيا خوشكىك نىيە كە نەخۇشىي دەروونى ھەيە، بەلكو ھەرۋەھا، ۋەك سىرىندىرى لە يەككە لە نامەكانىدا ۋەسفى دەكات: "مەسىحە لە نىۋ ئىنساندا". ئىلىس لە بەرەنگار بوۋنەۋەي خوشكەكەيدا دەبىت بە جۇرىك لە جۇرەكانى ئەۋ شتە ناۋەككىيانەي ھاندەرى ئەھاسفىروس بوون: ئەۋ پىۋەي كە ھەۋلى نكولىكردن لە داۋا و پەيامى ئەۋ مەسىحە دەدات، كە لە ناخى خۇيدا ھەلى كرتوۋە.

ناۋى ئىلىس، شىۋەي سۋىدى ناۋى "ئىلىشا" يە كە لە "ئىنجىل" دا ھەيە، ئىلىشا؛ ئەۋ پىۋەي كە ئىلىيا عەباكەي خۇي پى دەبەخشىت، ۋەكو ھىمايەك بۇ بانگ و ئەركى پەيامبەر، بەلام ھەرۋەھا ۋەك ھىمايەك بۇ لەش، بە زمانى گنۇتى،^(۱۵) ۋەك پۇشاكىك كە لەش دادەپۇشىت و دەبىت، رۇژىك لە رۇژان، بگۇردىتەۋە و لە شىۋەيەكەۋە بگۇردىت بۇ شىۋەيەكى تر. ئەۋەي كە سىرىندىرى لە ماناي دوۋانەي ئەم وشەيە ئاگادار بوۋە بەروونى لە نامەيەكدا بۇ تۇشتن ھىدلوند،^(۱۶) سالى ۱۸۹۶، دەردەكەۋىت: "بەرۋردى: عەباكەي ئىلىيا! كراسەكەي نىسوس! بىكە." ئەۋ نرخە ھىمايىيانەي كە بەۋ عەبايەۋە پىۋەستن لە جەژنى ھەلسانەۋەدا، ۋەك بانگ و پۇشاكەكەيش ۋەك بارگرانى لە پالتۇكەي ئىلىسدا پىشان دەرىن. لە يەكەمىن دىمەنى دراماكەدا ئىلىس دەبىن پالتۇكەي دادەكەنىت و ھەلى دەۋاسىت. "... دەزانىت، ئەم پالتۇيە ھىندە قورسە - "لە نىۋ دەستىدا دەيكىشىت. - " ۋەك ئەۋەي ھەموو ئەرك و بارگرانىيەكى زىستانى ھەلمژىبىت، ئارەقەي پىۋى و تەپوتۇزى قوتابخانەيش لەۋلاۋە بوەستىت... ئاخ!" كاتىك ئىلپنۇرا پالتۇكە دەدات بە ئىلىس، بە نەرمونىيانىيەۋە دەست بە قۇلەكەيدا دەھىت و دەلىت: "نەگبەتى كىۋل، ئىلىس!" ھىيەست خان ئامازەي پى دەكات و دەلىت: "ۋتم، ئەۋ پالتۇيە نابىت بەۋىدا ھەلۋاسرىت!" بۇ ئەۋ ئەۋ دەرىپىنكىكە بۇ چەند ھەقىقەتتىكى ناخۇش كە پىر بە دل دەيەۋىت لە بىريان بىكات.

ئەۋەي كە ناۋى ئىلىس ۋا لە كەسىك دەكات بىر لە ئىلىشا و ئىلىيا بىكاتەۋە، ھەر ھەمان شتە كە بىرى ئەۋ كەسە بەرەۋە لاي ھىلىۋس؛ خاۋەندى خۇر لە يۇنان، دەبات. ھەرۋەھا ئەگەر ھاتنى بەھار،

ئامازەيە بە گەرانەوہی پیرسیفۆنە، ئامازەيشە بۆ گەرانەوہی
ھیلپۆس.

ئیلیس: ... تۆ سەیرکە! خۆریش گەراوہتەوہ... مانگی یانزە ئاوا بوو،
ئەو پۆژەم لە بیریە کە لە پشت خانووی بیریە دروستکردنە
ئەوبەری جادەکەوہ ئاوا بوو... ئوہ! لە دەست ئەم زستانە! لە
دەست ئەم زستانە دوورودریژە!

نەختیک دواتر مانگیش دەرەکەوہیت و خۆی دەناسیت.

ئیلینۆرا: ... بێنیامین، برۆ و پەردەکان لادە، دەمەوێت، خوا بمانبیت!
(بێنیامین ھەلەستیت و بە گوێی دەکات، تریفەیی مانگ
دەکەوێتە سەر ژوورەکە). مانگی چوارە دەبیت! ئەوہ مانگی
جەژنی ھەلسانەوہیە! ئیستایش دەزانیت، ئەگەرچی تریفەیی
مانگەشەوہ، بەلام خۆر ھەر ماوہ و لە جیی خۆیت!

لە ھەندیک لە ئەفسانەکاندا پێوہندی خزمایەتی برا-خوشک لە
نیوان خۆر و مانگدا ھەییە و باسی لێوہ دەکریت و لە کیمیاگەری
کۆنیشدا ئەو زانستە پر لە راز و نھینیەیی کە ستریندبیری بەتەواوی
لە سەرۆبەندی گیرمەوکیشەیی خەریکبوون بە نووسینی
"ئینفیرنۆ" و^(۱۷) پێوہی خەریک بوو دووانەیی نیر و مێ لە یەک لەشدا یا
"پیتیس"^(۱۸) دەھینریتەوہ، کە بوونەوہریکی تیکەل و گیراویەکە لە
دژبەییەکان و کۆتایی ئەو پەژارە و دلتنەنگیەش ھەییە کە
دەرئەنجامی جیابوونەوہی دوو پەگەزی بەرانبەر بە یەکن. بێنی
ستریندبیری بۆ چەمکی دووانەیی توخمی نیر و مێ لە یەک لەشدا،
راستەوخۆ یا ناراستەوخۆ، لە نامەکانیدا، کە تێیاندا ناوی دووانیان

کە نموونە بوون بۆ خولقاندنی کەسایەتی ئیلینۆرا و سوودی لێ
وەرگرتوون، باسیان لێوہ دەکریت. نموونە راستەقینەکیان کە لە
ژیاندا بوو، "ئیلینۆرا"ی خوشکی خۆیتە کە نەخۆشی دەروونی
ھەبوو، و ژیان بە شپۆھەکی زۆر سەیر پێوہست بوو بە ژیان
ستریندبیری خۆیتە و لە نامەیکدا بۆ "ھەریەت بۆسە"، مانگی
دوانزە سالی ۱۹۰۴، دەنووسیت: "من و ئەو" = "ئیلینۆرا" وەک
دووانەیکە و بووین. نموونەکە تر بۆ کچەکە "جەژنی
ھەلسانەوہ"، کە لە ئەدەبیاتی پیش ستریندبیری خۆیدا ھەبوو و ئەم
سوودی لێ وەرگرتوو، "سیرافیتا"ی کەسایەتی سەرکەیی
پۆمانەکە "بەلزاکە"^(۱۹) کە ئەمیش نموونەیکە لە دووانەیی نیر و مێ
لە یەک لەشدا، کە باوک و دایکی دوو لە شاگردەکانی سویدنبۆری^(۲۰)
بوون. لە نامەیکدا بۆ "ھەریەت"، ۱۹۰۱، کە تێیدا درامای "جەژنی
ھەلسانەوہ" روون دەکاتەوہ، ناراستەوخۆ ناوی ئەوہ دەھینیت کە:

"... خزمەکی ئیلینۆرا؛ سیرافیتا سیرافیتوس، ئەو فریشتەییە کە
باوہری بە ھەبوونی خۆشەووستی لەسەر زەوی نییە، لەبەرئەوہی کە
ئەو؛ وەک مێ-نیر، بریتیە لە ھیماي مرۆفی نموونەیی بال و
تەواوپیگەیشتوو، کە بە زۆری تارمایی ئەو بالی بەسەر ئەدەبیاتی
نویدا کیشاوە و ھەندیک کەسیش پێیان وایە کە بە پێوہی بۆ ئەوہی
دابەزیتە سەر زەوی."

ئەم چەمکی دووانەیی نیر و مێیە لە یەک لەشدا لە پێوہندی نیوان
ئیلیس و ئیلینۆرادا یارمەتیمان دەدات تا ئەو شپۆھ جیاوازانەمان بۆ
روون ببیتەوہ کە تێیاندا کارەکتەرەکان دەبن بە تەواوکاری یەکتەری.
دوور لەو بەرزی و نزمییەیی لە نیوان پیاو-ژن، برا-خوشک، خۆر-

مانگدا ھەيە، ئېلىسى مامۆستايىشمان ھەيە، كە بە ژيانى تىگەيشتن و رووناكبيرىيەو پىئوھستە و ئېلىنۆرايشمان ھەيە؛ ئېلىنۆراى نەگبەت و كلۆل، كە بە نائەقلانى و جىھانى تاريكونووتەكى ناھۆشيارىيەو پىئوھستە. ئېلىس لە گەرانەوھى ئەو لە نەخۆشخانەو دەرستىت، بەلام نايشتوانىت لە دژى ئەو بۆھستىتەوھە كە ئەو "ئېلىنۆرا" بەشېكە لە ئەم "ئېلىس". لە يەكتەرچوونى ئەمان لە ھەسفىردنى كچەكەوھ بۆ براكەى ھەك "تاكە ھاوړى لەسەر زەوى" زياتر دەرەكەوېت.

دايك، خۆشەويست و خوشك/دووانەى نېر و مې لە يەك لەشدا – ئېلىس دەبېت لەگەل ھەريەك لە سەروسىماى ئەوھى تاھەتايە تايبەت بە ژنانە بگاتە ئەنجام، بەلام ھەرەك شانۆنامەى "بەرەو ديمەشق" ئەو كەسايەتییەى كە بالادەستە و داواى ھەرگرتەوھى قەرزەكانى دەكاتەوھ ئىرىنەيە؛ دەسلەتتى باوكانەيە و لە كۆتاييدا دەبېت پالەوانى دراماكە، لە بەرانبەريدا رووبەرووى ئەو بەرپرسيارىتییە بېتەوھ كە خراوھتە ئەستۆى. ھەك چۆن "نەناسراوھكە" و "ژنەكە" لە شانۆنامەى (بەرەو ديمەشق)دا بە بەبىرھىنانەوھى "دوكتۆرەكە" سەخلەت و تووشى ھەلچوون دەبن، ئاواھىش خىزانى ھىيەست، بەردەوام، بەو بىروبوچوونانە سەخلەت دەبن كە سەبارەت بە ھاتنى لىندكفېست، ھاتنىك كە ترسويىمى خستۆتە دلپانەوھ، ھەيانە و لىندكفېست لە ديمەنى دووھمدا لە تەنىشت چراى سەر جادەكەوھ ھەستاوھ و لە كاتىكدا كە بەرەو مالەكە دەرۋات، تارمايىيەكى زۆر گەرە دەخاتە سەر پەردەى پەنجەرەكان كە بەتەواوى كارىگەرى لەسەر ھەموويان دەبېت.

رىك ھەك دراماي "بەرەو ديمەشق" ديسان رووبەروبوونەوھى

دايكە، كە كەسى سەرەكى بۆ رووبەروبوونەوھى باوك نامادە دەكات. ھىيەست خان، لەم رووھوھ، دوو ئەركى ھەيە: يەكەميان؛ بەوھى كە تاوانى مېردەكەى قەبوول دەكات و سەرلەنوئى لەگەل كچەكەيدا يەك دەگرنەوھ، بەتەواوى ئەو گرژوتىژىيە دەرۋىتتەوھ كە بالى بەسەر مالەكەدا كېشاوھ. دووھميشيان ھەلامى گرېنگ لە بەرانبەر پرسيارى ئېلىسدا دەداتەوھ، كە چۆن ئىشۋانزاري خىزانەكە، ئاخىركەى، كۆتايى ھاتوھ:

ئېلىس: چلوچىئوھكان فرېدەينە ناو ئاگرەكەوھ؟

ھىيەست خان: ھىشتا نا! نەختىكى ماوھ!

ئېلىس: ئەوھ لىندكفېستە؟

ھىيەست خان: لە دەرەو ھەستاوھ!...

ئېلىس لە مەسەلەكەى خۆى دلپايە، و ھىيەست خانىش ئاگەدارى دەكاتەوھ: "...ئا، خۆت دەزانىت، كە لەخۆرازىيان بەرەو كوئى دەرۋان!" ئا لېرەدا ئاگەدارى دايكەكەى "بەرەو ديمەشق"مان بە بېردا دېتەوھ كە دەلېت: "دەبېت لە لەخۆرازىبوون كەم بىرېتەوھ!"

لىندكفېست: كەسايەتییەكى دلگىرى سەير و شىۋاوى ھونەرى، ھەك ھاروھاجىكى يەكېك لە رۆمانەكانى "دىكنز"^(۲) وايە و ھاتنە سەر شانۆى تىكەلەيەكە لە تۆقېن و بى مانايى. سترىندبېرى دەيزانى كە ئەو كەسايەتییە بى گېرمەوكېشە نايىت، كە ھەبوون و نامادەيى ئەو دراماكەى لە سنوورەكانى شانۆگەرىيى گالئەوگەپ نىك دەخاتەوھ، بۆيە جەختى لەسەر ئەوھ دەكرد كە نايىت ئەكتەرىكى كۆمىدى رۆلى لىندكفېست بېيىت.

(لیندکفیست له دهسته راسته وه دیته ژوروه وه. پیاویکی به ته مه نی جدیدیه و سه روچاویکی ترسناکی هه یه. قژی ماشوبرنجییه و تۆپه له قژیکی دهستکرد به ته پللی سه رییه وه به تی و قژی سه ر گوئییه کانی چروپرن. برۆکانی چروپرن و رهشن. لاجانه کانی رهش و کورتن. چاویلکه یه کی رهشی خری له چاودایه. زنجیری سه عاته که ی به گه وه ری سوور رازینراوته وه و گوچانیکی ئی سپانیایی به دهسته وه یه. جلوه رگی رهشی له بهردایه و پالتۆیه کی چه کوری به سه ردا له بهر کردوه، شه پقه که ی به دهسته وه گرتوه، جزمه ی چه رمی له پیدایه و به سه ریاندا پیلایوی چه رمی هه لکی شاهه که جیره جیر دهکن. که دیته ژوروه وه، به ملاموه له ئیلیس دهروانیت و راهه ستاوه).

تۆپه له قژیکی دهستکرد به ته پللی سه روه وه و سه روچاویکی ترسناکی جدی، خوامان به بیردا ده هیئتیه وه له کایه ی خولقاندنی دنیا دا، نه و خوییه ی که، وهک "موساکه ی میکایل نه نجیلو"،^(۲۲) قوچی هه یه، به لام هه روهک "دوکتوره که ی" به ره و دیمه شق" نه م که سایه تییه له خواجه وه دهستی له هاویشتنی برووسکه هه لگرتوه، زۆبه ی ددانه کانی که وتوون و وه ره وه ریشی زیاتر بۆ خوشییه، نهک بۆ تۆقاندن. "... دهزانن من کیم؟ ... (دهنگی خوی گری کردوه). من دیوه که ی کیو و بهنده نانم، نه وه ی منالان ده ترسینیت! هوو! هوووو! ... ترسی که سایه تییه سه ره کیی چیرۆکه که، هه روهک له زۆر له چیرۆکه نه فسانه بییه کانی تریشدا هه یه، له به یه کترگه یشتن تۆقینه رتره وهک له به یه کترگه یشتنه که خوی. لیندکفیست هۆیه کی چاکی بۆ تۆله سندنه وه به دهسته وه یه، به لام له تۆله سندنه وه ناگه ریت، به لکو

به پچه وانه وه ئاماژه به شیوه یه که دهکات تا پالوانی دراما که _ بتوانیت له ریتی نه و شیوه یه وه خوی له و بازنه ی گونا ه و په ژاره _ و خه مینییه رزگار بکات که تیی که وتوه و به دهستییه وه ده نالینیت. ئیلیس هیشتا وانه یه کی قورسی ماوه فییری بییت: ده بییت له وه تی بگات که پیویستی به میهر و به زه یی فریاد په سانه ی خوشه ویستییه، نه و میهر و به زه یییه ی که له دهستی داوه و هه روه ها پیویستی به وه هه یه سه ر به مه یلی به خۆه نازین و خۆبه شتزانینی نه وی بکریت.

ئیلیس: بۆ نه م کاغه زه ناده یته دهست گیانکی شه کان، تا هه ر هه یج نه بییت نه م گیانکی شانه پر له نازار و درێژخایه نه مان له کۆل بییته وه؟

لوندکفیشت: هه ر ئاوها! کوری گه نج!

ئیلیس: گه نج یا نا، داوا ی هه یج به زه یییه کت لینا که م و ته نیا داوا ی دادوه ری ده که م!

لوندکفیست: ئاوها! داوا ی به زه یی نا که ییت! به زه بییت ناویت! ...

دهنگی ئیلیس وهک دهنگی "نه ناسراوه که" دیته به رگویی که میهره بان ی و به زه یی نه به س "سه رهک دیری ئافره تانی ره بن" رهت دهکاته وه. به لام نه و به لگه یه ی به دهست لیندکفیسته وه یه - جاریک بۆ قایلکردن و جاریک بۆ ناچارکردن - رکه به ربی ئیلیس ده تۆینیته وه و وای لی دهکات هه م له گه ل کریستینا و هه م له گه ل پیتروسیش به نه نجامیک بگات. لیندکفیست ئاماژه به وه دهکات که خیزانه که ی به دهست نه وه وه که هییه ست پاره وپوولی نه وان و خه لکی تریشی په رشوبیلاو کردوه ته وه، تووشی ئیشو نازار و گیروگرفت بووه و

ئامازەيش بەو دەكات كە ئېلىس لەوھيە كە بە ھۆى سەرسەختى و گيرىبى خۆيەو ھەم داىك و ھەم خوشكەكەيشى بكات بە قوربانىي بەخۆدانانى خۆى. سەرکەوتنى كۆتاييش لەوھدايە كە لىندكفيسىت بە داوايەكەو ھۆ لەناوېردن نەھاتوو، بەلكو بە ديارىيەكى تەواوھو ھۆ چاككردنەوھى ئەو بارەى تووشى خىزانى ھىيەست بوو، ھاتوو. لەگەل ئەوھيشدا كە باوكى ئېلىس سووكايەتى پى كرووھ و ناعادىلانە ھەلسوكەوتى لەگەلدا كرووھ، بەلام ھەر ئەوھيش بوو كە چل سالىك لەوھوبەر تەنيا كەسىك بوو لەو شارەدا كە لە كاتى تەنگانە و لىقەوماندا يارمەتیی داو. دەرئەنجامى ئەم دلئاوايىيەيشى بەوھ دەكات كە لىندكفيسىت دەست لە داواكەى ھەلەگرىت و دەيبەخشىت؛ ئەو ديارىيەى كە ئەو لەگەل خۆيدا ھىناويەتى، ديارىي لىبووردنە و لەگەل ئەوھيشدا ديارى ئاشتبوونەوھيە. "چاوت لىيە، دەبينىت كە بەزەبى و مېھربانىيەك ھەيە لە دژ و، بگرە لە سەرەوھى، مافەوھ دەوھستىت!... ئا ئەوھيە بەزەبى!"

ئەگەر چوونىەكى لە ھەندىك رووھو لەم درامای ئىشونازارەدا ئاشكرایە و ھەر زۆر بە ئاسانى ھەستى پى دەكرىت يا ھىچ ئالۆزىيەكى تىدا نيە، ناتوانرىت نكولى لەو ھىزە ساويلكانەيەى كۆتايىيەكەيشى بكرىت و دژى بوھسترىتەوھ كە خۆيان لەو ديارىيانەدا پىشان دەدن كە ھەردوو فرىشتەكان؛ ئىلینۆرا و لىندكفيسىت، لەگەل خۆياندا دەيانھىن. وەك چۆن لىندكفيسىت لىبووردن لەگەل خۆيدا دەھىتت، ئىلینۆرايش توانستىكى بى سنوور لەگەل خۆيدا دەھىتت بۆ ھەلگرتنى ئىشونازار تا لەو رىگەيەوھ بتوانىت لە بارگرانىي ئەوانى تر سووك بكات. ئىلینۆرا "سۆفيا"يە، ھەم قوربانى و ھەم فریادپرەسە

لە ھەمان كەسدا. ئەو رۆژەى كە بۆ يەكەمین جار، ۱۹۰۱/۴/۴، درامای (جەژنى ھەلسانەوھ" خرايە سەر شانۆ، سترىندىپىرى لە نامەيەكدا بۆ "ھەريەت بۆسە" ئامازە بە ھەموو لايەنە پىكھىنەر و بنچىنەيىيەكانى ئاشتبوونەوھ دەكات و دەلئىت: "باوكە وىل و ونبووھكە دەبىت بۆ منالەكانى نمايش بكرىت، تۆيش شەرەفى ئەوھت پى دراوھ سەرلەنوۆ ئەو پىوھندىيەى نىوانيان بخولقىنىت"

پەيمانى نواندى ئەم ئىشونازارە، گەرانەوھى پىرسىفۆنە، ھىكمەتى سۆفياى خەمگىن، چاولىپۆشپىن و لىبووردنى ئەو كەسەى داواى قەرزەكانى دەكاتەوھ و توانستى تازە بەئاگاھىنراوھى ئېلىس كە باوهر بە خۆشەويستى و مېھر و بەزەبى بكات لەگەل پەيمانى "جەژنى ھەلسانەوھ" دا لە بەھاردا لەگەل يەكتردا دىنەوھ و دەگونجىن. ھەندىك لە وردەكارىيەكانى دراما كە چەندىش ناسروشتى بىنە بەرچاوان، كۆتايى و لە بەريەكەھەلۆھشاندىنەكەى فرمىسك بە چاودا ناھىتت. ھەموو ئەندامانى خىزانى ھىيەست مافى ئەوھيان ھەيە و شايانى ئەوھن كە، بەرەو رووناكى، پشت لە تارىكى بكن.

پهراویزهکان:

(۱) به پیتی ئەفسانە یۆنانی، پیرسیفۆنە ی خواوند، کچی خواوندان دیمیتیر و زیوسه. چیرۆکی پیرسیفۆنە باس له باوهری یۆنانییهکان دهکات سهبارەت به چۆنیەتی پەیدا بوونی وەرزهکانی سال: رۆژیک که پیرسیفۆنە له گەڵ هاوپییهکانیدا له مێرگیکدا خەریکی گولچینەوهیه، هادیس؛ خواوندی مهرگ، له ژیرزهوییه وه دەردهکهوێت و چاوی به پیرسیفۆنە دهکهوێت. ئیتر دلی پتیدا دهچیت، له بهر ئەوه بریار دهدات بیکات به ژنی خۆی، دهفیریتیت و له گەڵ خۆیدا دهیات بۆ ژیر زهوی. ئەمجا دیمیتیری دایک به دواي کچهکهیدا دهگهڕیت، بهلام له گهراي بپهوهدهی خۆیدا ئهکرهکانی خۆی بهرانبه به پیت و داهاات له بیر دهکات و دهرئهنجام ههرجی شیناییی سهرزهوییه وشک دهبیت و گیانهوهران و خهڵک تووشی برسیتی دهبن. ههرویه له ئەنجامدا، زیوس، که گوپی له داوا و پارانهوهی خهڵکی بیچاره و هیواپراو دهبیت، بریار دهدات چارهیهک بدۆزیتهوه. زیوس دهرانیت که ئەگهڕ بیت و دیمیتیر کچهکهی خۆی دهست نهکهوێتهوه، ئیتر هیچ شتی که لهسه زهوی نارووتیهوه و ئاکام ههموو شتی که دهمریت، بۆیه فهрман بهسه هادیسدا دهدات که پیرسیفۆنە بهرهلا بکات تا بگهڕیتهوه بۆ لای دایکی. بهلام پیرسیفۆنە له لایه مێردهکهیهوه فریو دراوه و به پێگهوه بهرهو ژیرزهوی له ههناریکی خواردوو و ئەمهش ناچاری کردوو له ژیرزهویدا بمینیتهوه، چونکه ئەگهڕ کهسیک جاریک له جارن له خواردنی مردووون بخوات، ئیتر ههركیزاوههركیز ناتوانیت خاکی ئەوان به جی بهیلت. بۆ ئەمیش زیوس بهناچاری پتیشنیاز دهکات مانگهکانی سال له گەڵ ئەو دهنکه ههناراندا بهرانبه بکریت که پیرسیفۆنە خواردونی و هیندهی ئەوانیش له گەڵ دیمیتیردا بمینیتهوه. واته: نۆ مانگ له گەڵ دیمیتیری دایکیدا لهسه زهوی و سی مانگی له خاکی مردوووندا. بهو پیتی کاتیک که پیرسیفۆنە له ژیرزهوییه وه دپته سهرزهوی دهبیت به بههار و هاوین، بهلام که ناچار دهبیت بۆ خاکی مردووون بگهڕیتهوه، سهرزهوی ساردوسر دهبیت و شینایی نامینیت. ئەمیش ئاماژهیه بۆ خهباری دیمیتیر بهرانبه بهوهی که سی مانگان کچهکهی خۆی لپوه دووره.

پیرسیفۆنە له ئەفسانە یۆمانیشدا ههیه، بهلام ناوی پیرسیفۆنیه.

- (۲) شاریکه له باشووری سوید.
- (۳) بهرهو دیمهشق، یهکیکه له دراما بهناویانگهکانی ستریدنیترگ. نهاسراوهکه، ژنهکه و دوکتورهکه، که له پتیشهکییهدا ناویان دههینریت، سی له کاراکتهرهکانی ئەو درامایه.
- (۴) باوک، یهکیکه تر له دراما بهناویانگهکانی ستریدنیترییه.
- (۵) هتیرسیس، وشهیهکی یۆنانییه و به مانای یهگرتنهوهی دایک و کچ، دواي لیکدایرانیکی کاتی، دیت.
- (۶) پوبلیوس ئوفیدیوس ناسۆ، شاعیریکی رۆمانی بووه و له نیوان سالانی ۴۳ ی پتیش زاین و ۱۷ و ۱۸ ی پاش زاین ژیاوه. له سولق ژیاوه و له تومیس مردوووه.
- (۷) لیرهدا جیاوازییه که له نیوان چیرۆکهکاندا _ بروانه: چیرۆکی یهکهم له پهراویزدا و چیرۆکی دووهم له پتیشهکییهکهدا - لهبارهی پیرسیفۆنەوه ههیه، بهلام له ههردووکیاندا پیرسیفۆنە خهریکی گولچینیهوهیه.
- (۸) لیرهیشدا جیاوازییه که له ژماره ی مانگهکاندا ههیه. له چیرۆکی یهکهمدا _ بروانه: چیرۆکی یهکهم له پهراویزدا و چیرۆکی دووهم له پتیشهکییهکهدا _ ژماره ی مانگهکان نۆن و له هیی دووهمدا ههشت مانگن.
- (۹) خاما؛ کچ عازوه، کیژئ که وهختی شووکردنی هاتگه. بروانه: فهرههنگی ههنبانهبۆرینه، ههژار، ل ۲۳۸
- (۱۰) ئەو ناو و پاشناوانه ی لیرهدا باسیان لپوه دهکریت، یا له ناویک یا له ناویکی لیکدراو پیک هاتوون و له ههموویشیاندا وشهیهک یا زیاتر ههیه که بهرانبه له گەڵ روههکیک یا ناوی بهشیکی روههک؛ وهک گهلا، چل و ... ههروهها.
- (۱۱) شایزهک، "فارسی"، روههکیکی زۆر ژهراوییه.
- (۱۲) سپرکەر، بهنگ، به لاتینی *hyoscyamus niger* و به ئینگلیزی *henbane* یا *stinking nightshade* و به سویدی *bolmört* پی دهلین و روههکیکی ژهراوییه.
- (۱۳) ههرییهت سوئی بۆسه، گۆرانیبیژ و ئەکتەری شانۆ، له ۱۸۷۸/۲/۱۹ له

كريستينا "ئۆسلۆ" له نەروىج لە داىك بووه و ۱۹۶۱/۹/۲ له ئۆسلۆ مردوو. له ساڵى ۱۹۰۱دا شووى به ستريندبىرى كردوو و چەند ساڵىك پىكەو ژیان و پاشان جياپونەتەو.

(۱۴) ميرسىيا ئىلياده، Mircea Eliade، له ۱۹۰۷/۳/۱۳ له بوخارست، رۆمانيا، له داىك بووه و له ۱۹۸۶/۴/۲۲دا له شيكاگو، ئىلينۆيس، ئەمەريكا، مردوو. هەم نووسەر و هەم مېژوونووسى ئاين بووه و له بوخارست فەلسەفە و پاشان سانسكرىت و فەلسەفەى له كەلكوتا خویندوو. دواى جەنگى دووهمى جيهان له پاريس نىشتهجى بووه و له زانكۆى سۆربۆن زانستى ئاينى وتوووتەو و له ساڵى ۱۹۵۶ به ميوانى بۆ وانهوتەو بۆ زانكۆى شيكاگو بانگ دەكرىت و دوو ساڵ دواى ئەو، هەر لەوئ، دەبىت به پرۆفيسۆرى مېژووى ئاين.

(۱۵) گنۆستيسم، ئاينىكى سەربەخۆ نىيه، بەلكو تەوژمىكى بىرى روجاننیه. گنۆستيسمى مەسىحى، له نىوان سالانى ۶۰ تا ۱۶۰ى پاش زاین گەيشته ترۆپىكى خۆى. هەر لەو سەروبهندهيشدا ژمارههك له گرۆ ئاينيهكانى سەر بهو رېبازە جۆرى لىكدانهوى تايهتەى خۆيان پىكهتينا كه زۆر جياوازتر بوون له ئامۆژگارى و زینۆينيهكانى كلێسای مەسىحى. رەگوريشهى گنۆستيسم دهگەریتەو بۆ سۆفیهتەى يهودى، فارسى و هیتلېنسى.

(۱۶) يهكێك لهو كەسانە بووه كه لهگەڵ ستريندبىرى نامەيان بۆ يەكتر نووسيووه. (۱۷) وشەكە لاتىنييه و به مانای دۆزەخ دىت و به يهكێك له بەناوبانگترین رۆمانهكانى ستريندبىرى دادهنریت.

(۱۸) بوونهوهيكي ئەفسانەبىيه و گوايا لەشى هەم نىر و هەم مېيش بووه و دوو سەرى هەبووه، يهكێكيان سەرى ژن و ئەوى تريان هىي پياو.

(۱۹) هۆنۆرى دۆ بەلزاك، يهكێك له بەناوبانگترین نووسەرانی فەرەنسا، له ۱۷۹۹/۵/۲۰، له تۆرس، له فەرەنسا، له داىك بووه و له ۱۸۵۰/۸/۱۸دا له پاريس مردوو. بەلزاك به يهكێك له داھینەرە هەرە بەناوبانگەكانى رېبازى رېاليزم له ئەدەبدا دادهنریت و زياتر به كتيبى "كۆميدىاي ئينسانى" بەناوبانگه.

(۲۰) ئيمانۆئيل سویندبۆرگ، زانایهكى سویدییه، له ۱۶۸۸/۱/۲۹ له ستۆكهۆلم

له داىك بووه و له ۱۷۷۲/۳/۲۹دا له لەندن مردوو. سویندبۆرگ، بىجگه لهوهى شارەزایهكى زانسته سروشتیهكان بووه، فەیلەسووف، تىۆسۆف، لىكدەرەوهى ئىنجیل و سۆفیهكى مەسىحى بووه و بەشى زۆرى بەرھەمەكانى به لاتىنى نووسيووه.

(۲۱) شارلس جۆن هۆفمان دىکنز، نووسەرى هەرە بەناوبانگى ئىنگلیز، له ۱۸۱۲/۲/۷دا له پۆرتسمۆس، هامپشیر، له داىك بووه و له ۱۸۷۰/۶/۹ له گادس هیل پەلاس مردوو.

(۲۲) يهكێك لهو پەیکەرانی كه پەیکەرتاشى بەناوبانگى ئىتالیایى؛ مايكل ئەنجیلۆ، له دەورووبەرى گۆرى یۆلیۆسى دووهم دروستى كردوو. له م پەیکەرەدا دوو قۆچى لەسەر سەرى موسا دروست كردوو.

تیبینی: له وەرگێرانهكەدا "دوانهى توخمى نىر و مى له يهك لەشدا" م به كار هیناوه، نهك نىرەمووك! چونكه وشەى نىرەمووك به هىچ جۆرێك لهگەڵ وشەكانى ناو پێشەكییهكەدا هاوتا، يا بەرانبەر، نىيه.

سەرچاوه: هەرى جى. كالىسون، ستريندبىرى و ئەفسانەكان، به پێشەكیى ئولوف لاگەركرانتس، چاپى يەكەم سوید، ۱۹۷۹

شووשה كانى به رهه يوانه كه، كه هه موو به شى پيشه وهى شانويان، له بارى پانى، پيك هيناوه، په ردهى قوماشى "كرىتون" (۲) لى زهردى كالى گولگولى پيوهيه و ده توانرئيت لا ببرىن و دابدرينه وه. ئاوپنه يه كى گوره به قه راغى په نجه ريه كه وه، كه ده كه ويته لاي راستى ده رگه كه وه، هه لواسراوه و له ژير ئه ويشدا رۆژژميريك هه لواسراوه.

له لاي راستى ده رگه كه به شى پشته وهى شانوه ميژيكي نووسين هيه، كه چهند كتيب، كه رهسته ي پينووسينى وهك پاندان و مه ره كه ب و... هتد. و ته له فونىكي له سه ره. له لاي چه پيشيه وه ميژيكي نانخواردن، ئاگردانىك و دؤلابيكي موبهق ده بينرئيت. له لاي راسته وهى نهؤمى يه كه مدا ميژيكي جلوه رگ دروون هيه و چرايه كى له سه ر دانراوه. له تهنيشت ئه وانيشه وه دوو قه نه فهى يه ك نه فه رى دانراوه. به بنميچه كه وه چرايه ك شوپر بووه ته وه.

له ده ره وه، له كوآن، چرايه ك ده بنيرئيت.

له لاي چه پى به رهه يوانه كه وه ده رگه يه ك ده چپته وه ناو ماله كه و له لاي راستيشه وه ده رگه يه ك ده چپته وه سه ر موبهق. رووداوه كان باسى رۆژگارى ئه مرؤمان ده كه ن.

جه زنى هه لسانه وه (۱)

كه سه كان

هئيه ست خان.

ئيليس، كورپى هئيه ست خان، هه لگرى به لگه نامه ي زانستى، مامؤستا.

ئيلتونؤرا، كچى هئيه ست خان.

كريستينا، ده ستگيران و ماره براوى ئيليس.

بينيامين، خوئندكارى پله ي ئاماده يى.

ليندكفيست.

ديمه نى گشت به شه كان

هه موو به شى پيشه وهى شانؤ به رهه يوانىكي به شووشه ته نراوه و نهؤمى خواره وهى خانويه ك پيك ده هئيتت، كه له شيوه ي ژووريكدا بو تيدا ژيان رپكخراوه. له ناوه راستدا ده رگه يه كى گوره هيه كه به سه ر باخچه ي به په رژينگيرايى خانوه كه دا ده روانئيت و ده رگه ي ده ره وهى ده چپته وه سه ر كوآن. له به رى ئه وبه رى شه قامه وه، كه وهك خانوه كه له سه ر به رزاييه ك هه لگه وتووه، په رژينى نزمى باخچه يه ك ده بينرئيت كه به ره وخوار رووه شار ده بيتته وه. به شى پشته وهى شانؤ، لقوؤى سه وزى دارو دره ختى ئه م باخچه يه، له سه ره تاي به هاردا، پيشان ده دات. بيچگه له مه يش بورجى كلئيسايه ك و لاي پانى بينايه كى زؤر گوره ديارن.

ئېلىس:

(له دەوروپەرى خۆى دەروانىت). شتەكانى ئەمدىو پەنجەرەكان
 لابران؛ ناومال پاك كراوتەو، پەردەى پاك... واى، ديسان
 بەھارە! ئەوانىش خەرىكى پاككردنەو و ھەلكەندى شەختەى
 سەر جادەكانن و سوورەبىى دەوروپەرى چەمەكەش گولئى
 كردوو... واى، بەھارە، بەھار... منىش ئىتر دەبىت پالتو
 زستانىيەكەم ھەلواسم... دەزانىت، ئەم پالتوئە ھىندە قورسە -
 (له نىو دەستىدا دەكىشىت). - وەك ئەوئەى ھەموو ئەرك و
 بارگرانىيەكى زستانى ھەلمژىبىت، ئارەقەى پشپىوى و
 تەپوتوزى قوتابخانەىش لەولاولە بوەستىت... ئاخ!

كرىستىنا:

تۆيش ئىستا ئىتر پشپوى قوتابخانەت ھەيە!

ئېلىس:

پشپوى جەژنى ھەلسانەو! پىنج رۆژى خۆش، بە تەنيا بۆ
 خۆت! بۆ ئەوئەى تىياندا ھەناسە بەدەت و شت لە بىر خۆت
 بەيەتەو! (دەستى بۆ كرىستىنا درىژ دەكات و پاشان لەسەر
 قەنەفەكەى تر دادەنىشىت). تۆ سەيركە! خۆرىش گەراوتەو...
 مانگى يانزە ئاوا بوو، ئەو رۆژەم لە بىرە كە لە پشت خانووى
 بىرە دروستكردنەى ئەوبەرى جادەكەو ئاوا بوو... ئوھ! لە
 دەست ئەم زستانە! لە دەست ئەم زستانە دورودرپژە!

كرىستىنا:

(بەسەر ئاماژە بۆ دەرگەى موبەقەكە دەكات) بىدەنگ! بىدەنگ بە!

بەشى يەكەم

رۆژى پىنجشەممەى پىش جەژنى ھەلسانەو^(۳)

مۆسقىقاي بەر لە دەستپىكردنى ئەم بەشە:

ھايدن:

Sieben Worte des Erlösers

Introduction: Maestoso Adagio

تىشكى خۆر، لە لای چەپەو، بە خوارى دەكەوئە سەر ژوورەكە
 و بەر يەككە لە كورسىيەكانى لای مېزى جلو بەرگ دروونەكە
 دەكەوئە. لەسەر كورسىيەكەى تریان، كە ھىشتا تىشكى
 خۆرى بەر نەكەوتوو، كرىستىنا دانىشتوو و خەرىكى
 تىھەلكىشانەوئەى تالەكانى چەند پەردەيەكى^(۴) سىپى تازە
 ئوتووكرائە.

ئېلىس:

(دېتە ژوورەو، پالتو زستانەكەى دانەخستوو، دەستەيەك
 نووسراوى بە دەستەوئەى و لەسەر مېزى نووسىنەكە دايدەنىت.
 ئەمجا پالتوئەكەى دادەكەنىت و بە لای چەپدا ھەلى دەواسىت).
 ئىوارەت باش، ھاوړىم!

كرىستىنا:

ئىوارەت باش، ئېلىس.

ئىلىس:

بىدەنگ دەبم و دلشادىش، كە ئىتر براوۋتەوۋە و بەسەرچوۋە...
ئاه، لەم خۆرە خۆشە.. (دەستەكانى ھەلدەگلۆفېت و وا پىشان
دەدات كە خۆى دەشوات.) دەمەوېت لەشم لە تىشكى خۆر
ھەلگىشم و دواى ئەم چلکوپىسىيە رەشە، لە پروناكايدا خۆم
بشۆم..

كرىستىنا:

بىدەنگ بە! بىدەنگ!

ئىلىس:

دەزانىت چى، پىم وايە، كە ئاسايىش دەگەرېتەوۋە و
نەھامەتییەكانىش ئىتر ماندوو بوون...

كرىستىنا:

بۆ پىت وايە؟

ئىلىس:

چونكە ھەر نەختىك پىش گەرئەوۋەم، كە بە لای كلىساي
گەرەدا تىپەر بووم، كۆترىكى سىي لە بەرزيەوۋە بەرەو
شۆستەكە دانەوييەوۋە و ئەو چلەى بە دەنووكىشىەوۋە بوو كەوتە
بەر پىي من.

كرىستىنا:

ئەى بىنىت! چلى چى بوو؟

ئىلىس:

دىارە چلە زەيتوون نەبوو، بەلام پىم وايە كە ھىماى ھىمنى و
ئاسايىش بوو و منىش ئىستا لە كامەرانى و ھىمىنيەكى

گەرمدام... دايكم لە كوئىيە؟

كرىستىنا:

(ئاماژە بۆ موبەقەكە دەكات.) لە موبەقە!

ئىلىس:

(بىدەنگ، چاوى دەنووقىنىت.) گويم لە بەھارە! گويم لئىيە كە
شەتەكانى ئەمدىوى پەنجەرەكان براونەتە دەرەوۋە – دەزانىت
ئەمانە لە چىدا دەبىستم؟ – لە خرەى ھاتوچۆى پىچكەى
فارگۆنەكاندا... بەلام ئەى ئەمەيان چىيە؟ خۆ قولتەشىنكەش^(۵)
دەخوئىت؟ دەنگى بزمار داکوتىنىش لەو جىيەى كەشتى لى
دروست دەكرىت دىتە بەر گويم و بۆنى بۆيەى رۆنىش لە
كەشتىيە ھەلمىيەكانەوۋە و لەو گىراوۋە سوورەوۋە كە بە كارى
دەھىن، بەرز دەبىتەوۋە.

كرىستىنا:

ئا لىرەيشەوۋە ھەستى پى دەكەيت؟

ئىلىس:

ئىرە؟ خۆ راست دەكەيت، ئىمە لىرەين، بەلام من لەوئى بووم،
لەوئى لە باكوور، لەوئى لە مالى خۆمان... چۆن بوو ھاتىن بۆ ئەم
شارە نەگرىس و ترسناكە، بۆ ئىرە كە ھەموو كەس رقىان لە
يەكتەرە و ھەمىشەيش تىيدا تەنيايت؟ ئا، نان بوو پىي بەرەو
ئىرەى پى نىشانداين... بەلام لە تەنىشت نانەوۋە
نەھامەتییەكانىش دانرابوون: ھەلسوكەوتى تاوانكارانەى باوكم
و نەخۆشىي خوشكە بچكۆلەكەيشم. بلىت دايكم رىي پى
دراىت بچىت بۆ سەردانى باوكم لە زىندان؟

کریستینا:

ته نانهت لهو باوهره دام که ئەمرۆیش لهوئ بووه!

ئیلیس:

چی وت؟

کریستینا:

هیچ؛ باسی ئەوهی نه کرد، باسی شتی تری کرد!

ئیلیس:

به لām هەر چۆنیک بیت، شتی کمان به شتی کردوو، دوای بریاری دادگا و پاشان بیدهنگبونی باس و پروونکردنه وهی رۆژنامه کان، دنیایی و ئارامیه کمان بۆ گه رایه وه. ئیستایش سالیکی تیپه ر بووه و سالی داها توویش بهر ده بیت و ئیتر دهست پی ده کهینه وه.

کریستینا:

خۆراگری تۆ له بهرانبهر ئەم هه موو ئازاره دا جیی په سن و ستایشه .

ئیلیس:

نا... ستایشی هیچ شتیکی من مه که! په سندانیشی ناوئیت! چونکه من هه رچییه که هه مه هه ر هه له یه! ئەوه تا ئیستا ده زانیت! خۆزگه! به لām خۆزگه باوه ریشته پی بکر دایه!

کریستینا:

خۆزگه هه ر به دهست هه له کانی خۆته وه ئازارت بچه شتایه، به لām تۆ بۆ خه لکی تر و له بریی ئەوان ئازار ده چێژیت!

ئیلیس:

ئوه چی ده دروویت؟

کریستینا:

په رده ی موبه ق،⁽⁶⁾ خۆشه و یست!

ئیلیس:

له تارای بوو کینی ده چیت... کریستینا، ئەم پایزه، ده بیت به بووکی خۆم، وا نییه؟

کریستینا:

با، به لām با ئیستا بیر له هاوین بکهینه وه!

ئیلیس:

وایه، هاوین! (دهفته ریکی چه که هه لده گریته). ته ماشا، پار هیش له بانکدایه و ئاماده یه! که قوتابخانه یه ته واو بوو، به رهو باکوور، به رهو زیدی خۆمان - به رهو میله رین،⁽⁷⁾ ده که وینه ری. هیشتا هه موو شتیکی له کۆخته که ی ئه و پماندا له جیی خۆیه تی، ریک وه کو رۆژانی مندالیمان و له هیچی که م نییه. سنجوه کانیس⁽⁸⁾ هه ر له جیی خۆیانن، کوته ره ی داربه رووه کانیس هه رو هه ها، وه ک جار ان، له ژیر شو ره بییه کانی سه ر که نار دان... ئاه، ئەگه ر ئیستا هاوین ده بوو، تا خۆم له زه ریا چه که هه لکی شایه! ئەم ئابرووچوونه ی خیزانه که مان وا سواری له ش و روحم بووه، که تاسه و ئاره زووی زه ریا چه یه ک ده که م خۆمی تیدا بشۆم، خۆمی تیدا پاک بکه مه وه.

کریستینا:

هیچت ده رباره ی ئیلینۆرای خوشکت بیستوه؟

ئېلىس:

ئىستا بۇ من ئەۋەپە كە بېيىنم لەو دەرگەيانەۋە بېتە ژوررەۋە .
 ھېندە خراپم لى بەسەر ھاتوۋە!

كرىستىنا:

تۆ، ۋەك مرقۇئىك، ھەر ئەۋەندەت لە دەست دېت!

ئېلىس:

ھەر بە ھەمان شىۋەش... ئازار دەكىشم، ئازار دەكىشم كە
 بېر لە كۆل و نىگەرانىي ئەۋ و ئەۋ حالەتە سەپروسەمەرەپە
 دەكەمەۋە كە خۆمى تېدا دەبېنمەۋە!

كرىستىنا:

ۋا پېدەچېت ھەندېك كەس بۇ ئازارچەشتن لە داىك بووبن...

ئېلىس:

نەگبەت خۆت، كە توۋشت بوو بە توۋشى ئەم بىنەمالەپەۋە، ۋەك
 ئەۋەپە ھەر لە سەرەتاۋە سزا درابېت.. نەفرەتېشت لى كرابېت!

كرىستىنا:

ئېلىس! خۆ تۆ نازانېت ئەمە تاقىكردنەۋەپە، يان سزا!

ئېلىس:

بۇ تۆ چىپە ۋ چ ماناىەكى ھەپە، نازانم! چونكە تۆ ھېچ
 گوناھىكت بەرانبەر ھېچ كەسېك نەكردوۋە!

كرىستىنا:

بەيانىانى شىۋەن و گرىان، ئىۋارانى شادمانىن! ئېلىس، رەنگە
 بتوانم يارمەتېت بدم لەمە رزگارت بېت...

ئېلىس:

تۆ بلىت، داىكم ملېچېكى سېپى ھەبېت؟

ئا، ئەۋ بەستەزمانە، نىگەرانە و نامەپى ۋا دەنووسېت كە
 تىكۋېكىيان شكاندووم، دەپەۋېت لەۋى رزگارى بېت و بېتە
 دەرەۋە، بېگومان بۇ مالاۋەپەش، بەلام بەرپرسى خانەپى
 چاۋدېرى ناۋېرېت بەرى بدات، چونكە رەفتارى ۋا دەكات كە
 ئاكامەكەپى ھەر بە زىندانى كۆتاپى پى دېت. دەزانېت،
 جاروبار، ھەست بە نەسرەۋتېپى ۋېژدان دەكەم؛ جۆرە ھەرە
 ترسناكەكەپى نەسرەۋتېپى ۋېژدان، چونكە دەنگم خستە پال
 دەنگى ئەۋانەپى كە دەپانوسېت لەۋى ۋەربگېرېت.

كرىستىنا:

خۆشەۋېست، تۆ بۇ ھەرشتېك و لە ھەرشتېكدا ھەر لۆمەپى
 خۆت دەكەپت، بەلام ئەۋەپەش لە بېر مەكە كە لەم حالەتەپاندا
 چاكەت لەگەل كرتا ئەۋ چاۋدېرېپە بە دەست بەھېتېت كە ئەۋ
 بەدبەختى كۆلە پىۋېستى پىپى بوو.

ئېلىس:

ئەۋەپە دەپلېت راستە و لەۋ باۋەرەپەشدام كە ھەرۋاپىش
 بىمېنېتەۋە بۇ ھەموو لاپەك ھېمىنترە. ئى، خۆ ئەۋ لەۋە باشترى
 دەست ناكەۋېت! كاتېكىش كە بېر لەۋە دەكەمەۋە كە چۆن لە
 نېوماندا دەھات و دەچوو و سېبەرى شادى بەسەر ھەموو
 شتېكى بى باپەخ و بچووكدا دەدا، كە چۆن چارەنووسى ۋەك
 مۆتەكەپەك سۋارى شانمان بوۋوو، بارى گران كرىدبوۋىن و
 دەبېردىن بە ناخى زەۋېدا، كە چۆن تا رادەپى بېھىۋاپى ئازارى
 دەداپىن، ۋام لى ھاتوۋە ھېندە خۆۋېست بىم كە ھەست بە
 بارسوۋكېپەك بكم لە شادى بچېت. گەرەترىن بەدبەختىش لە

کریستینا:

(پشپوهه) دهچپته دهرهوه؟

ئیلیس:

دهچم بۆ خواردنی ئیواره. دوینی، وهک خویشته دهرانیت، پیتروس، بهرگری له نامه‌ی دوکتۆراکه‌ی کرد و بۆ ئهمرۆش خه‌لکی بۆ نانی ئیواره بانگ کردووه.

کریستینا:

دهته‌ویته بچیت بۆ ئه‌و بانگه‌یشتنه؟

ئیلیس:

مه‌به‌سنت له‌وه‌یه نه‌چم، چونکه قوتابییه‌کی تا بلاییت بی ئه‌مه‌ک، یه‌کتیک له بی ئه‌مه‌کتین قوتابییه‌کانم، دهرچوو به‌رانبه‌ر به‌من.

کریستینا:

من ناتوانم نکولی له‌وه‌ بکه‌م، که بی ئه‌مه‌کی ئه‌و منیشی تووره کرد، له کاتیکدا ئه‌و په‌یمانی دابوو ته‌نیا چه‌ند برگه‌یه‌ک له نامه‌ی دوکتۆراکه‌ی تو بھینیته‌وه و هیچی تر، که‌چی سه‌رله‌به‌ری به‌ تالان برد، به‌بی ئه‌وه‌ی ئاماژه به‌ سه‌رچاوه‌که‌ی بکات.

ئیلیس:

ئۆه‌و! ئه‌مه‌ هه‌ر زۆر باو و ئاساییه و منیش له هۆشی خۆمدا دلشادم به‌وه‌ی که "ئه‌مه‌ من کردوومه و که‌سی تر نا."

کریستینا:

به‌لام تویشی بانگ کردووه؟

ئیلیس:

راست ده‌که‌یت، نا بانگی نه‌کردووم. ئه‌مه‌یش تا بلاییت شتیکی

سه‌یره، چونکه ئه‌و به‌ درێژایی چه‌ندین سال قسه‌ی سه‌ر و بنی زمانی هه‌ر باس باسی ئه‌م خواردنی ئیواره‌یه بووه، ریک وه‌ک ئه‌وه‌یش من یه‌کتیک له به‌شدارانی ئه‌و بانگه‌یشتنه‌م، ریکۆره‌وان له‌گه‌ڵ خه‌لکانی تردا باسم کردووه. خو ئه‌گه‌ر ئیستا که وا بیت و من بانگ نه‌کرایتم، ئه‌وا روون و ئاشکرا دیاره که سووکایه‌تیم پی کراوه. به‌ خوا جوانه! ئه‌مه‌ یه‌که‌م جار نییه و دواپن جاریش نابیت!

(پشوو.)

کریستینا:

چی بوو بئینامین هه‌ر نه‌هاته‌وه! تو بلاییت له تاقیکردنه‌وه‌که‌یدا سه‌رکه‌وتوو بوویت؟

ئیلیس:

هیوادارم و به‌وپه‌ری دلنیا ییشه‌وه سه‌رکه‌وتوو ده‌بیت، پله‌ی هه‌ره‌ باشیش له زمانی "لاتین" دا به‌ ده‌ست ده‌هینیت.

کریستینا:

بئینامین کورپتی خراب نییه!

ئیلیس:

هه‌ر زۆریش باشه، به‌لام زۆر بیر ده‌کاته‌وه. خویشته دهرانیت بۆ لیره له ماله‌که‌ی ئیمه‌دا ده‌ژی؟

کریستینا:

ئایا له‌به‌رئه‌وه‌ی...

ئیلیس:

له‌به‌رئه‌وه‌ی... باوکم هه‌رچی پاره‌وپولیک که بۆ بئینامین

دانیشتوویت، چونکه به جیت هیشتبووم و پهیمانی دل و دلخوایی نیوانمانت شکاندبوو! دهزانیت، که ئهوه له هه موو شتیکی تر زیاتر بهرچاوی رهش کردبووم. به هه موو مانایه که مردم، ورده ورده، ده مردم؛ به لام کاتیک گه رایتته وه - ژیانم به بهردا هاته وه. دیتته وه بیرت بۆ رویشتیت و به جیت هیشتتم؟

کریستینا:

نا بیرم نایه ته وه، ئیستایش وا دیتته بهرچاوم که هیچ هۆیه که بۆ ئه وه نه بوو. تهنیا ئه وه بوو که ههستم ده کرد شتیکی پالم پیوه دهنیت بۆ رویشتن و ئیتر، وهک ئه وهی له خه وندا بم، رویشتم. کاتیکیش که بینیمیتته وه، بیدار بوومه وه و به بینینه وهیشت بهختیار بووم!

ئیلیس:

به لام ئیتر به کتر به جی ناهیلین، چونکه ئه گهر برۆیت، هیچ گومانیکی تیدا نییه که ده مردم!... ئه وه دایکمه! هیچ مه لّی، به زهییت پیدایا بیتته وه و بیبه خشه له و دنیا پر له خه ون و خه یالدا که بۆ خۆی دروست کردووه و تیدایا ده ژی، تیدایا ده ژی و له و بره وایه دایه که باو کم شه هیده و قوربانیه کانیشی هه هه موویان پیاوخراب و هیچوپوچن.

هتیهست خان:

(له موبه قه که وه دیتته ژوره وه، به رکۆشی به به ره وهیه، سیویک پاک ده کات، نه رمونیان، به لام نه ختیکی ناخۆش، ده دویت.) منالان، ئیواره تان باش! شو ربای سیوه که تان به گهرمی یان به ساردی ده ویت؟

ئیلیس:

به ساردی، دایه گیان!

هتیهست خان:

باشه، کوری خۆم، تۆ هه میشه ده زانیت که چیت ده ویت و چیت ناویت، به لام کریستینا وا نییه. ئیلیس، ئه مه له باوکییه وه فیر بووه، ئه ویش هه میشه دهیزانی چی ده ویست، دهیشیزانی چون بکات و خه لکیش بهرگه ی ئه م شتانه ناگرن و هه ر بۆیه ییش ئه وه ی به سه ردا هات، که به سه ریدا هات. به لام رۆژی ئه ویش، رۆژیک له رۆژان، هه ر دیت و راستیه که ییش ده رده که ویت که ئه و له سه ر هه ق بووه و خه لک له سه ر ناهه ق!... بوهستن، ئه وه ده مو یست بلّیم چی. ئا! ده زانن که لیندک قیست گواستوو یه تیه وه بۆ شار! لیندک قیست؛ گه وره ترین پیاوخراب، گه وره ترین هیچوپوچ!

ئیلیس:

(به توور په ییه وه هه لده ستیت.) گواستوو یه تیه وه بۆ ئیره؟

هتیهست خان:

ئا، له و به ره وه، له و به ری جاده که وه، نه ختیکی له ولامانه وه، ده ژی.

ئیلیس:

ئه مجا هه موو رۆژیک، لیره وه تپه ر بیت و ئیمه ییش ناچار بین بیینین. هه ر ئه مه مان که م بوو!

هتیهست خان:

لینگه رین با من خۆم جاریک، تهنیا جاریک، بیینم و قسه ی له گه لدا بکه م، ئه وسا ده بینین که قهت له رووی هه لئایهت خۆی

پيشان بداتهوه، چونكه خۆم چاكي دهناسم و دهنانم چ مائیکه!
دهی ئیلیس، ئەهی پیتروس! کارهکهی ئەو به کوئی گهیشته؟

ئیلیس:

بهوئی که دهبوو پیتی بگات!

هتیهست خان:

خۆیشم ههر لهو باوهردا بووم. ئەهی تو، تو کههی بیر له
پیشکیتشکردنی نامههی دوکتوراکهت دهکهیتهوه؟

ئیلیس:

ههر کاتیک پارهوپوولی تهواوم له دهستدا بوو، دایه گیان!

هتیهست خان:

پارهوپوولی تهواو! ئەمه وهلامدانهیهوهکی تهواو نییه! ... ئەهی
بئینامین! له تاقیکردنهوهکانیدا دهرچووه یا نا؟

ئیلیس:

هیشتا نازانین، بهلام نهختیکی تر دیتهوه!

هتیهست خان:

ئا، من زۆر ههزم له بئینامین نییه، چونکه بهم ناوهدا دیت و
دهچیت و خۆی وا پيشان دهدات که ههقیکی بهسهه ئەم مالهوه
ههیه... بهلام ئەوهیشی له بیر دهبهینهوه! ... ههر چۆنیک بیت،
کورپکی خراپ نییه. پاکهتیکیش بۆ تو هاتوه، ئیلیس.

(لهو دهرگهیهوه که دهچیته سهه موبهقهکه دهچیته دهرهوه و
هینده نابات به پاکهتیکهوه دهگهڕیتهوه.)

ئیلیس:

بزانه، دایکم چۆن ئاگای له ههموو شتیکه و له هیچ شتیکه

خافل نابیت؛ ههندیک جار پیم وایه که هیندهیش گیل نییه که
خۆی خۆی وا پيشان دهدات.

هتیهست خان:

ئوه پاکهتهکهیه! "لینا" وهی گرتبوو!

ئیلیس:

دیارییه! ئای لهو جاروه که سندوقیک بهردی سهه جادهیان به
دیاری بۆ ناردبووم، چهند له دیاری دهترسم!
(پاکهتهکه له سهه میزهکه دادهنیت.)

هتیهست خان:

دهچهوه بۆ موبهق! - مالهکه سارد نابیتهوه که ئاوا
دهرگهکه تان کردووهتهوه؟

ئیلیس:

نا، دایه گیان، سارد نابیتهوه.

هتیهست خان:

ئیلیس تو نابیت پالتۆکهت بهویدا ههلواسیت، زۆر نابهجی
دیاره! ئەهی، کریستینا، پهردهکانم ئامادهن یان نا؟

کریستینا:

چهند دهقیقهیهکی تر ئاماده دهبن، دایه گیان!

هتیهست خان:

بزانه... من ههزم له چارههی ئەو "پیتروس" هیه و جیهیهکی
تایبهت و پهسهندی لای من ههیه... ئیلیس، ناچیت بۆ
بانگهیشتنی ئەم ئیوارهیهی؟

ئىلىس:

با چۆن، بۇ نا، دەچم!

ھىيەست خان:

ئى باشە، كە دەچىت، ئەى بۇ وت شۆرباى سىۋەكەت بە ساردى دەۋىت. سەيركە، ھىچ ھۆشت بە بەرىيەۋە نىيە و خۆيشت نازانیت چى دەكەيت، ئىلىس. بە لام پىتروس پىك بە پىچەۋانەۋە! كە سارد بوۋەۋە، دەرگەكان دابخەن، تا سەرمتان نەبىت و توۋشى ھەلامەت نەبن. (بەرەو دەستە راست دەپوات).

ئىلىس:

كەسىك نەيناسىت، دەلىت... ھەمىشەيش ھەر پىتروس و پىتروس... بللىت مەبەستى لەۋە بىت تۆيش نەختىك گرىنگى بە پىتروس بدەيت؟

كرىستينا:

من؟

ئىلىس:

خۆيشت دەزانىت، پىرىژنان ھەر لەسەر ھەوا و ئارەزوۋى خۆيانن و لەگەل بۆھەلبەستن خەرىكن!

كرىستينا:

چ ديارىيەكت بۇ ھاتوۋە؟

ئىلىس:

(پاكەتەكە دەكاتەۋە). چلوچىۋى رەنگراۋ و پارزىنراۋەى جەژن!...^(۱۱)

كرىستينا:

لە كىۋە؟

ئىلىس:

نازانم! ديار نىيە لە كىۋە!... دەى، ھەر كەسىك بىت كارى راست بىت، گوناھىكى نەكردوۋە و منىش دەيانخەمە نىو ئاۋوۋە و ئەۋانىش ۋەك گۆپالەكەى "ئارۆن"^(۱۲) شىن دەبن! "سپىدار... ۋەك رۆژانى سەردەمى مندائىم"... لىندكفىستىش گۆيزاۋىيەتەۋە بۇ ئىرە!

كرىستينا:

جا چىيە؟

ئىلىس:

ئىمە لە ھەر كەسىك زياتر قەرزدارى ئەۋىن.

كرىستينا:

بە لام خۇ تۆ قەرزدارى نىت؟

ئىلىس:

با، ئىمە، ھەر ھەموومان! ھەموومان بۇ يەككىك و ھەر يەككىكىش بۇ ھەموومان، تا قەرزىش لە ئارادا بىت، ئابروۋى خىزان لەكەدارە.

كرىستينا:

ناۋى خۇت بگۆرە!

ئىلىس:

كرىستينا!

کریستینا:

(کاره‌که‌ی به‌رده‌ستی ته‌واو کردووه و له‌و لای خو‌یه‌وه دای
ده‌نیت.) سوپاس، ئیلیس! هەر ویستم تا‌قیت بکه‌مه‌وه!

ئیلیس:

به‌لام نابیت هانم بدهیت شتیک بکه‌م که نه‌مه‌ویت بیکه‌م!...
لیندک‌قیست پیاویکی ده‌ست‌کورت‌ه و شته‌کانی خو‌ی ده‌ویت‌ه‌وه...
هەر جییه‌کیش باو‌کم پیدایا تیپه‌ریوه وه‌ک مه‌یدانی جه‌نگی لای
هانووه، پر له کوژراو و بریندار و... که‌چی دایکیشم پتی وایه
که قوربانیه‌که ئه‌وه!... ده‌ته‌ویت بچینه ده‌روه و پیاسه‌یه‌ک
بکه‌ین؟

کریستینا:

بو به دوا‌ی خو‌ردا گه‌ران؟ بو نا، پر به دل!

ئیلیس:

ئه‌ری له‌مه تی ده‌گه‌یت، تی ده‌گه‌یت که فریاد‌په‌س له‌بری
گوناهه‌کانی ئیمه ئازاری چه‌شت و که‌چی ئیمه هیشتا هەر
له‌سه‌ر قه‌رزدا‌نه‌وه‌ی خو‌مان به‌رده‌وامین. هیچ که‌سی‌کیش
قه‌رزی من ناداته‌وه!

کریستینا:

به‌لام ناخو ئه‌گه‌ر که‌سی‌ک له‌بری تو قه‌رزه‌کانتی بدایاته‌وه، تی
ده‌گه‌یشیت...؟

ئیلیس:

ئا، تی ده‌گه‌یشتم!... بیده‌نگ به! ئه‌وه (ببینامین)ه. چون
ده‌بیینیت! دلخو‌شه یا دلته‌نگ؟

کریستینا:

(له ده‌رگه‌ی به‌شی پشت‌ه‌وه‌ی شانۆوه ده‌روانیت.) زۆر هیواش
ده‌روات... ئیستایش لای فواره‌که‌وه راوه‌ستاوه و... ده‌موچاوی
ده‌شوات...

ئیلیس:

هەر ئه‌مه‌مان که‌م بوو!

کریستینا:

ده تو چاوه‌روان به...

ئیلیس:

گریاوه، گریاوه!

کریستینا:

ده تو نه‌ختیک دان به خو‌تدا بگره، نه‌ختیک!

***

(ببینامین دیته ژووره‌وه، نه‌رمونیان، به‌پیز، به‌لام په‌ریشان
دیاره؛ چه‌ند کتیبیک و جانتایه‌کی به ده‌سته‌وه‌یه.)

ئیلیس:

ده‌ی، له‌گه‌ل "لاتین" دا چیت به چی کرد؟

ببینامین:

هیچ به هیچ!

ئیلیس:

ده‌توانم ئه‌نجامی تا‌قیکردنه‌وت ببینم!... ئه‌وه چیت کردووه؟

ببینامین:

ئه‌گه‌رچی ده‌مزانی ده‌بیت کۆنیونکتی‌فوس^(۱۳) بیت، که‌چی

ئىندىكاتىفوسم^(۱۴) له جيى نووسى .

ئىليس:

كه واته هيچ! بۆ وات كرد؟

بىنيامين:

(به زيو). هۆيه كهى نازانم، ناتوانم بلىم بۆ... دهمزاني كه ده بوو
چون بيت، دهمويست راسته كهى بنووسم و كه چى به هه له
نووسيم!

(به خه مباريه وه له سه ر كورسييه كى لاي مي زي نانخواردنه كه وه
داده نيشيت).

ئىليس:

(له سه ر كورسييه كى لاي مي زي نووسينه كه وه داده نيشيت و
كاغه زه كانى ناو جانتا كهى بىنيامين دهرده نيشيت). ئه وه تا،
ليزه دا نووسراوه ئىندىكاتىفوس...! خوا هاوار!

كريستينا:

(به زحمه تيه كه وه). دهى، هه موو جاريك به خت يار نيه و بۆ
جاريكى تر! ژيان زۆر زۆرى به به ره وه يه و تا بلىيت دور...
و... دريژه!

بىنيامين:

راسته، وايه!

ئىليس:

(به دلته نكييه وه، به لام به بى ئه وه يش تووره وتروى پيوه ديار
بيت). بۆ ده بيت ئه م هه موو شته پيكه وه و له يه ك كاتدا روو
بدن، بۆ! تۆ كه باشتريين فوتابىي من بوويت، ئيتير چاوه رپى

چى له وانى تر بكه م! چون بتوانم له رووم بيت، وه ك
ماموستايه ك، سه ر هه لبرم! ئيتير له مه ودوا كه س متمانم پى
ناكات دهرس به مندا له كانى بلىمه وه و.. شيرازهى هه موو
شتيكيش تيك ده چيت! (رووى له بىنيامينه) گونا هه كهى مه به ره
سه ر خۆت، پيت ناخۆش نه بيت.. هه له، هه له تۆ نيه و..

كريستينا:

(زۆر به زحمه ت). ئىليس، تكيه، بۆ خاترى خوا، نه ختيك
ئازايه تى!

ئىليس:

ئازايه تى! له كو پوه؟

كريستينا:

له و جييه وه جاران به ده ستت ده هينا!

ئىليس:

ئىستا جاران نيه! شووره يى و ئابرووتكانه و براهيه وه!

كريستينا:

هيچ شووره ييه ك له وه دا نيه كه به بى ئه وه ي گونا هتيك
كرد بيت ئازار بچي ژيت... هينده يش له نرخی خۆت كه م
مه كه ره وه، كه خويشت نه توانيت به رگه ي بگريت... به رگه ي ئه م
تاقى كردنه وه يش بگره، چونكه به ته نيا تاقى كردنه وه يه كه و
هيچى تر، من وا هه ست ده كه م كه ...

ئىليس:

سالىكى بىنيامين! ده توانريت سالىكى بىنيامين له ۳۶۵ رۆژ
كه متر بكرتته وه؟

كريستينا:

بۇ نا! ھەستى خۇش، كات كورت دەكاتەو!

ئىلىس:

(بەدەم زەردەخەنەو). بە منداڭ دەلئىن: "فوو لە برىنەكەت بگە، چاك دەبىتەو!"

كريستينا:

كەواتە منداڭ بە، بىجگە لەمەيش... بىر لە دايكت بگەرەو... كە ئەو ھەموو بارە گرانەى كەوتوووتە سەر شان!

ئىلىس:

دەستت... دەستت بىدەرئى، خەرىكە دەلم دەووستىت!

كريستينا:

(دەستى بۇ درىژ دەكات).

ئىلىس:

دەستت دەلەرزىت...

كريستينا:

من وا ھەست ناكەم...

ئىلىس:

تۆيش ئەو بەھىزە نىت...

كريستينا:

من ھەست بە ھىچ بىھىزىيەك ناكەم...

ئىلىس:

ئەى كەواتە بۇ ناتوانىت ھىچ ھىزىكم بەدەتتى؟

كريستينا:

ھەر ھىندەم پىيە كە بەشى خۇم بگات.

ئىلىس:

(لە پەنجەرەكەو سەيرى دەروە دەكات). دەزانىت... ئىستا كى دىت؟

كريستينا:

(لە پەنجەرەكەو سەير دەكات، دەكەوتتە سەر چۆك، ورەى رووخاوە). ھەر ئەممان كەم بوو!

ئىلىس:

خاوەن قەرزەكەيە، ئەوھى كە دەتوانىت كەى بىھوتت ھەرچى لە مائەكەماندا ھەيە كۆى بگاتەو و بىبات؛ لىندكفىست، ئەوھى گويزاويەتيەو بۇ ئىرە تا وەك جالجالۆكە لە نىوھراستى تەونەكەيدا دابنىشىت و پاسى مېشەكان بىت...

كريستينا:

كەواتە پاكە!

ئىلىس:

(ھەلدەستىت). نا! راکردن نا!... ئىستا كە تۇ بىھىز بوويت، من بەھىزىم... ئەوتە سەيرى بگە بە جادەكەدا سەر دەكەوتت و... چاوە برسىيەكانىشى برىووتە نىچىرەكەى...

كريستينا:

دە كەواتە، ھەر ھىچ نەبىت، خۆتى لى لادە!

ئىلىس:

نا، دلم بە بىنىنى دەكرىتەو... وەك ئەوھى نىچىرەكەى بە

ته له وه بېنېبېت، سه روړووی به ته واوی گه شاو ه ته وه... و ه ره،
ته ماشاکه!... نه و تا ه نگا وه کانی ده ژمېریت، وهک نه وهی
بیه ویت بزانت چندی ماوه بگاته بهر دهرگه که مان و چا ویشی
به دهرگه کراوه که مان که و تو وه و به و ه دا ده زانیت له
ماله وه یه ن... به لام وا لووتی بو به لووتی که سیکه وه و
پراوه ستاوه بو نه وهی قسه ی له گه لدا بکات... له باره ی نیمه وه
قسه دکات، چونکه سه پری ئیره دکات...

کریستينا:

هر نه وهنده لووتی نه بېت به لووتی دایکته وه، نه کا به قسه
ره قه کانی بو یه کجاره کی دلې بئیشینیت... هه ول بده نه وه روو
نه دات، ئیلیس!

ئیلیس:

گوچانه که ی راده وه شینیت، وهک نه وهی بیه ویت جهخت له سه ر
نه وه بکات، که لیره دا لیخو شبوون ناتوانیت جی هق بگریته وه!
قوچه کانی پالتوکه ی دکاته وه، بو نه وهی پیشانی بدات که
هیتا جلی زستانه دانه که نراوه.. له سه روړوویدا ده بییم چی
ده لیت.. چی وه لام بده مه وه.. "گه وره م، تو له سه ر هه قیت!
هه رچییه که له م مالده ا هه یه، بیه! هه ر هه مووی هی خو ته!"

کریستينا:

ته نیا هر نه وهنده ده لیت!

ئیلیس:

پدده که نیت! به لام به نیازی خراب نا! له وانه یه، نه گه رچی
پاره وپوولی خو ی ده ویتته وه، هینده ی نیازی خراب نه بیت!... ناخ

هر نه وهنده ئیستا به اتایه و کو تایی به م قسه و باسه به نیا یه و
هه موو شتیک یه کلا ببوایه ته وه... دیسان گوچانه که ی که ته وه
جووله... نه وان، نه وانه ی که قه رزیان لای خه لکه، هه می شه
گوچانیان پییه و... پیلایوی چه رمیش (۱۵) به سه ر پیلایوه کانیاندا
هه لده کی شین که "قیییش، قیییش، قیییش، رییک وهک دهنگی
پراوه شانندی شوولک... (دهستی کریستينا ده خاته سه ر دلې).
هه ست ده که یه، هه ست ده که یه چو ن دل م لی ددات... من خو م
وهک دهنگی که شتی هه لمینی نیو زه ریا لووشه کان دیته
به رگو یی راستم... سو پاس بو خوا، نه وه خوا حافیزی کرد و
رؤیشت!... پیلایوه چه رمه کانی شی به دوایدا! "قیییش، قیییش"،
رییک وهک دهنگی پراوه شانی چلوچپوی جه ژنی هه لسانه وه...
سه عاته که یه یه نه لقه و زنجیری پیوه یه! که واته هینده یه
ده ستکورت نییه! هه می شه یه زنجیره کانیان به کار نیول (۱۶)
پازینراونه ته وه، وهک نه وهی کو نه گوشتی برپره ی پشتی خه لک
بن و پارچه پارچه لیتان کردبنه وه... گو ی له پیلایوه چه رمه کانی
بگره... "گووورگ، گووورگ، تووره، تووره تر، تووره ترین،
قیییش، قیییش!" ناگه دار به! سه پری من دکات! ده مینیت!
(خو ی به ره و جاده که شو ر دکاته وه).. سلایو دکات! ده خه نیت!
ده ست هه لده بریت! هه روه ها... (له سه ر یه کیک له کورسیه کانی
لای میزی نووسینه که، به ده م گریانه وه، داده نیشیت). رؤیشت!

کریستينا:

سو پاس بو خوا!

ئیلیس:

رؤیشت!.. به لام دیتته وه! هه سته با بچینه دهره وه!

کریستینا:

ئەى نانخواردنى ئىوارە لەگەل پیتروس؟

ئیلیس:

لەبەرئەوئەى هیشتا بانگ نەکراوم، ناچم! بێجگە لەوئەیش، لەوئەى
لە ئیو ئەو خوئشى و رابواردنەدا چى بکەم! چى لە بینینەوئەى
هاورپێهەكى نمەک کویر و بى ئەمەک بکەم! ئەمجا ئەوئەیش کە
دەبیت بەناچارى لەبرىی ئەو ئازار بکیشم، تا ئازارەکانى خۆم
بریندارم نەکەن!

کریستینا:

سوپاس، کە ناچیت و لەگەل ئیمە دەمپیتەوئە!

ئیلیس:

خوئشت دەزانیت، ئەمەیانم لا خوئشترە... برۆین!

کریستینا:

با برۆین... لیرەوئە! (لە لای دەستەچەپەوئە دەچنە دەرەوئە).

ئیلیس:

(کە دەگاتە لای بېنیامین، دەست بە سەریدا دەهینیت).
نەختیک ئازایەتى، کورپى چاک!
(بېنیامین دەموچاوى لە ئیو دەستەکانیدا دەشاریتەوئە).
(ئیلیس چلۆچپۆوى سەر مېزى نانخواردنەکە هەلەدەگریت و
دەیخاتە پشت ئاویئەکەوئە). کۆترەکە چلەزەیتوونى پى نەبوو...
چلى سپیدارى پى بوو!
(دەچیتە دەرەوئە).

***

(ئیلینۆرا لە بەشى پشتەوئەى شانۆوئە دیتە ژوورەوئە؛ کچیکى
شانزە سالان، قزى کردوئە بە پرچ و بەسەر پشتیدا هاتوونەتە
خوارەوئە. ئینجانەیهەكى هەلگرتوئە، کە چلیک نیرگزەکیوى^(۱۷)
تیدایە. بەبى ئەوئەى سەیر بکات، یا وا پیشان بدات کە
بېنیامینى بینوئە، سوراحییهەکەى سەر دۆلابى موبەق
هەلەدەگریت و ئاوى گولەکە دەدات، پاشان لەسەر مېزى
نانخواردنەکە دای دەنیت و لەسەر یەکیک لە کورسییهەکان،
بەرانبەر بە بېنیامین، دادەنیشیت؛ لى دەروانیت و لاسایى
دەکاتەوئە).

(بېنیامین بە سەرسامییهەوئە لى دەروانیت).

ئیلینۆرا:

(ئاماژە بۆ نیرگزە کیوییهەکە دەکات). دە... زانیت ئەوئە چى...
یە؟

بېنیامین:

(مندالانە و سادە). لى ئاسانتر نییە، نیرگزی کیوییهە! بەلام
ئەى تۆ کیت؟

ئیلینۆرا:

(نەرمونیان، بەلام بە خەمگینییهەوئە). وایە، ئەى تۆ کیت؟

بېنیامین:

(وێک پێشوو). من ناوم بېنیامینە و لیرە لە مالى هییهست
خان دەژیم و جى و رى و خەو و خۆراکیشم هەر لیرەیه.

ئیلینۆرا:

ئاوا! منیش ناوم ئیلینۆرایە و کچى ئەم مالم.

بیتنامین:

چ سهیره! که کهس باسی تۆی نه کردوه!

ئیلینۆرا:

کهس باسی مردووان ناکات!

بیتنامین:

مردووان!

ئیلینۆرا:

من، له بهرئهوهی گشت مافیکی سوودوه رگرتن له مال و سامانیک که هه مبووه لیم سه ندر اوتهوه، به مردوو دهژمێردریم، چونکه رهفتاریکی تا بلتیت خراپم کردوه!

بیتنامین:

تۆ!

ئیلینۆرا:

ئا من، من پارهه پوولیک که بۆم دانرابوون به فیرۆم دان - ئەمه پش رهفتاریکی هینده خراپ نه بووه - چونکه ناههقی ده کریت و به سه ریش ده چیت! به لام ئه وهی که گوناھی ئه و رهفتاره ی من خرایه ملی باوکم و له زیندان توند کرا، ئا ئەمه یان، هی ئه وه نییه هه رگیزا و هه رگیز لئی خو ش بیت.

بیتنامین:

چه ند ناوازه و جوان قسه ده کهیت و... منیش هه رگیز بیرم له وه نه کردوه ته وه که میراته کهم به ناهه ق به ند کرابیت.

ئیلینۆرا:

خه لک نابیت ببه سترینه وه، ده بیت رزگار بکرین.

بیتنامین:

بزانه... تۆیش له داخ و خه فه تیک که هه مبوو به ران به ر به وهی فریودر ابیتم، رزگارت کردم.

ئیلینۆرا:

که واته تۆیش یه کیک له وانهیت که به باوکم سپێردر ابوویت...

بیتنامین:

ئا... دوو چاری ئه و به ده ختییه ش بووم که له سه ر قه رزوقۆ له یه ک بژیم که که وتوووته ئه ستۆی ئه ندامانی ئه م خیزانه هه ژار و ده ستکورتانه.

ئیلینۆرا:

نابیت قسه ی ره ق بکهیت! ئه گه ر قسه ی ره ق ده کهیت، ده رۆم و ئیره ت بۆ به جی ده هیلم! من هینده نه رمونیانم، که هیچ شتیک به ره قی ئازارم نادات! سه رباری ئه وهیش... تۆ له بریی من ئه م ئازاره ده چیت، وا نییه؟

بیتنامین:

له بریی باوکت.

ئیلینۆرا:

هه ر هه مان شته، چونکه ئه و و من هه ر هه مان که سین.. (پشوو) من زۆر زۆر نه خو ش بووم.. ئه ی تۆ! تۆ بۆ هینده خه مگینیت؟

بیتنامین:

تووشی تهنگانه بووم!

ئیلینۆرا:

ئه مجا ده بیت به وه دلته نگ بیت؟ "ده رئه نجامی سزا و تیه لدان

ژیرییه و ئهوهیش که رقی له سزادان ده بێتهوه، ده بێت
بمریت... " تووشی چ تهنگانهیهک بوویت؟

بێنیامین:

له تاقیکردنهوهی "لاتین" دا، ئهگه رچی تهواو تهواو دُنیا بووم،
دهر نه چووم.

ئیلینۆرا:

ئاوها، تهواو تهواو دُنیا بوویت، هینده دُنیا که دهتوانی گرو
له سهه ئهوه بکهیت ده دهچیت.

بێنیامین:

هر ئهوهیشم کرد!

ئیلینۆرا:

منیش لهو برهوه دام ههه ئهوهت کـرد بێت! ببـینه،
دهر نه نجامه کهیش ئهوه بوو، چونکه تهواو تهواو دُنیا بوویت.

بێنیامین:

پیت وایه هۆیه کهی ئهوه بوویت؟

ئیلینۆرا:

به دُنیا یییه وه ئهوه بوو! هه میسه به خووه نازین پيش نووچدان و
سه ر نه که وتن دیت!

بێنیامین:

کهواته ده بێت جارێکی تر ئه مه له بیر بێت.

ئیلینۆرا:

چاک ده کهیت وا بیر ده که یته وه؛ ئه و قوربانیا نهش که لای خوا
خۆشه ویستن، هه ره په ریشان و دلگیرا وه کانن.

بێنیامین:

چییه کتیبی پیروژ^(۱۸) ده خوینیته وه!

ئیلینۆرا:

ئا، به لام وهک کچیک!

بێنیامین:

مه به ستم له وهیه برهوات پیی ههیه!

ئیلینۆرا:

ئا، منیش مه به ستم ههه هه مان شته. ئه مجا، ئه گه به نیازیت
به خراپه باسی ئه و خوایه بکهیت که ده یه رستم؛ ئه و خوایه ی
چاوی کردوومه ته وه و خستوومیه ته سه ره ریی راست، ناتوانم
له سه ره هه مان میز له گه لت دا بنیشم!

بێنیامین:

ته مه نت چه نده؟

ئیلینۆرا:

نه کات و نه جی، بۆ من، بوونی نییه، من له هه موو کاتیک و له
هه موو جییه کددام! من له زیندانه که ی باوکم و له پۆلی
قوتابخانه ی برا که مدام، له موبه قه که ی دایکم و له دوو کانه که ی
خوشکه که مدام، زۆر دوور لیره وه، له ئه مری کام. کاتیکیش
خوشکه که م باش ده فرۆشیت و به باشی بۆی ده چیته سه ره،
هه ست به شادی و خه نی بوونی ده که م و کاتیکیش باش
نا فرۆشیت هه ست به ئازاری ده که م، به لام له هه ره کاتیک زیاتر
ئازارم پیی ده گات که باش ره فتار ناکات. بێنیا مین؛ ناوت
بێنیا مینه وا نییه! له کاتیکدا که تۆ گه نجترین ها ور پیی منی...

ئا... ھەموو كەسك، بەبى جياوازى، ھەموو كەسك، ھاورپى
من... ھەمەوئىت تۆيش ۋەك يەكك لھوان تەماشاشا بگەم، تا
بتوانم ئازارى تۆيش بچىژم.

بىنيامىن:

لە راستيدا لە قسەكانت تى ناگەم، بەلام وا پىدەچىت لە
نۆدەپۆكى بىرو بۆچوونەكانت تىگەيشتبم! ھەر لە ئىستائىشەو
ھەرچىبەك كە تۆ دەتەوئىت، منىش ھەمەوئىت!

ئىلپنۇرا:

كەواتە دەتەوئىت لەوئو ھەست پى بگەيت كە چىتر ھوكم بەسەر
خەلكدا نەدەيت، تەنەت ئەوانەيش كە بە راستى تاوانبارن...

بىنيامىن:

ئا، بەلام ھەمەوئىت ھەر لە خۆرا نەبىت و بنەمايەك ھەبىت!
بزانە... منىش فەلسەفەم خۆندوو!

ئىلپنۇرا:

ئەھا... فەلسەفەت خۆندوو! دە كەواتە دەتوانىت يارمەتىم
بەدەيت و ئەمەم بۆ لىك بەدەيتەو، كە قسەى فەلەسوفىكى
گەورەيە، ئەو دەلئىت: "ئەوانەى رقىان لە ئىمانداران دەبىتەو،
بە تاوانبارى دەمىننەو."

بىنيامىن:

بەپى ھەموو لۆجىكىك ماناى ئەوئە مەرۆف مەھكومە بە
تاوانكردن...

ئىلپنۇرا:

تاوانىش خۆى لە خۆيدا سزايەكە.

بىنيامىن:

راستىيەكەى ئەمە زۆر قوولە! پىاو دەھىنئىتە سەر ئەو بروايە كە
ئەمە قسەى كانت^(۱۹) يا شۆپىنھاوەر^(۲۰) بىت.

ئىلپنۇرا:

نايانناسم!

بىنيامىن:

ئەى لە چ نووسراوئىكدا خۆندووئەو؟

ئىلپنۇرا:

لە كىتئى پىرۆزدا!

بىنيامىن:

بەراست؟ شتى وا لەوئىدا نووسراو؟

ئىلپنۇرا:

چ مندالىكى نەزانىت! رىك ۋەك ئەوئەى ھىچ كەس ئاگاي لىت
نەبوئىت! ئاخ!... ئەگەر خۆم پەروەردەم دەكرىت!

بىنيامىن:

وايش نا!

ئىلپنۇرا:

بەلام بە دلىيايىيەو ھىچ خراپەيەكت تىدا نابىنم! بەلكو، بە
پىچەوانەو، چاكەت زىاتر تىدا بە دى دەكرىت... مامۆستاكەت،
ئەوئەى "لاتىن" تان پى دەلئىت، ناوى چىيە؟

بىنيامىن:

مامۆستا ئالگرىن!

ئېلېنۆرا:

دووچاری ئازار دەبم! ... ئەى ئەمە چىيە؟ (دەخوئىتەو).)

بىنيامين:

نامەى "پىتروس" ە و داوا لە كرىستىنادا دەكات يەكترى ببين...
زۆر دەمىك بوو چاوەروانى ئەمە بووم!

ئېلېنۆرا:

(دەست لەسەر كاغەزەكە دادەنيت.) تۆ بۆ! تۆ چاوەروانى چى
بوويت؟ پىم بلى نيازخراب، كە ھەر لە خراپە دەگەپىت! ئەم
نامەيە تەنيا مژدەھىنى چاكەيە و لە چاكە زياترى لى
ناكەويتەو، چونكە كرىستينا، كە ماوہيەكى تر دەبىت بە
براژنم، دەناسم و ئەو چاوپىكەوتنەيش كلۆليەك لەسەر پىي
ئىليسى برام لا دەبات... پەيمان دەدەيت كە باسى ئەمە
نەكەيت، بىنيامين؟

بىنيامين:

لەو باوەرەدا نىم كە بىشوئىرم باسى بكەم!

ئېلېنۆرا:

چ ناھەقىيەك دەكەن ئەوانەى بە نەينى شت دەكەن... ئەوان
پىيان وايە ژىرن، كەچى لە شىت زياتر نين! بەلام من ھەقم
بەسەر ئەوہوہ چىيە!

بىنيامين:

بۆ ھەز دەكەيت ئاگات لە شتى خەلك بىت؟

ئېلېنۆرا:

ئاخر ئەوہ نەخۆشبيەكە و لەگەلمدايە كە دەبىت ئاگام لە شتى
خەلك بىت، ئەگەرنا دلم ئۆقرە ناگرىت...

ئەمە لە بىر ناكەم! ... ئۆھ... باوكم چ ئازارىكى ھەيە! خەلك
نيازخرابن و لەگەلىدا خرابن! (بىدەنگ، وەك ئەوہى گوئى لە
شتىك بگرىت، رادەوہستىت.) گوئى لىيە، تەلەكانى تەلەفۆن
چۆن دەزرنگىنەوہ... ئەوہ دەنگى زرنگانەوہى قسەرەقەكانن، كە
ئەو تەلە مسىنە سوور و نەرمونيانانە خوئان لە بەرياندا
ناگرن... كە خەلك بە تەلەفۆن و بە خراپە و لە پاشملە باسى
يەكتەر دەكەن، تەلەكان سكالآ دەكەن و گوناھباريان دەكەن...
(بە رەقىيەوہ.) ھەر وشەيەكيش لە نيو كىتەبەكەدا دەنووسرىت
و... دوايىيەكەيشى ھەر كەسە و بە جىي رەواى خوئى دەكات.

بىنيامين:

چەند تووش و دلرەقىت!

ئېلېنۆرا:

من نا، من نا! من چۆن دەتوانم تووش و دلرەق بىم؟ من، من؟
(دەچىت بۆ لای ئاگردانەكە و دەرگەكەى دەكاتەوہ، چەند
پارچەى درىنراوى نامەيەك ھەلدەگرىتەوہ.)

(بىنيامين ھەلدەستىت و سەيرى پارچەكان، كە ئېلېنۆرا
خەرىكى رىكخستىيانە لەسەر مېزى نانخواردنەكە، دەكات.)

(ئېلېنۆرا بۆ خوئى دەدوئىت.) خەلك، ھەر ھەموويان، چەند
خەمساردن، بىر ناكەنەوہ و رازەكانى خوئان لە نيو ئاگردانان
دەنن... بۆ ھەر كوئىيەك بچم، رىك و راست، بەرەو
ئاگردانەكەى دەروم! بەلام ئەمە قەت بە نيازى خراب بە كار
ناھىنم، ناوئىرم بە نيازى خراب بە كارى بەينم، چونكە

بیتنامین:

هه موو شتیکی؟

ئیلینۆرا:

ئەمە که موکوورییه که و له دهسته لاتى خوڤدا نییه و ناتوانم به سه ریدا زال بم. به لام، له گه ل ئه وهیشدا، ده زانم که ریشۆله کان چی ده لێن.

بیتنامین:

خۆ ئەوان ناتوانن قسه بکه ن؟

ئیلینۆرا:

نه تبیستوو هه که ریشۆله هه ن فیری قسه کردن کراون؟

بیتنامین:

با، به لام فیترکراون، نه که خوڤان قسه ده که ن!

ئیلینۆرا:

که واته ده توانریت ریشۆله فیری قسه بکری ن! ئیستا خه لک هه ن خوڤان خوڤان فیتر کردوو، هه یشن به خوڤان فیتر بوون... هه ر ئەوانیش، بیگومان، ئیستا دانیشتون و گوڤی ده گرن، به بی ئه وهی خوڤان پیی بزائن و هه مان شتیش که ده بیستن، ده یلێنه وه. هه ر ئیستا به ر له وهی بگه ریمه وه گویم له دووانیان بوو له سه ر دارگو یزه که هه لنیشتبوون و قسه یان ده کرد.

بیتنامین:

قسه ت خو شه؟ به لام، ده که واته، چیان ده وت؟

ئیلینۆرا:

یه کیکیان ده یوت: "پیتروس" (۲۱) و ئەوی تریان ده یوت:

"یوداس!" (۲۲) ئەوی یه کهم ده یوت: "هینده ی یه کتر!" و ئەوی تریش ده یوت: "جیک، جیک، جیک!". به لام ئەی تیبینی ئه وه ت کردوو که بولبوله کانی ئەم ده ور به ره به ته نیا هه ر له باخچه ی که رولا لاند ا ده خو یین؟

بیتنامین:

ئا، ئەمیان هه موو که س ده یزانیت! به لام بۆ وا ده که ن؟

ئیلینۆرا:

چونکه، ئەوانه ی ده بیستن گوڤی له ده نگی بولبولان ناگرن، به لام که رولا له کان گو ییان لی ده گرن!

بیتنامین:

چیروکی خو شترت نییه، بیگی رپته وه!

ئیلینۆرا:

با... ئەگه ر له گه لمد ا باش بیت!

بیتنامین:

باش! چۆن باش؟

ئیلینۆرا:

نابیت په نجه بخه یته سه ر ئەو وشانه ی به کاریان ده هینم و نایشبیت بلاییت ئاخر تو ئاوات وت ئەوسا و ئەوسا ئه وه ت... ده ته ویت زیاتر له باره ی بالنده کانه وه قسه بکه م! بالنده یه کی به د و شووم هه یه، ناوی جرجخۆره یه، ناوی خو ی به خو یه وه تی و له سه ر جرج ده ژی؛ به لام چونکه بالنده یه کی به د و شوومه، به زه حمه ت جرجی بۆ ده گیریت. له به ر ئەوه ته نیا

یەك وشە دەلێت، رێك وەك ئەوێی كه پشیلە دەلێت و دەلێت: "میاو!". كاتكیش كه دەلێت "میاو!" جرجهكان لێی هەلێن و خۆیان دەشارنەو... بەلام جرجخۆرەكه خۆی لەوێ تێ ناگات چى دەلێت - بەلام چونكه شووم و بەدفعە، برسى و بى خۆراك دەمێنێتەو! - دەتەوێت زیاتر ببیستیت؟ یان دەتەوێت باسى گولانت بۆ بكەم؟... دەزانیت كه نەخۆش كەوتم، دەرمانكیان لە بەرى گولێك بۆ گرتەو و خەسلەتی ئەو دەرمانە ئەو بوو كه دەمخوارد چاومی وەك زەرەببێت لى دەكرد... كه چى شابیزەك^(۲۳) وا لە چا و دەكات هەموو شتێك لە قەبارەى خۆى بچووكتەر ببینیت... هەر چۆنێك بیت! ئیستا چاوم لە چاوی خەلك زیاتر بر دەكات و لە دووری دوورەو دەبینم، دەتوانم بە رۆژى رۆوناك ئەستێرەكان ببینم!

بێنایم:

بەلام خۆ ئەستێرەكان بە ئاسمانەو نین؟

ئێلینۆرا:

چەند سەیریت! ئەستێرەكان هەمیشە بە ئاسمانەو و... ئیستایش روو و باكوور دانیشتووم و كورسیدار^(۲۴) دەبینم كه وەك دوو ژمارە حەوت، رێك بە تەنیشت یەكتەرەو، دیارە و لە نیوهراستى رێى كاكیشاندایە... ئەى تۆ دەتوانیت ببینیت؟

بێنایم:

نا، ناتوانم ببینم؟

ئێلینۆرا:

دەكەواتە تیبینی ئەو بەك ئەوێی كه سێك دەتوانیت ببینیت،

كه سێكى تر نایبیت... هەر لەبەر ئەمەیش زۆر دانیامە بە لە چاوهكانت!... ئیستایش باسى ئەو گولەت بۆ دەكەم كه لەسەر میزەكه دانراو... ئەو نیرگزی كیوییه و لە سويسرا دەرویت و لەوێو هینراو... پەرەكانى لە رۆوناكىی خۆریان خواردوو و تەو و هەر لەبەر ئەویشە زەردن و لە ئیش و ئازاریش كەم دەكەنەو... نەختیک بەر لە گەرانهووم بە لای گولفرۆشییه كەدا رۆیشتم و هەر كه چاوم پێى كەوت ویستم بیکرم و پشكیشی "تیلیس"ى برامى بكەم... بەلام هەر كه ویستم لە دەرگەى گولفرۆشییه كەو بچمە ژوورەو، بینیم دەرگەكه داخرابوو... دیاریش بوو چووون بۆ ئەنجامدانى رپورەسمى وەرگرتنى یەكێك لە مندالەكانیان لە كلیسا... منیش كه گولەكەم دەویست، كلیلهكانى خۆم دەرھینا و لەگەڵ دەرگەكەدا خەریك بووم... بیهێنە بەرچاوی خۆت، كلیلهكەم پر بە پرى بوو و... چوومە ژوورەو... ئەى لە زمانى بێدەنگى گولان تى دەگەیت! هەر بۆن و بەرامەیهك و یەك دنیا شت بە بێردا دەهێنیتەو و ئەو بێرانەیش بە تەواوى داگیریان كردم و ئیتر منیش لەبەرئەوێ چاوم وەك زەرەببى لى هاتوو و هەر شتێك لە قەوارەى خۆى گەرەتر دەبیت، چوومە نیو دنیای پر لە نەینى ئەو گولانەو كه هیچ كەس پشتر پەى پى نەبردوو. ئەوانیش باسى خەم و پەژارەى خۆیان بۆ كردم، كه چیان بە دەست ئەو باخەوانە نەفامەو چەشتوو كه گەرەى كر دوون - نالیم شتى زۆر ناخۆش و بێبەزەببیا نەیان بەسەردا هاتوو - چونكه ئەو باخەوانەیش یەكێك لەوانەیه كه بەر لەوێ بە باشى لە دەرئەنجامى رەفتارەكانیان بكۆلنەو، رەفتار دەكەن!...

ئەمجا كارتەكەم و كرۆنېكم لەسەر مېزەكە دانا و گولەكەم
هەلگرت و رۆيشتم.

بىنيامين:

هەر ئاوها بەبى ئەوهى بېرت لە دەرئەنجامەكەى كرديتەوه! بېر
لەوه بکەرەوه ئەگەر هەست بەوه بکەن گولەكە لەوچ ئەماوه و
پارەكەيش نەدۆزنەوه؟

ئيلينورا:

وايه، راست دەكەيت!

بىنيامين:

ئاخر پارە دەتوانيت ون بېيت و ئەگەر هەر بە تەنيا كارتەكەت
بدۆزنەوه و پارەكە نەدۆزنەوه، ئەوا هيندەى تر قورەكەت خەست
دەبیتەوه!

ئيلينورا:

خۆ نايشكریت كەس باوەر بەوه بكات كە من ويستوومه شتیک
ببەم!

بىنيامين:

(لێى ورد دەبیتەوه.) بەراستیتە؟

ئيلينورا:

(ئەميش سەرنج لە بىنيامين دەدات و پاشان هەلەدستیت.)
ئەها! دەزانم، دەزانم مەبەستت چييه! گيا لەسەر بنجى خۆى
دەروپتەوه! چەند سەربەخۆ و بى بېرکردنەوه رەفتارم کردووه!
چى! بەهەر حال! ئەوهى دەبیت روو بدات، روو دەدات!
(دادەنیشیت.) با روو بدات! چى دەبیت، با بېت!

بىنيامين:

ئەى ناتوانين هيچ بکەين...

ئيلينورا:

بېدەنگ بە! باسى شتیکى تر بکە!... بۆ نموونه، مامۆستا
ئالگرين!... نەگبەت خۆت ئيليس! نەگبەت خۆمان! بەلام جەژنى
هەلسانەوهيه و دەبیت نازار بچيژين. سبەينيش ئاهەنگ
دەگيریت؟ هايدن لى دەدریت كە بە مۆسیقا دوا حەوت رستەى
عیسای مەسیح^(٢٥) دەگيریتەوه! "دایه، سەيرى كورەكەت بکە!"
(سەرى دەخاتە ئىو دەستەکانییهوه و دەگرى.)

بىنيامين:

نەخۆشییەكەت چى بوو؟

ئيلينورا:

نەخۆشییەك نا بۆ مردن، بەلكو بۆ شكۆمەندیى خواى گەرە و
میهربان! "چاوەروانى باشە بووم و خراپە هات، چاوەروانى
پروناكى بووم و تاریكى هات!"... ئەرى، سەردەمى مندالیت
چۆن بوو، بىنيامين؟

بىنيامين:

نازانم، ناخۆش! ئەى هی تو؟

ئيلينورا:

من قەت مندال نەبووم. بە پیری لە دایک بووم... كە لە دایک
بووم، هەموو شتیکم دەزانى و كە فیری شتیکیش دەبووم هەر
بە تەنيا بۆ ئەوه بوو كە لە بیرم نەچیتەوه. هیشتا چوار سالان
بووم كە نەفامى و هەلەشەیی خەلكم ناسى، هەر لەبەر ئەوهيش

خه لک تووش و خراپ بوون به ران به رم.

بئنيامين:

هه رچييه ک تو دهيليت، وهک ئه وه وايه منيش بيرم لي
کرد بيته وه!

ئيلينورا:

به دنيايييه وه! ... به لام بو پيت وا بوو که پاره کم له
گولفروشييه که ون بو پيت؟

بئنيامين:

چونکه ئه وهی که ناخوشه، هه ميشه، ده بيت روو بدات!

ئيلينورا:

تويش هه ستت به وه کردوه! ... بیدهنگ! وا که سيک ديت!
(سه يری به شی پشته وهی شانۆ دهکات). گويم لييه ... ئيليسه!
وهی ... چهن خوشه! ... تاکه هاوړيم له دنيايه دا! ... (دلته نگ
ده بيت). به لام ... ئه و چاوه پتي بينيني من ناکات! به بينيشم
دلشاد نابيت. نا، له مه دنيايم! ... بيگومانم که دلشاد نابيت! -
بئنيامين، تکايه، که برا کلۆله کم ديت، با رووت کراوه بيت و
له گه ليدا رووخوش به. من ده روم، تا بتوانيت نامادهی بکه پت به
گه رانه وهم بو ئيره. به لام به قسهی رهق نا، چونکه قسهی رهق
نازارم ده دات، گویت لي مه! ده ستت بيته!

(بئنيامين ده ستي بو دريژ دهکات).

(ئيلينورا سه ری ماچ دهکات.) ئاوها! ئيستا تو برا بچکولهی
مني! خوا بتپاريزيت و ناگای ليت بيت! (به ره وه سته چه پ
ده روات و به دم رويشتنه وه، که ده گاته ئاستی پالتوکهی

ئيليس، ده ست به قۆله که يدا ده هينيت). نه گبه تی کلۆل ئيليس!

(ئيليس له به شی پشته وهی شانۆوه ديتته ژووره وه. نيگه رانه).

(هيه ست خان له موبه قه که وه ديتته ژووره وه).

ئيليس:

دایه گیان!

هيه ست خان:

ئه مه چييه؟ له من وا بوو دهنگيکی نامۆ بوو دههاته بهر گويم!

ئيليس:

دهنگوباسی تازهم پييه! له ري، به ريککهوت، پاريزه ره کم

بينی!

هيه ست خان:

دهی با بزانيں؟

ئيليس:

کيشه که بهرز دهکريته وه بو دادگای بالا و ... بو ئه وهی کاتيش

به فيرۆ نه چيت، ده بيت سه رله به ری نووسراوه کانی چۆنيه تي

به ريوه چوونی دادگاييکرده که بخوينمه وه.

هيه ست خان:

دهی، زوو له خویندنه وهی ده بيتته وه!

ئيليس:

(ده ست بو نووسراوه کان که له سه ر مي زي نووسينه که دانراون

را ده کيشيت). ئاخ! پيم وابوو که ئيتر هه موو شت پراوه ته وه،

که چی ئيستا ديسان ده بيت چيرۆکی ئه م هه موو نازار و

تالوویییه بچیژم – هه موو گونا هبار کردنه کان، شایه تییه کان و
هه موو به لگه کانیش! دیسان و سه ره نوئی!

هتیه ست خان:

ئی، به لام خو دادگای بالا نازادی دهکات!

ئیلیس:

نا، دایه، نا! نازاد ناکریت، چونکه ئەو خوئی دانی به هه موو
شتیکدا ناوه!

هتیه ست خان:

ئا، به لام، پاریزه ره که، که دوایین جار قسم له گه لدا کرد، وتی
رهنگه له چۆنییه تییه به ریوه چوونی کاره که دا هه لیه ک کرابیت!

ئیلیس:

ئەو ته نیا بو دلدا نه وهی تو وای وت!

هتیه ست خان:

ناچیت بو داوه ته که ی ئەم ئیواره یه، وا نییه؟

ئیلیس:

نه!

هتیه ست خان:

دیسانه وه رای خووت گۆریوه!

ئیلیس:

ئا!

هتیه ست خان:

ئەمه باش نییه!

ئیلیس:

ده زانم، به لام منیش وهک ته لاشه داریک که وتوومه ته بهر به زه بی
شه پۆلی زه ریچه کان!

هتیه ست خان:

پیم وا بوو که پیش نهختیک دهنگیکی نامۆم هاته بهر گوئی، که
ناسیمه وه! به لام دیاره به هه لدا چوو بووم! (ئاماژه بو پالتۆکه
دهکات). وتم ئەو پالتۆیه نابیت له ویدا هه لبواسریت! (به رهو
دهسته راست دهروات).

ئیلیس:

(به لای دهسته چه پدا لا دهکاته وه و چاوی به نیرگزه کیوییه که ی
سهر میزی نانخواردنه که دهکه ویت. روو دهکاته بینامین). ئەم
گوله له کوپوه هاتووه؟

بینامین:

کچیک هیئای!

ئیلیس:

کچ! ئەم قسه یه چییه؟ کی بوو؟

بینامین:

کچی...

ئیلیس:

خوشکه که م... بوو؟

بینامین:

ئا!

(ئىلىس لەسەر كورسىيەكى لاي مېزى نانخواردنەكە، بە زەحمەتتە، دادەنىشەت.)
(پشوو.)

ئىلىس:

قسەت لەگەلدا كرد؟

بىنيامين:

ئا...

ئىلىس:

خا ھاوار! بەس نىيە ئىترا! ... خراپ بوو لەگەلت؟

بىنيامين:

خراپ! ئەو! نا، بەپىچەوانەو زۆر مېھربان بوو! زۆرىش!

ئىلىس:

سەيرە! ... ئەي باسى منى كرد؟ توورە بوو ئىم؟

بىنيامين:

نا! بەپىچەوانەو! وتى كە تۆ باشتىن ھاوپىي ئەويت لەم دىنبايەدا...

ئىلىس:

چ گۆرانىكى سەيرە!

بىنيامين:

كاتىكىش كە رۆيشت، دەستى بە پالتۆكەت دا، ئا... بەويدا، بە قۆلەكەيدا، ھىنا...

ئىلىس:

رۆيشت؟ بۆ كۆي رۆيشت؟

بىنيامين:

(ئامازە بۆ دەرگە دەستەچەپ دەكات.) بۆ ئەوئى!

ئىلىس:

كەواتە لەوئىيە؟

بىنيامين:

ئا!

ئىلىس:

زۆر دلخۆش و مېھربان دياريت، بىنيامين!

بىنيامين:

زۆر بە جوانى قسەى بۆ دەكردم...

ئىلىس:

لە بارەى چىيەو؟

بىنيامين:

چىرۆكى دەگىراپەو و لە بارەى دىنىشەو قسەى زۆرى كرد...

ئىلىس:

(ھەلدەستەت.) ئەمانەش دليان خۆش كرديت.

بىنيامين:

ئا!

ئىلىس:

بەستەزمان ئىللىنۆرا، كە خۆى ھىندە بەدبەختە و كەچى دەيشتوانىت خۆشى و شادى بە خەلكى بەخشىت! (بەرەو لاي چەپ، بەلام بەبى ئەوئى پەلەى بىت، دەرۋات.) خۋاى گەورە ھاوار! يارمەتتەك!

سېبەرى كەسپك كە لەو پوڤە تېپەر دېت، جارناجار، دەكە وپتە
سەر پەردەكان.

ئېلىس:

(بە دەنگىكى كەمپك بەرز قسە بۆ كرىستينا دەكات). ھەينىي
رەش! بەلام چ پۇڭىكى دوورودرېژ و دلته قىنە! بەفرىش، ۋەك
پووش و پەلاشى بەر دەرگەي مائە مردوو، لەسەر بەردى سەر
جادهكان كەوتوو، دەنگىش لە ھىچ لايەكەوۋە ناپەت – بېجگە لە
دەنگى گرى "ئۆرپل"ى كلىسا، كە تا ئېرە دەكات...

كرىستينا:

دايكت چوو بۆ پارانەوۋەي دواي نيوەرۆ لە كلىسا... ۋا نىيە!

ئېلىس:

ئا، لە كاتىكدا كە ناوېرېت خۆي لە پارانەوۋە و نوپۇزى شىوان
بدات، چونكە سەيركردن و تېرامانى خەلك برىندارى دەكەن.

كرىستينا:

ئەم خەلكە سەيرن، ھەموويان داواي ئەوۋ دەكەن خۆمانيان لى
بە دوور بگرين و پىيان وايە ئەمەيان گونجاوترە...

ئېلىس:

رەنگە ناھەقىشيان نەبېت...

كرىستينا:

تەنيا لەبەر ھەلەي كەسپك، نەفرەت لە ھەموو خېزانەكە
كراوۋە...

ئېلىس:

وايە ئېتر!

بەشى دووھم

ھەينىي رەش^(۲۶)

مۆسىقاي پىش دەستپىكردى ئەم بەشە:
ھايدن،

Sieben Worte

Largo N:o 1. "Pater dimitte illis".

ھەمان دىكۆر، بەلام پەردەكان دادراونەتەوۋە و تىشكى چراكەي
دەرەوھيان كەوتووۋە سەر. چراي بنمىچەكە داگىرساۋە،
چرايەكى بلوورين لەسەر مېزى نانخواردنەكە دانراۋە. ئاگر لە
ئاگردانەكەدا كراۋەتەوۋە.

ئېلىس و كرىستينا لە لاي مېزى دروومانەكەوۋە، بەبى ئەوۋەي بە
ھىچ شتىكەوۋە خەرىك بن، دانىشتوون. ئېلىنۆرا و بىنيامين، لە
لاي مېزى نانخواردنەكەوۋە، پووبەروۋى يەكتر، دانىشتوون و
دەخويننەوۋە و چرايەكى داگىرساۋىش لە ئىوانياندايە. ئېلىنۆرا
شالېكى بەسەر شانوملىدا داۋە. ھەموويان جلوۋەرگى رەشيان
لە بەردايە؛ ئېلىس و بىنيامين ملپىچى سىپيان لە ملدايە.

نووسراۋەكانى دادگايىكردن، لېرە و لەوئى، لەسەر مېزى
نووسىنەكە بلاۋ كراۋەتەوۋە. نېرگزە كىۋىيەكە لەسەر مېزى
دروومانەكەيە. كاتژمېرېكى كۆن لەسەر مېزى نانخواردنەكە
دانراۋە.

(ئېلېنۆرا چراکه بهرەو لای بېنیا مین پال پېوھ دەنیت، تا باشتەر بېنیت.)

(ئېلیس ئاماژە بۆ ئېلېنۆرا و بېنیا مین دەکات.) سەیریا ن بکە!

کریستینا:

چەند جوانن! ... چەند باشیش لەگەڵ یەکتەردا پیککە وتوون!

ئېلیس:

چ خوشبەختییەکە کە ئېلېنۆرا ئاوا هیمن و لەسەر خۆیە!
ئۆف، خۆزگە ئەمە بەردەوام بووایە!

کریستینا:

ئەو بۆ بەردەوام نابیت؟

ئېلیس:

چونکە ... خوشبەختی زۆر بر ناکات! من، ئا لەم پۆژەدا، لە
هەموو شتیک دەترسم!
(بېنیا مین بە هیواشی چراکه بهرەو لای ئېلېنۆرا پال پېوھ
دەنیت، تا باشتەر بېنیت.)

کریستینا:

تەماشایان کە!

ئېلیس:

هەستت پێ کردوو بېنیا مین چەندە گۆرپراو! ریکە بەرییە
بێدەنگەکی گۆرپراو و بوو بە خۆبەدەستە وەدانیکی هیمن...

کریستینا:

نامە ویت بۆ قەشەنگ! بەلام تەماشاکە ئېلېنۆرا چەندە شیرینە.

ئېلیس:

لەگەڵ خۆشیدە فریشتە ی ئاسایشی هیناوه و بەبێ ئەو هی
بېنیریت بەم نێویدا دیت و دەچیت و هیمنییەکی تەواوی بەم
دەورو بەردا بلاو کردوو تەو... تەنانەت دایکیشم، کە
ئېلېنۆرای بېنی، هیمنییەکی دای گرت کە چاوە پێم نەدەکرد
لێ!

کریستینا:

بلیت ئیتر چاک بوو بێتەو؟

ئېلیس:

ئا، ئەگەر ئەم هەست ناسکییە پر لە زیندە پۆییەتی تیدا نەمایە.
ئەو تا ئیستا دانیشتوو و "چیرۆکی ئازارەکانی عیسا ی
مەسیح" دەخوینیتەو و جاروباریش دەگری.

کریستینا:

بیرمە ئیمەیش چوارشەمموان، کاتی بە پۆژوو بوون، لە
قوتابخانە هەمان شتمان دەخویند...

ئېلیس:

زۆر باش گوێی لێیە! بە دەنگی بەرز قسە مەکە!

کریستینا:

باوەر ناکەم، چونکە بێر و خەیاڵی لە جێیەکی ترە!

ئېلیس:

هەستت کردوو کە رەنگ و پرووی بېنیا مین چۆن گۆرپراو و چۆن
سەرنج بە لای خۆیدا رادەکشیت؟

کریستینا:

رہنگ و پرووی نازارچیشتنه، چونکہ دلخوشی ہموو شتیک
هیچوپوچ و بی برہو دکات.

ئیلیس:

رہنگہ... خوشہویستی بیت! لہو باوہردا نیت کہ ئہو مندا لانه...

کریستینا:

وس بہ! بیدہنگ!... دست لہ بالی پہپوولہ مہدہ! ئہگہرنا
دہفریت!

ئیلیس:

ئہوان سہیری یہکتر دہکەن و وا پيشانیش دہدن کہ
دەخویننہو، چونکہ، ہیندہی گویم لی بیت، پەرہکان
ہئلاندہنہو.

کریستینا:

بیدہنگ بہ!

ئیلیس:

سہیری ئیلینۆرا بکہ، ئیتر خوی بو ناگیریت...
(ئیلینۆرا ہئلہستیت، لہسەر پہنجہ بہرہو بینامین دہروات و
شالہکەہی خوی بہسەر شانوملیدا دہدات. بینامین نہختیک
بہرہہلستی دہکات، بہلام دواتر شل دہبیت و پاشان ئیلینۆرا
دہروات و دادہنیشیت و بہرہو لای بینامین پال بہ چراکہوہ
دہنیت.)

کریستینا:

ئہو کلۆلہ خویشی نازانیت چۆن چاکہ بکات.

ئیلیس:

(ہئلہستیت). با ہجمہوہ بہ لای نووسراوہکانی دادگاوہ...

کریستینا:

ہیچ ئەنجامیک لہو خویندہنہوہیہدا دہبینیت؟

ئیلیس:

تہنیا یہک ئەنجام: ئہویش ہیشتنہوہی ہیوای دایکمہ و ہیچی
ترا! منیش، ئہگہرچی تہنیا وا خۆم پيشان دہدہم کہ
دەخویننہوہ، بہلام وشہکان و ہک چقل لہ چالی چاوم
ہئلہچہقن و دہمیننہوہ. زانیاریی شاہیدہکان، کوکراوہی
ژمارہکان، دانپیدانہکانی باوکم... ئا بہم جوہ: "تاوانبار بہدہم
گریانہوہ دانی بہ تاوانہکانیدا نا و..." ئہو ہموو فرمیسک و
گریانہ، ئہو ہموو گریانہ و ئہم گشت کاغزہ مؤکراوانہیش...
کہ پارہی ساختہ و قفلی زیندان بہ بیردا دہہیننہوہ، ہرہوہا
ئہو ہموو پەت و میوہ سوورانہیش کہ کاغزہکانیان پی مؤر
کردوہ... کہ لہ پینچ برینہکەہی عیساہی مہسیح دہچن و... ئہم
گشت رستانہیش کہ دواییان نایہت و کوئل و کوٹانی
ہتاہتاییش... ئہمانہ ہەر ہموویان کاری ئہم رۆژہ ہینییہ
دوابرہوہ دوورودریژہن... دوینی خۆرہتاو بوو، دوینی، بہدہم
خہیالآتہوہ، بہرہو دەرہوہی شار دہچووین... کریستینا، بیر
لہوہ بکہرہوہ، ئہگہر ناچار بین ئہم ہاوینہیش لیترہ بمینینہوہ!

کریستینا:

ئہگہر بمینینہوہ پارہیہکی زۆر پاشہکەوت دہکەین، بہلام
خہمہین و ناخوشیش دہبیت!

ئېلىس:

باوهر ناكهم به زيندوويى بمينمهوه... سى هاوين، سى هاوينه ليرهم و... وهك گورپك وايه. رۆژى نيوهر پۆيه و ئه و جاده ديزه دووردريزهيش وهك ريزه گورپكى پيچه لپيچ كشاوه... مرؤفپك نابينيت، ئه سپي ك نابينيت، سه گي ك نابينيت... به لام جرحه كان، له كاتپكدا پشيله كان خهريكى سه يروخوشىي هاوينه ي خويانن، له دهمى زيرابه كانه وه دينه دهره وه... ئه وانه يش كه له بهردهمى ئاوينه كاندا به جى هي لراون، دانيشتونن، چاو به خه لكيدا هه لده هينن، له جلو بهرگى خه لك ورد دهبه وه و ده لپن: "تۆ ته ماشا، هيشتا جلو بهرگى زستانه ي دانه كه ندوه!"... يا له پاژنه ي خواروخچى پيلاوى خه لك و له هه لهى خه لك ورد دهبه وه و... له گه ره كى هه ژارنشينه كانيشه وه په ككه وته و كه نه فتان، كه پيشتر خويان شار دبووه وه، به هانكه هانك، دين و خه لكانى بى لووت و گوئ و خه لكانى تووش و بهد و بهد به ختن و... له پيزى يهك دانيشتونن و خويان داوه ته بهر تيشكى خور، كتومت وهك ئه وه ي شار يان خستبپته ژير ركي فى خو يانه وه و داگير يان كرديت... ئه و جيگه يانه يش كه نه ختيك له مه وپيش مندا لانى پويشته و په رداخ، بهدم قسه خوش و دنه دهره كانى دا يكيانه وه، ياري يان تيدا ده كردن، پر بوون. له پينه و په رپوشان كه هه ر خهريكى نه فرهت له يه كتر كردن و نازاردانى يه كترين... رۆژى نيوه ي هاوينى دوو سال له مه و بهرم بير دپته وه كه.

كريستينا:

ئېلىس! ئېلىس! سه يرى پيشه وه بكه، پيشه وه!

ئېلىس:

بۆ ئه وى روونا كتره؟

كريستينا:

با وا دابنين!

ئېلىس:

(له سه ر كورسيه كى لاي مي زى نووسينه كه وه داده نيشيت).
ئه گه ر هه ر ئه وه نده ئه و به فر بارينه ي دهره وه بپرا ياته وه! تا بمانتوانيا به بچينه دهره وه و پياسه يهك بكه ين!

كريستينا:

هاورپى خوشه ويست، تۆ دوينى ئيواره، بۆ ئه وه ي له چاوى خه لك بمانشاريته وه، خو زگهت به گه رانه وه ي تاريكى ده خواست... ده توت: "تاريكى زور خوشه، هه ر خير و خوشييه و وهك ئه وه وايه به ليفه كهت سه رت داپوشيت!"

ئېلىس:

ئه وه تا خوشت ده يبينيت، كلؤ ليه كه له هه موو بار يكي دا هه ر هه مان كلؤ ليه و هه ر هه مان قه واره ي هه يه... (له كاغه زه كان ده خو ينيته وه). به لام ناخوشترين شت له مه دا ئه و پرس ياران هن كه راسته وخو پيوه ندي يان به جو زى ژيانى باوكمه وه هه يه... ئه وه تا نووسراوه كه ئيمه گوايا هه ر خهريكى داوت و داوته كارى بووين... شاهيد يكي ش ده لپت باوكم ده يخوار ده وه!... نه خير، ئه مه زورى به به ره وه يه! من له وه زياترم له توانادا نييه و بهرگه ناگرم!... به لام ديسان ناچار يشم... هه مووى تا كو تايى بخو ينمه وه!... سه رمات نييه؟

کریستینا:

نا، به لَام گهرمیش نییه! ... ئه رَی "لینا" له ماله وه نییه؟

ئیلیس:

نا، وهک خویشت دهنانیت، پشووی هه یه.

کریستینا:

دایکیشت نهختیکی تر دیته وه؟

ئیلیس:

من هه میسه، که له دهر وه دیته وه، دهرسم، چونکه هه میسه
دنیا یه که شتی بینیه، دنیا یه کیش شتی بیستوهه و
هه موویشیان هه شتی خراب.

کریستینا:

پهستی و دلتهنگیه کی نائاسایی ئه م خیزانه ی داگرتوهه.

ئیلیس:

هه ره له بهر ئه وهیش له پهست و دلتهنگان زیاتر قهت ههچ
که سیکه تر نه یویستوهه له که لمان هه لبتیت و دابنیشیت!
دلشادانیش هه میسه سلیمان لیمان کردوهه ته وه!

کریستینا:

ئه وه دایکت له دهرگه ی موبه قه که وه پهیدا بوو!

ئیلیس:

کریستینا ... سنگت فراوان بیت له که لیدا و توندوتیز مه به!

کریستینا:

نا ... نا! بیگومان ئه وه له هه ره هه موومان خرابتر تووش بووه!
به لَام لیسی تی ناگه م!

ئیلیس:

ئه وه کلۆله، هینده ی بتوانیت، شه رمه زاریی خو ی ده شاریته وه و
هه ره له بهر ئه وهیش نهک تو، کهس لی تی ناگات!

***

هتیهست خان:

(دیته ژوره وه، جلی ره شی پو شیوه، کتیبی سروودی ئاینی و
دهسته سرتیکی به دهسته وه یه.) منالان، ئیوارهتان باش!

هه موو پیکه وه:

(پیکه له بینامین که له بهر خو یه وه و به نزمی سلآوی
دهستینتته وه.) ئیوارهت باش، دایه گیان!

هتیهست خان:

هه مووتان، وهک ئه وه ی له پرسه دا بن، جلی ره شتان پو شیوه؟
(بیدهنگی.)

ئیلیس:

هتیهستا به فر هه ره دهباریت؟

هتیهست خان:

ئا ... به کلوی گه وره گه وره، به لَام زوویش ده تویتته وه! ئیره
سارده! ... (به ره لای ئیلینۆرا دهروات و دهست به سه ره شانیدا
دههینیت.) ئی، کچه جوانه که م، ده بینم ده خوینیتته وه و به
ده سه کانتدا ده چیتته وه! (روو له بینامین.) تویش هینده ی
پو یست خو ت به دهرسه کانتته وه خه ریک ناکه ییت!
(ئیلینۆرا دهستی دایکی ده گریت و دههینیت به ده مولیویدا.)

(هتيهست خان دست دههيليتهوه). بهسه، كچي خوّم!

بهسه... بهسه!...

ئيلىس:

له نوڙي ئيواره بوويت!

هتيهست خان:

ئا، قهشهي شار بوو و حزم له چارهيشي نيه!

ئيلىس:

ئهي كهسي ناسياوت بيني؟

هتيهست خان:

(لهسه كورسييهكي لاي ميڙي درومانهكه دانهشيت).

باشتر بوو هر كهسم نه بينيايه!

ئيلىس:

ده كهواته دهزانه كيت بينيوه...

هتيهست خان:

ليندكفيست! ليم هاته پيشهوه و...

ئيلىس:

تو سهيري ئهو نه گه تيه...

هتيهست خان:

هه والي پرسين و... ئه مجا بيهيننه پيش چاوي خوٽان، پرسى

ئه گهر بتوانيت ئه م ئيوارهيه سهردانيكمان بكات.

ئيلىس:

به م ئيوارهي پشوودانه و له م روژه پيروژه دا؟

هتيهست خان:

زمانم بهسترا! ئه ويش بيدهنگي من وهك رازيبوون تيگه يشت!

(پشوو). هر ئه وندهان زاني و ليره قووت بووهوه!

ئيلىس:

(هه لدهستيت). ليره؟ ئيست؟

هتيهست خان:

وتى به نيازه كاغزيك جي بهيلىت، كه به پهله دهبيت جي

بهيلريت.

ئيلىس:

دهيهويت موبيله كان ببات.

هتيهست خان:

به لام زور نيگه ران ديار بوو... ليى تي نه گه يشتم!

ئيلىس:

با بيت. هق له لاي ئه وه و ئيمه يش دهبيت مل بدهين. دهبيت،

كه هات، به شيويهكي شايان پيشوازي لي بكهين.

هتيهست خان:

هر هينده من نه بينم ئيترا!

ئيلىس:

تو ده توانيت بجيته ژوره وه...

هتيهست خان:

به لام نابيت موبيله كان ببات. ئهي له كوئي و له سه چي بژين،

ئه گهر هه موو شته كانمان ببات؟ خو نايشكريت له ژوروي به تال

و بي موبيله دا بژين؟ دهكريت!

ئېلىس:

پىۋى لە كونه پىۋى و بالنده پىش لە هیلاندها دهژین و...
لانه وازانیش لە دارستان.

هیهست خان:

ئەو جی ژيانى ناكهس و دهغه لانه، نهك خه لکی به
به شانوشكۆی وهك ئیمه!

ئېلىس:

(له سهه كورسییهك، لای میزی نووسینه كه وه). دهخوینمه وه،
دایه!

هیهست خان:

هیچ هه له یهكت دۆزیوته وه؟

ئېلىس:

نا، پیم وا نییه هیچ هه له یه كیشی تیدا بیت!

هیهست خان:

به لام نهختیک له مه وپیش نووسه ری دادگای تاوانم بینی و ئەو
وتی هیچ دوور نییه هه له یه کی سه ریپی له دادگای کردنه كه دا
پووی دابیت، وهك شاهیدییهك كه لایه نگری تیدا بوو بیت، یان
شتیکی بی به لگه و ترا بیت، یان شتیک و ترا بیت كه خووی له
خویدا به ره رچی خووی ده داته وه. ده بیت باش نه تخویند بیته وه!

ئېلىس:

با، دایه، باشم خویندوو ته وه، به لام زۆریش ناخۆشه كه...

هیهست خان:

گوئی بگره، نهختیک له مه وپیش نووسه ری دادگای تاوانم بینی –

راسته نهختیک له مه وپیش وتم كه بینیومه – ئەو باسی
دووكانبرینیکی کرد كه دوینی لیتره، له شار، به رۆژی پووناك،
پووی داوه.

(ئیلینۆرا و بینامین وریا ده بنه وه و گوئی شل دهكهن).

ئېلىس:

دووكانبرین؟ لیتره، له شار؟ له كوئی؟

هیهست خان:

گوایا له گولفرۆشییه كه ی كلۆسته رگاتان بووه، به لام هه ر زۆر
سهیریش بووه. ئا بهم شیوه یه: گولفرۆشه كه دووكانه كه ی
داخستوووه بۆ ئەوه ی بچیت بۆ كلێسا، كه له وئ كوره كه ی...
یان رهنگه كچه كه یشی بوو بیت، جاریکی تر له كلێسا ناو نووس
و قه بوول بکریت. کاتیک كه سهعات سی، یان له وانیه سهعات
چواریش بوو بیت، كه ئەمه یان هینده گرینگ نییه، كه راوته وه...
ته ماشای کردوو ده رگه ی دووكانه كه ی كراوته وه و چهند
گوئیك، به تایبته مه ندیلانیکی زهرد، دیار نه ماون!

ئېلىس:

مه ندیلان! جا بهس نه بوو نیرگسه کتوی نه بوو!

هیهست خان:

نا، مه ندیلان بوو، بیگومان. به هه رحال ئیستا پۆلیس كه وتوو ته
جووله و...

(ئیلینۆرا هه لساوه، وهك ئەوه ی بیه ویت قسه بکات، به لام
بینامین لی ده چیته پشه وه و شتیک به گویدا ده چری نیت).
بیر بکه ره وه، بهم رۆژی پینجشه مه پیروزی به له هه لسانه وه،

له کاتیکدا گهنجیک له کلایسا لهسه رپورهسمی ناینی
وهدهگیریت، دووکان بپریت... سهلهبهری شار پر بووه له
دهغل و ناکهسان! هر لهبهه نهوهیشه بیگوناهان له زیندان
توند دهکن.

ئیلیس:

ئهی گومان له هیچ ناکه؟

هیهست خان:

نازانریت! بهلام دزیک زور سهیریش بووه، چونکه دهستکاری
پارهویپولی ناو چهکمهجهکهی نهکردوه!...

ئیلیس:

ئاخ، هر نهمرؤمان له کۆل ببووايهتهوه!

هیهست خان:

ئهگه "لینا" یش بهاتایهتهوه!... با... دوینی گویم لی بوو باسی
نانی شیوانهکهی دوینی مالی پیتروس دهکرا! پاریزگاریش
بهشداری تیدا کردبوو.

ئیلیس:

سهه لهمه دههناکهه، چونکه ههمیشه وا تهماشای پیتروس
دهکرا دژ به لایهنگرانی بهرهی پاریزگار بوویت!

هیهست خان:

ئی لهوانهیه ئیستا رای گۆریبیت.

ئیلیس:

ئی دیاره... ئهوه هر لهخۆرا ناوی پیتروس نییه!

هیهست خان:

چ قینیکت له پاریزگار هه لگرتووه؟

ئیلیس:

رپگره... ری له ههموو شت دهگریت! ههموو شتیک! ری له
کردنهوهی قوتابخانهی خویندنی میلی گرت، ری لهوه گرت
گه نجان بتوانن مهشقی چهک بکن، دهیشیویست ری لهوه
پایسکیل سوارانه که هیچ گوناهیکیان نهبوو بگریت، دهیویست
ری له کردنهوهی ئهوه خانهی هاوینانهیش بگریت که قوتابییان
پشووی هاوینی تیدا به سهه دههه و... ری له منیش گرتووه!

هیهست خان:

ئا لهمهیان تی ناگهه و... ئهگه رچی گرینگیهکی ئهوتویشی
نییه. ههروهها پاریزگار لهوی قسههیشی کردبوو و...
پیتروسیش سوپاسی کردبوو...

ئیلیس:

رهنگه پر به دلش سوپاسی کردبیت و نکۆلی له
مامۆستاکهیشی کردبیت و وتیبتی: "من ئهوه پیاوه ناناسم."
دیسان که له شیرکهیش خویندبیتی! ئه ری به راست پاشناوی
پاریزگار پۆنتیوس و ناوی خویشی پیلاتوس نییه؟⁽²⁷⁾
(ئیلینۆرا وهک ئهوهی بیهویت قسه بکات، دهکهوئته جووله،
بهلام خۆی هپور دهکاتهوه.)

هیهست خان:

ئهوهنده تووره و تال مهبه، ئیلیس. خه لک خه لکه و دهبیت
لهگه لیاندا رایکیشین!

ئىلىس:

بىدەنگ! گويم له دەنگى پىي "لیندکفیسست"ه!

هتیهست خان:

له خرمه خرمى به فره که وه؟

ئىلىس:

نا... گويم له دەنگى گۆچانه که یه تی که بهر بهر دهکان ده که ویت

و گویشم له دەنگى پىلاوه چهرمه کانیه تی!... برۆ، دایه برۆ!

هتیهست خان:

نا، نارۆم و دهمه ویت شتیکی پى بلیم!

ئىلىس:

تکایه برۆ! چونکه زۆر ناخۆش ده بیت بۆ هه موومان!

هتیهست خان:

(هه له دستیت، په شوکاوه). داوی ئەو رۆژهيش بپریت، که تیتیدا

له دایک بووم!

کریستینا:

کفر مه که!

هتیهست خان:

(به خۆدانا زینه وه). "با ئەوهی که نارەوايي کردووه تووشی ئەم

گرفتارییه نه بیت و ئەوهيش که هیچ خراپه یه کی نه کردووه

ئازاری ئەم کلۆی و ناله ناله بچیزیت!"

ئیلینۆرا:

(دل نیگهران، هاوار دهکات). دایه!

هتیهست خان:

خوايه بۆ خۆم و مال و منالمت ئاوها به جیت هتیهستووه! بۆ!

(به رهو لای دهسته چهپ دهروات).

***

ئىلىس:

(وهک ئەوهی گوئی له دهره وه بگریت). راپوه ستاوه!... له وانیه

پىي وا بیت که ئیستا کاتی ئەوه نییه... یان زۆر

بیه زه بیانیه!... به لام که سیکی وهک ئەو که ئەو هه موو نامه

ترسناکانه ی نووسی بیت، بگومان، پىي وا نییه ئەمه

بیه زه بیانیه بیت! هه میسه يش نامه کانی له سه ر کاغه زی شین

بوو و له وسا وه يش ناتوانم نامه ی شین ببینم و هه لئه له رزیم!

کریستینا:

دهته ویت چی بلیت، دهته ویت پيشنیازی چی بکهیت؟

ئىلىس:

نازانم! بیر و هۆشم له بهر براوه، را و ته گبیریش هه روه ها...

چی بکه م! له بهر ده میدا بیه سه ر چۆکان، داوی به زه یی لى

بکه م... گویت لیه؟ من خۆم، بیه گه له دەنگی خوینی خۆم که

له گویمدا دهرنگیته وه، گویم له هیچ شتیکی تر نییه؟

کریستینا:

با بیر له ناخۆشترین شت بکه ینه وه! دیت و هه موو شتیکی

ده بات...

ئىلىس:

ئەمجا خانه خوپییه که مان دیت و داوی که فیل، که به من پهیدا

ئېلىس:

رۆيشت! ئىستا دەتوانم ھەناسە بىدەم، چونكە ئىتر تا سبەي
ناگەر پىتەو! ئۆف!

كرىستىنا:

سبەينىش خۆر ھەلدەت، ئەمجا ئىوارەي ھەلسانەوھىيە، بەفر
دەتوئىتەوھە و بالندەكانىش دەخوئىن.

ئېلىس:

زىاتر... باسى شتى وا بگە! ھەموو شتىك، كە تۆ دەيلەيت،
دەبىينم.

كرىستىنا:

ئەگەر بتتوانىايە ناو دللى من ببىنيت، ئەگەر بتتوانىايە
بىرەكانى من، نىازە پاكەكانى من، ئەو پارانەوھى لە ناخى
ناخمەوھە دىتە دەرەوھە، ببىنيت. ئەگەر بتتوانىايە ئىلىس، ئىلىس
ئەوسا... من ئىستا... (رى لە خۆي دەگرەت).

ئېلىس:

چى؟ بىلى؟

كرىستىنا:

ئىستا... داواي شتىكت لى دەكەم.

ئېلىس:

بىلى!

كرىستىنا:

تەنیا تاقىکردنەوھىيەكە و ھىچى تر! بىرى لى بگەرەوھە، تەنیا
وھك تاقىکردنەوھىيەك بىرى لى بگەرەوھە، ئىلىس!

ئېلىس:

تاقىکردنەوھە! ھەلسەنگاندن؟ بىلى!

كرىستىنا:

رىم بدە... نا، ناوئىرم! لەوانەيە سەرئەگرەت!
(ئىلىنۆرا وريا دەبىتەوھە و گوئ دەگرەت).

ئېلىس:

بۆ ئازارم دەدەيت؟

كرىستىنا:

پەشىمان دەبمەوھە، دەزانم، دەزانم كە پەشىمان دەبمەوھە!...
بەلام چى دەبىت با بىت! ئىلىس، رىم بدە ئىوارە بچم بۆ ئەو
ئاهەنگى مۆسىقايە.

ئېلىس:

كام ئاهەنگ؟

كرىستىنا:

ئاهەنگى مۆسىقاي "ھوت وشەكەي كاتى لە خاچدان"ى
ھایدن، لە كلېساي گەرەي شار!

ئېلىس:

لەگەل كى؟

كرىستىنا:

لەگەل ئەلىس...

ئېلىس:

ئەلىس و...؟

كريستينا:

پيتروس!

ئيليس:

له گه ل پيتروس؟

كريستينا:

چاوت لپيه، چون رهنگت گورا، چون تاريك بوويت! ...
په شيمانم، به لام تازه كار له كار ترازاه!

ئيليس:

راست دهكەيت، زوريش! به لام بۆ دتهويت بچيت!

كريستينا:

من نامادهم كرديت بۆ ئه وهى كه ناتوانم باسى بكهم بۆ، هەر
له بهر ئه وهيش داواى باهر و متمانهى بى سنوورى خۆتم لى
كرديت!

ئيليس:

(به نهرميه وه). برۆ! متمانهت پى دهكهم، به لام هيندهى
متمانه پيكردينش نازار به دست ئه وه وه دهكيشم كه دتهويت
له گه ل كه سيكدا بچيت، به رانبهر به من بى ئه مهك بووه!

كريستينا:

له مه تى دهكهم! به لام هەر تاقىكردنه وه به كه و هيجى تر!

ئيليس:

تاقىكردنه وه به كه كه من ناتوانم خۆمى له بهردا بگرم!

كريستينا:

دهبيت بتوانيت!

ئيليس:

دهمه ويت، به لام ناتوانم! به لام هەر چوئىك بيت تۆ دهبيت بچيت!

كريستينا:

بينه دستت!

ئيليس:

(دهستى بۆ دريژ دهكات). ها!

(زهنگى تهله فوننه كه لى دهكات).

(ئيليس به رهو تهله فوننه كه دهروات). به لى... فهرموو! ... وه لام

نيه! ... فهرموو! ... دهنگى خۆمه و دهنگ دهاته وه! كپيه ...

چهند سهيره! گويم له زايه لى وشه كانى خۆمه!

كريستينا:

شتى وا پروو دهكات!

ئيليس:

به لى... فهرموو! ... شتىكى ناخوشه! (تهله فوننه كه داده نيت).

برۆ، كريستينا، برۆ! به بى ئه وهى باسى بكهيت بۆ دتهويت

بچيت، به بى هيج هه لومه رجيك. به رگه ي ئه م تاقىكردنه وهيش

دهگرم!

كريستينا:

باش دهكەيت، چونكه دهرئه نجامه كه ي بۆ هه موومان باش

دهبيت!

ئيليس:

هەر وايش دهكهم! ...

(کریستینا به رهو لای دسته راست دەروات.)
بۆ له ویتوه دەر ویت؟

کریستینا:

جله کانم له ویتن! که واته! تا دوایی! (دەروات.)

ئیلیس:

تا دوایی هاواریم! (پشوو). تا هه تاهه تاهه!
(به پهله له دسته چه په وه دەروات.)

***

ئیلیس:

خوایه هاوار! یارمه تیییه که! چیم کردووه؟ پۆلیس به دوای
تاوانباره که دا ده گه پیت و ئە گه بمرۆژنه وه – قور به سه دایکم
و ئیلیسیش!

بینیامین:

(ساویلکانه). ئیلیس، ده بیت بلاییت که من ئەو کاره
کردووه!

ئیلیس:

تۆ! تۆ ده توانیت گوناھی که سیکی تر هه لبریت، نه گبهت؟

بینیامین:

ئاسانه، چونکه ئەوسا پیاو ده زانیت که بیگونا هه.

ئیلیس:

قهت نابیت گالته بکهین!

بینیامین:

ده باشه، لیم گه ری با ته له فون بۆ گولفرۆشه که بکه م و پپی بلیم!

ئیلیس:

نا، منم که خراپ هه ل سوکه وتم کردووه و هه منیش ده بیت به
دلە راوکی سزا بدریم. منم که ئەوانم له ترسی دوکانبیرین به
ئاگا هیناوه و هه منیش ده بیت بترسی نیریم.

بینیامین:

به لام ئەمی ئە گه پۆلیس بیت...

ئیلیس:

ئاسان نییه... به لام چی ده بیت، با ببیت! تۆه، هه ئەم رۆژه
کو تایی بهاتایه! (سه عاتی سه مینزه که هه لده گریت و
نیشانده رهکانی به ره و پیت ده گوریت). .. سه عاتی چاک به!
خیراتر برۆ، خیراتر! چک، چک، درنگ، درنگ! ئەوه بوو به
سه عات هه شت! درنگ! درنگ، درنگ، درنگ.. بوو به ده! یانزه!
دوانزه! .. ئیستا ئیتر ئیوارهی جه ژنی هه لسانه وه یه! هینده
نابات خوریش هه ل دیت و ئیمه ش له هیلکه کان دهنوسین! (۲۸)
من ئا ئەمه دهنوسم: "بزانه، ئەوه تا ناحهز داوای تۆی کردووه
و دهیه ویت وه کو گهنم له بیژنگت بدات، به لام من بووت
پاراومه ته وه".

بینیامین:

بۆ ئەوهنده نازاری خوت ددهیت، ئیلیس؟

ئیلیس:

من! نازاردان! بینیامین، بیر بکه ره وه، بیر له وه هه موو گولانه
بکه ره وه که گه شاونه ته وه، بیر له وه گولە گویتقه شانە (۲۹) بکه ره وه،
له وه هه موو کلووه به فری به هارانه (۳۰) بکه ره وه که به درێژایی

شهو و پوژ له ناو به فردا بوون و له تاریکیی دهره وه و له سه رماندا هه لهر زیون! بیر له وان بکه ره وه که چ نازاریکیان چیشتوو! شهویش، له بهرئه وهی تاریکه، چهند بار له پوژ ناخوشر بووه بویان، چونکه له تاریکییه کهی دهرسن و کهچی نایشتوانن لپی هه لپین و.. هه ر له جپی خویندا دهمیننه وه و چاوه روانن پوژ ببیته وه. هه موو شتیکی، هه موو شتیکی نازار دهکیشت، به لام گوله کان له هه موو شت زیاتر! ئه ی ئه و بالنده کوچه رانه ی که گه راونه ته وه! ئه ی ئه وان، ئه مشه و، له کوئی بنوون؟

بیتنامین:

(ساکارانه). ئی خویشت ده زانیت که ده چنه کلوری دارانه وه.

ئیلینورا:

به لام خو ئه وه نده درهختی کلور نییه که به شی هه موویان بکات! من ته نیا دوو درهختی کلورم له باخچه کانی ئه م دهره وه ره بینیه و له ویش ئه و کونده به بووانه ده ژین که بالنده بچکوله کان دهخون... ئه ی کلۆل ئیلیس، که وا ده زانیت کریستینا پویشتوو و به جپی هیشتوو، به لام من ده زانم که ده گه رپته وه!

بیتنامین:

ئه گه ر ده زانیت، بو نه توت؟

ئیلینورا:

بو ئه وه ی ئیلیس نازار بچیژیت، هه موو که سیک ده بیت ئه مپو، پوژی هه یینی رهش، نازار بچیژیت، بو ئه وه ی نازاری له

خاچدانی مه سیحیان به بیردا بیته وه.
(دهنگی فیه نه ی پولیس، له دهره وه، ده بیستریت).
(ئیلینورا له جپی خوئی هه لده به زیته وه). ئه وه چی بوو؟

بیتنامین:

(هه لده ستیت). نازانیت؟

ئیلینورا:

نا!

بیتنامین:

پولیس بوو!

ئیلینورا:

ئه ها! هه مان دهنگیش بوو! کاتیک هاتن و باوکمیان گرت و...
ئه وسا منیش نه خویش بووم! ئیستایش دین و من ده بن!

بیتنامین:

(خوئی ده خاته پیش ئیلینورا وه، پوو له دهرگه ی به شی پشته وه ی شانۆ). نا، نابیت بته ن! من ده تپاریزم، ئیلینورا!

ئیلینورا:

ئه مه شتیکی جوانه بیتنامین، به لام ناتوانیت...

بیتنامین:

(له په رده کانه وه سهیر ده کات). دووانن! (ئیلینورا دهیه ویت بیتنامین لا ببات، به لام ئه و، به نه رمیه وه، ناهیلیت). تو نا، ئیلینورا، تو نا! ئه گه رنا نامه ویت چی تر بژیم!

ئیلینورا:

پرو و له سه ر ئه و کورسییه دانیشه، پو له! پرو و دانیشه!

(بئنيامين نايه ويٽ، به لآم به گوٽشي دهكات.)

(ئيلينورا له پشت په رده كانه وه، به بي ټه وهى خوټى بشارټه وه، سهير دهكات.) هه ته نيا دووان بوون! ناخ له ئيمه هې مېباوه ران! پټ وايه خوا هينده تووش و تال بټ، كه من هېچ شتيكى خراپ نه كړد بټ و ته نيا هه ه لسوكه و تيكم كړد بټ كه به باشي بيرم لى نه كړد بټه وه... هه رچيم هاته رى، گونا هى خوټم بوو! بو هينده دوودل بووم، بو!

بئنيامين:

به لآم سبه ينى ټه وهى كه دهيه ويټ موبيله كان ببات دټ و هه موويان دهبات.

ئيلينورا:

با بټ! با بټ و ئيمه يش دهچينه كووچه و كوټلان! دوور له هه موو شتيك... دوور له هه موو موبيله كوټنه كان، كه باوكم بوى كوټ كړد بوو ينه وه، ټه موبيلانه هى له مناليمه وه هه هه مان موبيله ن و نه گوراون! هه ټه وهيه! ده بټ هېچ شتيكت نه بټ كه بهم ژيانه وه بټه سټيټه وه! پى پر له زام و برين، به ريگه به رده لانه كه دا برق، چونكه ته نيا ټه ريگه يه به ره و ژوور دهبات و رهنجى زوريشى ده ويټ...

بئنيامين:

ديسان نازارى خوټ دده يته وه، ئيلينورا!

ئيلينورا:

ليم گه رى!... به لآم ده زانيت چيه ټه وهى كه له هه موو شتيك زه حمه تتر لى جيا دهمه وه؟ نا ټه و سه عاتيه كه له ويدا

دانراوه! له و روزه وهى له دايك بووم له گه لماندا بووه و سات و روزه كانى ژيانى ژماردووم... (سه عاتيه كه له سهير ميره كه هه لده گريت.) گوټ ليه كه وهك دلټك ترپه ترپټى... كتومت وهك دلټك و... كه باپيرم مرد له سهير سه عاتى ته واو وهستا، چونكه ټه وسايش هه له م ماله دا بوو!... ماله واو، سه عاتيه بچكوله كه، به هيواي ټه وهى بهم زوانه بوه سټيټه وه!... ده زانيت، هه كاتيكت نه گبه تى رووى له م ماله بكردايه، ټه ميش په له پهلې پى ده كه وت، ريكت وهك ټه وهى بيه ويټ به سهير ټه وه نه گبه تيه دا سهير بكه ويټ، بيگومان ټه وهيش ته نيا له بهر خاترى ئيمه و بو ئيمه! به لآم كاتيكت رووناكى روو له م ماله بوو، هيواش ده بووه وه وهك ټه وهى بيه ويټ ئيمه سووى زياترى لى ببينين. ټه مه سه عاتيه چا كه كه هى مال بوو! به لآم سه عاتيكى به ديشمان هه بوو... ئيستايش له موبه قه كه هه لواسراوه! ټه ويان به رگه هى موسيقاي نه ده گرت و هه هينده ئيليس بيانوى لى بدايه، ده سټى به زهنگليدان ده كرد، هه موومان، نه كه به ته نيا من، هه سټمان به مه ده كرد و هه له بهر ټه ميشه كه تا ئيستا له موبه قه كه يه، چونكه سه عاتيكى تووش و خراپ بوو! به لآم "لينا" يش هه زى له چاره هى نييه، چونكه شه وانه هه چكه چكىتى و بدهنگ نابټ و بيچگه له وه يش "لينا" ناتوانټ پشټى پى ببه سټيټ و به پټى ټه هيلكه بكوټنټ و ده لټت: هه ميشه هيلكه كان زياد له پټويست ده كوټن و رهق دهبان! ټه ها پټده كه نټ!

بئنيامين:

ئا، ټه هى چى بكه م؟

ئىلىنۇرا:

تۆ كورپىكى چاكىت، بەلام دەبىت جىدىش بىت! بىر لەو
چلۇچىو بەرەوہ كە لە پشت ئاۋىنەكەوہىە!

بىنىامىن:

بەلام تۆ ئەۋەندە سەير و خۆش قىسە دەكەيت، كە ناچارم پى
بەنم و... پاشانىش بۇ دەبىت ھەمىشە بگرىن؟

ئىلىنۇرا:

ئەگەر لە دۆلى شىوہن و گرياندا نەگرىن، ئەى لە كوى بگرىن؟

بىنىامىن:

ئاھا!

ئىلىنۇرا:

تۆ بە درىژايى رۆژ دەتويست، پىر بە دل، پى بكنىت و ھەر
لەبەر ئەۋەيش پىكەنىت! بەلام من بە تەنيا كاتىك ھەزم لە تۆيە
كە جىدىت! ئەمەت لە بىر بىت!

بىنىامىن:

ئىلىنۇرا، تۆ لەو بروايەدايت لەم ھەموو شتە پزگارمان بىت؟

ئىلىنۇرا:

ئا، ھەموويان نا، بەلام زۆربەيان، ھەر ئەم ھەينىيە دوابراوہ
بىرپتەوہ، ھەك خويان لى دىتەوہ! ئەمرۆ چلۇچىو و سبەينى
ھىلكەى جەژن! ئەمرۆ بەفر و سبەى تۈانەوہى! ئەمرۆ مردن و
سبەينى ھەلسانەوہ!

بىنىامىن:

چەند ژىرىت!

ئىلىنۇرا:

ئا، ھەر ئىستا ھەست دەكەم كە ھەواى دەرەوہ خۆشتر دەبىت،
بەفرەكەيش دەتويتەوہ... ھەر ئىستا و لىرەدا بۆنى بەفرى تۈاوہ
دەكەم و... سبەينىش و نەۋشەكان روو لە باشور دەكرىنەوہ!
ھەورەكان ھەلكشاۋن، بە ھەناسەداندا ھەست بەمە دەكەم...
ئاھ زۆر شت، كاتىك ئاسمان كراوہ و سامالە، دەزانم!...
بىنىامىن، برۆ و پەردەكان لادە، دەمەويت، خوا بمانبىت!

بىنىامىن:

(ھەلدەستىت و بە گوپى دەكات، تريفەى مانگ دەكەويتە سەر
ژوورەكە.)

ئىلىنۇرا:

مانگى چۈاردە دەبىنىت! ئەۋە مانگى جەژنى ھەلسانەوہىە!
ئىستايش دەزانىت، ئەگەرچى تريفەى مانگەشەوہ، بەلام خۆر
ھەر ماوہ و لە جىي خۆيەتى!

گهرميان دهكهمهوه، چونكه نهگبهتانه تهزيون و زور سهرميان
بووه.

بينيامين:

ئەي خۆر چي لي هات؟

ئيلينورا:

له پشت ته مه وهيه، ئەمرو هه ور نيه و ته نيا ته مي زه ريباه
ئاسماني گرتوه، چونكه بوئي خويي لي ديت...

بينيامين:

بينيت، كه هيشتا بالندهكان، له دهرهوه، دهژين؟

ئيلينورا:

ئا، هيجيشيان، بهبي ويستى خوا، بهر نابيتهوه و نامریت،
بهلام له مهيدانهكه، لهوي بالندهي مردووي لي بوو...

***

ئيليس:

(له لاي دهسته پراستهوه ديت). رۆژنامهي ئەمرو هاتووه؟

ئيلينورا:

نا، ئيليس!

(ئيليس به سهه شانۆكه دا دهروات و كه دهگاته ناوه پراست،
كريستينا له لاي دهسته چه په وه ديت).

كريستينا:

(بهبي ئەوهي تيبيني ئيليس بكات). رۆژنامهي ئەمرو هاتووه؟

ئيلينورا:

نا، نه هاتووه!

بهشي سييه م

ئيوارهي جهژني هه لسانه وه

موسيقاي پيش ئەم به شه: هايدن:

Sicben Worte N:o 5. Adagio

هه مان ديکوري پيشوو، به لام په رده كان لابران. ديمهني دهره وه
هه مان ديمه نه، به لام كه شوه وه وا ديز و تاريكتره. ئاگردانه كه
داگيرساوه، دهرگه كانى به شي پشته وهي شانۆ داخراون.

ئيلينورا له به رده م ئاگردانه كه دا دانيشتووه و چه پكيك
گوله گوئقه شهي رووه و ئاگردانه كه به دهسته وه گرتووه.
(بينيامين له لاي دهسته پراسته وه ديت).

ئيلينورا:

ئوه له وساوه له كوئيت، بينيامين؟

بينيامين:

له وساوه!

ئيلينورا:

هه ر چاوه روي و به ته مات بووم، بيرم ده كرديت!

بينيامين:

ئەي خۆت له كوئي بوويت، ئيلينورا؟

ئيلينورا:

له مهيدانه كه بووم و گوله گوئقه شه م كرپوه و ئەوه تا ئيستاييش

(كريستينا بهرهو دهسته راستى تهختهى شانۆكه، به لاي ئيليسدا، دهروات و ئهويش بهرهو لاي دهستهچپ دهروات، بهبى ئهوهى سهيرى بهكتر بكن.)

ئيلينورا:

واو! لهپر چ سارد بوو! رق هاتووته مالهكهوه، رق! تا خوشهويستى له مالهدا بوو، دهتوانى بهرگهى ههموو شتيك بگريت، بهلام ئيستا، واو! چ سهرمايهكه!

بينيامين:

ئهوه بو دهپرسن رۆژنامه هاتووه يا نا؟

ئيلينورا:

نازانيت؟ چونكه لهويدا دهنوسريت...

بينيامين:

چى دهنوسريت؟

ئيلينورا:

ههموو شتيك! له بارهى دوكانبرينهكهوه، له بارهى پوليسهوه و زۆر شتى تريش...

***

هتیهست خان:

(له دهسته راستهوه ديت). رۆژنامهى ئهمرۆ هاتووه؟

ئيلينورا:

نا، دايهگيان نه هاتووه!

هتیهست خان:

(له لاي دهسته راستهوه دهروات). ئهگهر هات، له پيشدا به من بلن!

***

ئيلينورا:

رۆژنامه و رۆژنامه! ئاخ، ئهگهر چاپخانهكه تيكويك دهشكا، ئهگهر سهرنووسه رهكهيشى نهخوش دهكهوت... نا، نابيت وا بلنم! دهزانيت، ئهمشهوه له لاي باوكم بووم...

بينيامين:

ئهمشهوه؟

ئيلينورا:

ئا، له خهومدا و... له ئهمرىكاش بووم، له لاي خوشكهكه... دوينى بايى سى دۆلارى فرۆشتبوو و له وهيش پينج دۆلار قازانجى كردبوو.

بينيامين:

ئهوه زۆره يا كهم؟

ئيلينورا:

زۆره... كهم نييه!

بينيامين:

(فيلبازانه). ئهى كه له مهيدانهكه بوويت، كهسى ناسياوت بينى؟

ئيلينورا:

بو دهپرسيت؟ نابيت فيل و تهلهكهه لهگهلا بكهيت، بينيامين،

دەتەوئیت نەئینییەکانم بزانی، بەلام بۆت ناچیتە سەر و ناتوانیت.

بێنیامین:

تۆیش پیت وایە کە ئا بەو شیوەیە دەتوانیت لە نەئینییەکانی من بزانی!

ئیلینۆرا:

گویت لە تەلەکانی تەلەفۆنە دەلەرنەو. کەواتە، ئیستا رۆژنامەکەیش گەیشتوو و خەلکی کەوتوو تە تەلەفۆنکردن بۆ یەکتەر: "خویندوو تەتەو!" "ئا، خویندوو مەتەو!" "شتیکی ناخۆش و ترسناکە، وا نییە؟"

بێنیامین:

چی ناخۆش و ترسناکە؟

ئیلینۆرا:

هەموو شتیک! هەموو ژیان ترسناکە! بەلام لەگەڵ ئەویشدا دەبیت پێی رازی بین!... بێر لە ئیلیس و کریستینا بکەرەو! ئەوان یەکتریان خۆش دەوئیت، بە هەمان شیوەیەش رقیان لە یەکتەر دەبیتەو، بە شیوەیەک کە بەم نیویدا دین و دەچن، پلە ی گەرما نزم دەبیتەو! ئەو دوینی لە ئاھەنگی مۆسیقا بوو و ئەمرۆیش قسە لەگەڵ یەکتەردا ناکەن... بۆ، بۆ؟

بێنیامین:

چونکە براكەت دلی لپی پیسه!

ئیلینۆرا:

نا، ئەو وشەیه نا! پاشان تۆ چی لە بارە ی ئەو وشەیهو

دەزانی، لەو زیاتر کە نەخۆشییەکە و وەک هەر نەخۆشییەکی تریش سەرئەنجام دەبیت بە سزا. نابیت دەست لە ئاگر بدەیت، ئەگەرنا پریشکیت بەر دەکەوئیت! تۆ بە تەنیا تەماشای ئیلیس بکە، هەستت پێ نەکردوو، لەوساوه کە دەستی کردوو بە خویندنهو ی ئەو کاغەزانە، چۆن گۆراوه...

بێنیامین:

لە دادگاگە؟

ئیلینۆرا:

ئا! ئەمە وەک ئەو نییە کە هەرچی شتیک خراپی نیویان هەیه بەنیو ناخ و دەروونیدا رۆ چووئیت و ئیستايش لە نیگا و سەروسیمایدا رەنگی دا بێتەو و ببینریت... کریستینا، هەست بەمە دەکات و بۆ ئەویش کە دووچار ی هەمان شت نەبیت و ئەو شتە خراپانە بەنیو ناخ و دەروونی ئەویشدا رۆ نەچن، قەلغانیکی سەهۆلینی دروست کردوو! ئاخ، لەو کاغەزانە ی ئەوی، ئەگەر بمتوانیا ی هەموویان بسووتینم! تەنیا بەدکاری، ساختە و تۆلەسەندنەویان لی بەرز دەبیتەو. لەبەر ئەو، رۆلەکەم، تۆ دەبیت خۆت لە ناپاکی و خراپە بە دوور بگریت، چ بە دەم و چ بە دلێش!

بێنیامین:

تۆیش چەند سەیریت، تیبینی هەموو شتیک دەکەیت!

ئیلینۆرا:

دەزانی، چی چاوه‌روانی من دەکات ئەگەر ئیلیس و ئەوانی تر پێی بزانی کە منم، ئا بەو شیوە نا ئاسایییە، گۆلە نیرگزه

کټیوییه که م کریوه؟

بټنیامین:

چیت لی ده که ن؟

ئیلینورا:

دهمنیرنه وه بۆ ئه وئی... بۆ ئه و جټیهی لیوهی هاتووم، ئه و جټیهی خور لی نادات، ئه و جټیهی دیواره کانی، وهک دیواری هه مامټک، سپی و رووتوقووتن، ئه و جټیهی که تټیدا به تنیا گوټ له دهنگی گریان و سکا لایه، ئه و جټیهی که سالیکی ته مهنی خوم تټیدا له دست داوه!

بټنیامین:

مه به ستت له کوټیه؟

ئیلینورا:

ئه وئی که تټیدا، سه ختتر له زیندان، ئازار ده چټټیت، ئه وئی که که ساس و به دخوایان تټیدا ده ژین، ئه وئی که پره له نائارامی، ئه وئی که شه و رۆژ دوودلی تټیدا بټداره و ئه وئی که که س لی ناگه پټه وه.

بټنیامین:

سه ختتر له زیندان، مه به ستت چټیه؟

ئیلینورا:

تۆ له زیندانا سزا دراویت، به لام له وئی به نه فره تکراویت! له زیندانا، پټشتر لټت پرسراوته وه و گوټ لی گیراوه، له وئی هیچ پرسټکت پټشتر پی نه کراوه!... ئای گو له نیرگری کټوییه به سته زمان، که ئه م هه موو سووچ و گونا ههت خراوته ته ئه ستۆ!

من که هیچ نیازیکی خراپم نه بوو، که چی چ خراپه یه کی لی که وته وه!

بټنیامین:

به لام ئه ی بۆ ناچیت بۆ لای گولفرۆشه که و پی نالیټیت: "من نیازم ئه وه نه بوو!" تۆ کتومت وهک به رخټیکیت، کاتیک بۆ سه برین ده برټ.

ئیلینورا:

کاتیکیش ده زانټت سه ری ده برن، سکا لاکات و هه ول نادات له ده ستیان هه لټټت. ده توانټت له وه زیاتر چی بکات!

***

ئیلیس:

(له لای ده سته چه په وه دټت و نامه یه کی پییه.) هټشتا رۆژنامه که نه هاتووه؟

ئیلینورا:

نا، برا که م، هټشتا نه هاتووه!

ئیلیس:

(وه رده چه رخټت و روو له مو به قه که ده که وټته قسه کردن.) لینا برۆ و رۆژنامه یه ک بکره!...

(هټیه ست خان له ده سته راسته وه دټت.)

(ئیلینورا و بټنیامین ترساون.)

(ئیلیس روو له ئیلینورا و بټنیامین.) تکایه، بۆ ماوه یه ک، برۆنه ده ره وه!

(ئیلینورا و بټنیامین له ده سته چه په وه ده رۆن.)

***

هتیهست خان:

نامهیهکت بق هاتووه؟

ئیلیس:

ئا!

هتیهست خان:

له خانهی چاودیرییهکهوه؟

ئیلیس:

ئا!

هتیهست خان:

چیجان دهویت؟

ئیلیس:

داوای گهراڼهوهی ئیلینۆرا دهکن.

هتیهست خان:

شتی و نابیت! ئیلینۆرا ناگهپیتهوه! منالی منه!

ئیلیس:

خوشکی منیش!

هتیهست خان:

مهبهستت چییه؟

ئیلیس:

نازانم! چیتر ناتوانم بیر بکهمهوه!

هتیهست خان:

بهلام من دهنانم! ... ئیلینۆرا، ئه و منالهی نهگبهتی له چاره

نووسراوه، شاد و خووشی لهگهڵ خویدا هیناوه، شادی و خووشی ئه م دنیایه نا، بهلام، نیگه رانیی ئه و بووه به ئاسایش و بهسه ر هه مووماندا دهیبه خشیتهوه! زیرهک بیت یا نا! بو من ئه و ئاقل و زیرهکه، چونکه ئه و تی دهگات چۆن بارگرانیی زیان زۆر باشتتر له من، زۆر باشتتر له ئیمه، لهسه ر شانی ههلبگریت. بیدجگه له وهیش، ئیلیس، من زیرهکم، من زیرهک بووم، کاتیک پیم وابوو که میتردهکه م هیچ گوناهیکی نه کردووه؟ من دهمزانی و به یهک دنیا به لگه هیشهوه، به لگه ی حاشاهه لنه گرهوه، سه لینرابوو که تاوانباره و خووشی دانی به هه موو شتییدا نابوو! ... تویش، ئیلیس، سه ری دنیات لی نه هاتووتهوه یهک، ئه قلت له دهست نه داوه، کاتیک که نابینیت، چۆن کریستینا خووشی دهویتی! کاتیک پیت وایه که رقی لیت دهبیتهوه؟

ئیلیس:

ئهمه جوړیکی سهیری خوشه ویستییه!

هتیهست خان:

هیچ وای نییه! ساردوسرپی تویه که له ناوهوه سرپی کردووه و تویت که رقت هه لگرتوووه نهک ئه و! بهلام له مه دا ناهه قیت، هه ریویهیش ناچاریت نازار بچیتیت!

ئیلیس:

چۆن دهکریت من ناهه ق بم؟ ئه ی ئه و دوینی له گه ل هاورپی بی ئه مه که که م نه رویشت؟

هتیهست خان:

با، رویشت و به بی پرس و رای منیش نه رویشت. بهلام بق

رۆیشت؟ هەر نه بووایه، ده بوو بتتوانیایه ههست بهوه بکهیت بۆ!

ئیلیس:

نا، ناتوانم!

هتیهست خان:

ده که واته! دهبا هەر لهو پێسته دا بمینیته وه که تئیدايت!

***

(دهرگه ی موبهق دهکریته وه، دهستیگ رۆژنامهیه کی لیوه درێژ

دهکات، هتیهست خان وهری دهگریت و دهیدات به ئیلیس.)

ئیلیس:

ئا ئه مه، تاکه کاره ساتی راسته قینه بوو! له گه ل ئه ودا ده متوانی

کاره ساته کانی تر هه ل بگرم! به لام ئیستا دوا پالپشتیش له

ریشه وه ده رکیشرا و خه ریکه له جی خۆم بهر ده بمه وه!

هتیهست خان:

بهر به ره وه، به لام راست بهر به ره وه، تا پاشان بتوانیت

هه ل بستیته وه! ... هه چی تازه له رۆژنامه که دا نووسرا وه؟

ئیلیس:

نازانم، ئه مرۆ له رۆژنامه ده ترسم!

هتیهست خان:

بیده به من، با من بیهوینمه وه!

ئیلیس:

نا! نه ختیگ چاوه ری به!

هتیهست خان:

له چی ده ترسیت، چ پێشبینیه که ...

ئیلیس:

خراپترین شت!

هتیهست خان:

زۆر جار پێش ئیستایش تووشی ئه مه بووین و ... تۆیش، رۆله

گیان، ئه گه ر نه ختیگ له ژیا نی منت بناسیایه ... ئه گه ر تۆیش

له گه لماندا بوویتایه، کاتیک ده مبینی باوکت چۆن، هه نگاو به

هه نگاو، به ره و تیکشکان و نشوستی ده رۆیشت، به بی ئه وه ی

بتوانم ئه و گشت خه لکه ئا گه دار بکه مه وه، که دوو چاری

به ده ختی و کاره ساتی کردن. کاتیکیش که وت، خۆم وهک

ها و تا وانباریک ده هاته پێش چاو، چونکه ئا گام له سه ره له به ری

تا وانه که ی بوو و ئه گه ر دادو ره که ییش پیا و یکی ئا قل و

تیگه یشتوو نه بووایه و له رێوشوینی من وه کو ژنی ئه و تی

نه گه یشتایه، ئه و منیشی له گه ل ئه ودا سزا ده دا!

ئیلیس:

ئه ی چی بوو ئه و نشوستیه ی کرد به تووشی باوکه وه، من تا

ئیستاش له وه تی نه گه یشتووم؟

هتیهست خان:

له خۆرازیبوون، وهک هه ره هه موومان!

ئیلیس:

ئه ی ئیمه که هه یچ تا وانیکمان نه کردوو ه بۆ ده بیته به ده ست

هه له کانی ئه وه وه ئازار بچێژین؟

هتیهست خان:

بیدهنگ به! ...

(پشوو، رۆژنامهکه هه‌لده‌گریت و ده‌بخوینیتته‌وه.)

(ئیلیس راوه‌ستاوه، سه‌ره‌تا نیگه‌رانه و پاشان دیت و ده‌چیت).

ئه‌مه چییه؟... من نه‌موت که له ناو شته دزراوه‌کاندا
مه‌ندیلانیکێ زه‌ردیش، له گولفرۆشه‌که، دزرا‌بوو؟

ئیلیس:

با، زۆر چاک دیتته‌وه بیرم!

هتیه‌ست خان:

به‌لام لێره‌دا نووسراوه... گولهنێرگزی کینوی!

ئیلیس:

(به‌ترسه‌وه.) وا نووسراوه؟

هتیه‌ست خان:

(له‌سه‌ر کورسییه‌ک داده‌نیشیت.) ئیلینۆرایه! ئۆف خواجه!

خواجه‌ی من!

ئیلیس:

که‌واته، هیشتا کوتایی نه‌هاتبوو!

هتیه‌ست خان:

یا زیندان یا خانه‌ی چاودیری!

ئیلیس:

ئه‌مه نابیت، نابیت که ئه‌و ئه‌وه‌ی کردبیت! نابیت!

هتیه‌ست خان:

دیشان ناوی خیزانه‌که‌مان ده‌که‌ویتته‌وه سه‌ر زاران و ئابرووی

ده‌بریت...

ئیلیس:

گومانی لێ ده‌که‌ن؟

هتیه‌ست خان:

نووسراوه که گومان به ئاراسته‌ی... دیار و ئاشکرایه پرووی

گومان له کوێیه.

ئیلیس:

قسه‌ی له‌گه‌ڵ ده‌که‌م!

هتیه‌ست خان:

(هه‌لده‌ستیت.) به نه‌رمونیانییه‌وه! چونکه له‌وه زیاتر به‌رگه

ناگرم!... تازه کار له کار ترازاو و ئه‌ویش جارێک دۆزرایه‌وه

و... جارێکی تریش ون بووه‌وه... قسه‌ی له‌گه‌ڵ بکه! (له

ده‌سته‌راسته‌وه ده‌روات.)

ئیلیس:

ئۆه! (به‌ره‌و ده‌رگه‌ی ده‌سته‌چه‌پ ده‌روات.) ئیلینۆرا، رۆله‌که‌م،

ئیلینۆرا! وه‌ره با قسه‌یه‌کت له‌گه‌ڵدا بکه‌م!

ئیلینۆرا:

(له ده‌ره‌وه، قژی به‌رداوه‌ته‌وه.) خه‌ریک بووم قزم به‌ستم!

ئیلیس:

لێ گه‌رێ! پیم بلی، خوشکه بچکۆله‌که‌م، ئه‌و گولته‌ له کوێ

بوو؟

ئیلینۆرا:

بردوومه...

ئىلىس:

ئۆف خويە!

ئىلىنۆرا:

(سەرى نەوى كىردووه، تىكشكاو، دەستەكانى راست و چەپ
لەسەر سنگى راگرتووه). بەلام پارەكەيم دانا...

ئىلىس:

كەواتە پارەكەيت داوه؟

ئىلىنۆرا:

ئا... و... نا! ھەميشە ھەر ناخۆش و ھەراسانكەرە... بەلام
خراپەيەكم نەكردووه... نيازىم باش بو... باوهرىم پى دەكەيت؟

ئىلىس:

باوهرىم پى دەكەم، خوشكەكەم، بەلام رۆژنامەكە نازانىت كە تۆ
بىگوناهىت!

ئىلىنۆرا:

ئۆف ھاوار! كەواتە دەبىت ئازارى ئەمەش بچىژم... (سەرى نزم
دەكاتەو، بە جوړىك كە قزى بە سەريدا بەر دەبىتەو). ئىستا
دەيانەوئىت چىم لى بگەن؟ با بىكەن!

بىنىامين:

(لە دەستەچەپەو دەبىت، بەتەواوى نىگەرانه). نا، نابىت دەستى
لى بدەن، چونكە ھىچ خراپەيەكى نەكردووه. دەزانم، چونكە من
بووم، من، من - (دەگرى). - من بووم كە ئەووم كرد، من!

ئىلىنۆرا:

باوهرىم پى مەكە، باوهرىم بەو مەكە كە دەبىت... من بووم، نەك
ئەو!

ئىلىس:

ئىستا باوهرىم بە چى بگەم، بە كى باوهرىم بگەم؟

بىنىامين:

بە من! بە من!

ئىلىنۆرا:

بە من! من!

بىنىامين:

لىم گەرىن با بچم بۆ لاي پولىس...

ئىلىس:

بىدەنگ بە! بىدەنگ...

بىنىامين:

نا، دەمەوئىت برۆم، دەمەوئىت برۆم...

ئىلىس:

بىدەنگ بن، منالان! وا دايكم دىت! بىدەنگ بن!

***

ھىيەست خان:

(دىتە ژورەو، بەتەواوى توورەيە، باوهرىم بە ئىلىنۆرادا دەكات
و ماچى دەكات). رۆلەكەم، رۆلەكەم، رۆلە خۆشەويستەكەم! تۆ
لاى منىت و ھەر لاي منىش دەمىنىتەو!

ئىلىنۆرا:

خۆ ئەو ماچم دەكەيت، دايە؟ چەندان سال دەبىت ئەمەت
نەكردووه. ئەى بۆ ئىستا؟

هتیهست خان:

چونکه ئیستا... چونکه... گولفرۆشه که له بهردەرگهیه و داوای لیبووردن دهکات، چونکه بووه به هۆی ناخۆشی و بیزارییه که بهسهه تۆدا هاتوو... پاره ونبوووه کهش دۆزراوه تهوه و ناویشته...

ئیلینۆرا:

(پادهکاته باوهشی ئیلیسهوه و ماچی دهکات، پاشان ملی بئینامین دهگریت و تهپلی سهری ماچ دهکات). تۆ کوپی چاک، که دهتویست له پیناوی مندا نازار بچیزیت! بۆ دهتویست؟

بئینامین:

(به شهرمهوه، ساکارانه). چونکه، تۆم زۆر خۆش دهویت، ئیلینۆرا!

هتیهست خان:

دهی منالان خۆتان له بهر بکهن و بچنه باخچه کهوه. وا دنیا رۆشن دهبیتهوه!

ئیلینۆرا:

ئۆه... رۆشن دهبیتهوه! وهره بئینامین. (دهستی دهگریت و دهست له ناو دهست به رهو دهسته چهپ دهروڤن).

***

ئیلیس:

چلۆچیوهکان فریدهینه ناو ئاگره کهوه؟

هتیهست خان:

هیشتا نا! نهختیکی ماوه!

ئیلیس:

ئوه لینه کفیسته؟

هتیهست خان:

له دهرهوه وهستاوه! بهلام زۆر سهیره و به شیوهیه کیش نهرمونیانه، ئاسان نییه تیی بگهیت و ههر به تهنیا زیانی لی دهبیتهوه، زۆریش قسه دهکات و زۆریش له بارهی خۆیهوه دهویت.

ئیلیس:

ئیستا، دواي ئهوهی چاوم به تیریزیککی خۆر کهوتوو، لهوه ناترسم رووبهرووی دیوهکه ببهوه. با بیته!

هتیهست خان:

بهلام توورهی مهکه... بهزهیی یهزدان چاره نووسی ئیمهی خستووته دهست ئه و له سهرخۆ و هیمنان... نا، خۆت دهزانیت، که له خۆرازییان به رهو کوئی دهروڤن!

ئیلیس:

دهزانم!... گوئی بگره! ئه و پیلاره چهرمانه ی که به سهه پیلاره کانیدا ههلی کیشاون: گوورگ، گوورگ، گوورگ، قییش! به نیازه به و پیلوانه وه بیته ژوو رهوه. بۆ نا؟ فهرش ههر هی خۆی و مۆبيله کانیش ههر هی خۆین...

هتیهست خان:

ئیلیس! بیر له هه موومان بکه رهوه! (به رهو دهسته راست دهروات)

ئېلىس:

وا دەكەم، دا يە گيان!

***

(لېندكفېست لە دەستەراستەو دەتە ژوورەو. پياوئىكى بەتەمەنى جەدىيە و سەر و چاوتىكى ترسناكى هەيە. قژى ماشوبرنجىيە و تۆپەلە قژىكى دەستكرد بە تەپلى سەرييەو هەتى و قژى سەر گوئىيەكانى چروپېرن. برۆكانى چروپېر و رەشن. لاجانەكانى رەش و كورتن. چاويلكەيەكى رەشى خرى لە چاودايە. زنجيرى سەعاتەكەى بە گەوھەرى سوور رازتېنراو تەو و گوچانئىكى ئىسپانيايى بە دەستەو هەيە. جلوبەرگى رەشى لە بەردايە و پالتۆيەكى چەكورى^(٣١) بە سەردا لە بەر كردووه، شەپقەكەى^(٣٢) بە دەستىيەو گرتووه، جزمەى چەرمى لە پىدايە و بەسەرياندا پىلاوى چەرمى هەلكىشاوہ كە جىرەجىر دەكەن. كە دىتە ژوورەو، بە ملامووه^(٣٣) لە ئېلىس دەروانىت و راوستاناوه.)

ئېلىس:

(لە حالى بەرگى لە خوكرىندا). خوئندكارى خوئندنى دوكتورا هتتەست!... فەرموون دانىشن. (لېندكفېست لە سەر كورسىيەكى لای دەستەراستى مېزى دروومانەكە دادەنىشت و چاوى لە ئېلىس برىوہ). (پشوو). دەتوانم چىتان بۆ بكەم، چ خزمەتتكتان هەيە؟

لېندكفېست:

(بە شكۆوہ). ئەها! – هەر دوئى ئىوارە ئەو شانازىيەم پى

رەوا بىنرا كە نيازى خۆم لە سەردانەكەم بۆ ئىرە ئاشكرا بكەم، بەلام دواى نەختىك زياتر بىر كردهو، بە نەگونجاوم زانى لە رۆژىكى جەژن و پشووئاندا لە بارەى كاروبارەو قسەتان لەگەلدا بكەم.

ئېلىس:

زۆر سوپاست دەكەين...

لېندكفېست:

(بەتوندىيەوہ). بەلام ئىمە سوپاستان ناكەين! ئا! (پشوو). لەگەل ئەو هيشدا، پىرى بە پەلە و سەرييى سەرىكم لە پارىزگار دا ... (دەوہستىت و سەيرى ئېلىس دەكات، تا بزانتىت قسەكانى چ كارىك لە ئېلىس دەكەن). ... پارىزگار دەناسىت؟

ئېلىس:

(بەبى گرىنگىپىدان). ئەو شانازىيەم پى رەوا نەبىنراوہ!

لېندكفېست:

كەواتە ئىستا ئەو شانازىيەت پى رەوا دەبىنرىت! ... لەوى باسى باوكتمان كرد!

ئېلىس:

هېچ سەير نىيە!

لېندكفېست:

(كاغەزىك دەردەهتت و لەسەر مېزەكە دای دەنىت). هەر لەوئىش ئەم كاغەزەم وەرگرت!

ئېلىس:

زۆر دەمىك بوو چاوەرپى ئەمە بووم! بەلام پىش ئەوہى بەردەوام

بین، دهمه ویت شتیکت لی بپرسم!

لیندکفیست:

(به کورتی). فەر موو!

ئیلیس:

بۆ ئەم کاغەزە نادەیتە دەست گیانکیشەکان، تا هەر هیچ نەبیت
ئەم گیانکیشانە پڕ لە ئازار و درێژخایەنەمان لە کۆل ببیتەوه؟

لیندکفیست:

هەر ئاوها! کورپی گەنج!

ئیلیس:

گەنج یا نا، داواى هیچ بەزەبیبیەکت لی ناکەم و تەنیا داواى
دادوهرى دەکەم!

لیندکفیست:

ئاوها! داواى بەزەبیبی ناکەیت! بەزەبیب ناویت! سەیرى ئەو
کاغەزە بکە، کە خستوو مەتە سەر قەراغى ئەم مێزە! ئیستا
دەبخە مەوه گیرفانم! ... کەواتە دادوهرى! تەنیا دادوهرى و
هیچی تر! دە گوئی بگرە، کورپی باش، جارێک لە جارێک لیم
زەوت کرا، بە شیوهیهکی زۆر ناخۆش هەموو پارەوپیولم لی
زەوت کرا! هەر ئەوساییش کە بە نەرمونیانییهوه نامەیهکم بۆ
نووسیت و لیم پرسیت کە چەندت ماوهی تر پێویستە بۆ ئەوهی
بیگەرپیتیتەوه، کەچی تۆ زۆر ناشیرین وەلامت دامەوه! هەر وهها
وهک سووخرۆرێک، ئەوهی کە بیوهرژن و هەتیوان تالان دەکات،
رەفتارت لەگەڵدا کردم، ئەگەرچی تالانکراوهکە من بووم و ئیوه
سەر بە بەرهی چەتەکان بوون! بەلام، لەبەرئەوهی من لە تۆ

تیگەیشتوو تر بووم، هەر بەوهنده دەستم هەلگرت کە بە
شیوهیهکی جوان، بەلام توندوتیژ، وەلامی تانەوتەشەری
ناشیرینی تۆ بدەمەوه. تۆ کاغەزە شینەکهی من چاک
دەناسیت، وا نییه؟ دەتوانم، هەر کاتیک بمەویت، مۆری بکەم،
بەلام من هەمیشە ئەوه ناکەم!
(بە ژوورەکهدا دەروائیت).

ئیلیس:

فەر موو، ئەوه مۆبیلەکان، لە خزمەتتدان!

لیندکفیست:

سەیرى مۆبیلەکانم نەکرد! چاویکم گیرا تا بزانی نأخۆ دایکت
لیرەیه یا نا! ئەوی راستی بیت، ئەویش رێک وەکو خۆت،
دادوهرى خۆش دەویت!

ئیلیس:

هیوادارم وایت!

لیندکفیست:

چاکە! ... دەزانیت، ئەگەر ئەو دادوهرییهی هیندە لای ئیوه
بەنرخە بەری بۆ بەرەلا بکریت، ئەوه دایکت، وەک کەسێک کە
هۆشیارە بەو تاوانەى کە ئەنجام دراوه، دەکەوتە بەر بەزەبیبی
ئەو دادوهرییهوه کە بە دەست خەلکە و ئەوان جیبەجیبی دەکەن!

ئیلیس:

نابیت!

لیندکفیست:

با دەبیت و هیشتایش بۆ ئەوه درەنگ نییه!

ئېلىس:

(هەلەستەتتە). دايكم!

لېندكفيست:

(كاغەزئىكى تر، بەلام شىن، لەسەر مېزەكە دادەنئەت). سەپركە، ئېستە ئەم كاغەزەيان لەسەر قەراغى مېزەكە دادەنئەت و وەك خۆيشت زۆر چاك دەيبىنئەت، شىنە... بەلام هېشتا مۆر نەكراو!

ئېلىس:

خا هاوار! دايكم! ديسان هەمان بەزم دەستى پى كەردو!

لېندكفيست:

بەلئى، كورپى گەنج كە هېندەت حەز لە دادوهرىيە، ديسان هەر هەمان بەزمە و دەستى پى كەردووتەو!... هەر وەهايش بوو و هەر وەهايش دەبئەت!... بەلام ئەگەر ئېستە ئا ئەم پرسىيارە لە خۆم بكەم: "تۆ ئەندەش يوهان لېندكفيست، كە لە هەژاريدا چاوت هەلەپناو و دووچارى نەبوونى و دەستكورتى و كاركردن بوويت، ئايا چ هەقىكت هەيە كە بەم دوادوايىيەى ژيانت ئەو پارەووپولەى، كە پوول بە پوول پاشەكەوتت كەردو و بە گورجوگۆلى و بەدەنگەوہاتن و بەوپەرى نەبوونى، سەرنج بدە بەوپەرى نەبوونى، پىكەوت ناو، لە منالەكانت، ديسان سەرنج بدە لە منالەكانت، زەوت بكەيت؟ تۆ ئەندەش يوهان لېندكفيست دەتوانيت، ئەگەر بتەوئەت دادوهر بيت، دەتوانيت چى بكەيت؟ تۆ كەست تالان نەكەردو، بەلام ئەگەر بەو دلتەنگ و بېزار بيت كە تالان بكرئەت، ئەو ناتوانيت چيتر لە شارئىكدا

بژئەت، چونكە هېچ كەسئىك نايەوئەت لەگەل كەسئىكى بى بەزەييدا، كە داواى وەرگرتنەوہى هەقى خۆى كەردو، هەلەسوكەوت بكات! چاوت لئىيە، دەبىنئەت كە بەزەيى و مېهرەبانىيەك هەيە لە دژ و، بگرە لە سەرەوہى، مافەوہ دەوہستەت!... ئا ئەوہيە بەزەيى!

ئېلىس:

تۆ لەسەر هەقىت، هەرچىيەك لئىرەدايە بيانبە! هى خۆتن!

لېندكفيست:

هەق هى منە، بەلام ناوئەرم سوودى لئى وەرېگرم!

ئېلىس:

بىر لە منالەكانت دەكەمەوہ و سكالاً ناكەم!

لېندكفيست:

(كاغەزەكە دەخاتەوہ گىرفانى). چاكە! كەواتە ديسان كاغەزە شىنەكە دەخەينەوہ گىرفانمان!... ئېستەيش هەنگاويك زياتر دەرؤين!

ئېلىس:

بجوورە... هەر بەراست دەيانەوئەت دايكم بدەن بە دادگا؟

لېندكفيست:

بەر لە هەر شتئىك، ئېستە هەنگاويك زياتر دەرؤين!... كەواتە تۆ هېشتا بە پارئىزگار نەگەيشتووئەت و نايئاسيت؟

ئېلىس:

نا، نايشمەوئەت بىئاسم!

لیندکفیسیت:

(کاغزه شینهکه دهردههینیتتهوه و رای دهوشینیت.) وا نا! وا نا!... پاریزگار، جا باش گوئی بگره، به گهنجی یهکیک بوو له هاورپییهکانی باوکت و دهیهویت تویش بناسیت؟ دیسان هر ههمان بهزمه، ههمان بهزمه و شتان دووباره دهبنهوه! ناتوویت بچیت سهریکی لی بدیهیت؟

ئیلیس:

نهء!

لیندکفیسیت:

پاریزگار...

ئیلیس:

ناتوانین باسی شتیکی تر بکهین؟

لیندکفیسیت:

تو دهبیت لهگهله مندا بهئهدب بیت، چونکه من بی دهسته لاتم... ئەمه له کاتیکدا که ئیوه راوبوچوونی خهکت له پشته و منیش به تهنیا دادوهریم ههیه پشتی پی ببهستم. چیت له دژی پاریزگار ههیه؟ ئەو ههزی له پایسکیل و خویندنگه ی بالای میلی نییه و ئەمانه له تایبهتمهندییه بچووکهکانی ئەون. ئیمهیش پیویست ناکات، کتومت، ریز له تایبهتمهندییهکان بگرین، به لام دهتوانین چاویان لی بنووقیین، دهتوانین خویمانان لی نهبان بکهین و گرینگی به شته گرینگهکان، به خهک و پیوهندییهکانی نیوان خهک، بدیهین! ههروهه دهبیت له تهنگزه گهورهکانی ژیاندا یهکترمان به ههمووه له و

لاوازییهکانهوه بوویت و به تووک و پیستهوه یهکترمان قهبوول

بیت!... برۆ بۆ لای پاریزگار!

ئیلیس:

قهت شتی وا نابیت!

لیندکفیسیت:

کهواته تو ئەو پیاوهیت؟

ئیلیس:

(بهوپهیری ددانپیدانهوه.) ئا، ئەو پیاوهم!

لیندکفیسیت:

(ههلهدهستی، دهست به هاتوچۆ دهکات، جیرهجیری پیلارهکانی دیت و کاغزه شینهکهیشی به دهستهوهیه و رای دهوشینیت.) ئەمهیان خراپ بوو! خراپ بوو!... باشه، له سهریکی ترهوه دهست پی دهکهم!... کهسیکی تۆلهسین، به راستی تۆلهسین، ویستوووهتی له دژی دایکت، له دادگا، قسه بکات. تو دهتوانیت ری لهمه بگریت!

ئیلیس:

چۆن؟

لیندکفیسیت:

برۆ بۆ لای پاریزگار!

ئیلیس:

نارۆم!

لیندکفیسیت:

(لی دهچیته پیشهوه و شانی ئیلیس دهگریت.) کهواته تو

هیچو پووچترین که سیکیت که له ژیاندا دیبیتم! ... ئیستایش
بۆ خۆم دهچم بۆ لای دایکت!

ئیلیس:

مه پۆ!

لیندکیست:

که واته دهچیت بۆ لای پارێزگار؟

ئیلیس:

ئا، دهچم!

لیندکیست:

به رزتر و جارێکی تر بیلێرهوه.

ئیلیس:

دهچم!

لیندکیست:

که واته ئهميان برابيهوه! (کاغزه شینه کهی ده داته دهستی).
ئه وهیش کاغزه کهیه!

(ئیلیس کاغزه که وهرده گریت، به بی ئه وهی بیخوینیته وه).

ئه مجا نۆرهی ژماره دووه، که ژماره یهک بوو! ... با دانیشین! ...

(وهک پیشووتر، دادەنیشن). ته ماشا، هه ره ئه وهنده به ره رووی

یه کتر برۆین، نیوهی ریگه که کورت ده بیته وه! ... ژماره دوو! ...

ئه میان داوای منه له سه ره مال و سامانی ئیوه! هیچ بیرو

خه یا لاتیک به می شکدا نه یهت، چونکه نه ده توانم و نه

ده شمه ویت مال و سامانی هاویه شی خیزانه کهم به خشمه وه!

تا دواپولیش له سه ره داوای خۆم سوورم و ده مه ویته وه.

ئیلیس:

تۆ ده گهم!

لیندکیست:

(به توندییه وه). ئاوها! تۆ ده گهیت؟

ئیلیس:

مه به ستم ئه وه نه بوو بریندارت بکه م...

لیندکیست:

ئا، تۆ ده گهم. (چاویلکه کهی هه لده بریت و له ئیلیس

ده روانیت). ... گورگ! گورگی هار! قامچی! قامچی! گه وهه ری

سوور، سوور سوور وهک گوشت، دپوی کپوی و به نده نان، که

منالان ناخوات و ته نیا ده یانتر سیئیت! منیش ده تانتر سینم، بۆ

ئه وهی ئه قل و هۆشتان تیک بدهم و سه راسیمه تان بکه م. نرخ

دواچیلکه ی ئه و مۆبیلانه شتان لی ده ستینمه وه ... ئه وه تا،

لیسته ی هه ره موویان له گیرفانم دایه و ئه گه ره یهک دانه

چیله کهیشی که م بیت، ئه وه ره وانه ی تاریکستانان^(٣٤) ده که م،

که نه خۆر تیدا ده گریت و نه ئه ستیرانیش تیدا

ده ره وشینه وه! ئا، من ده توانم منال بخۆم، ده توانم بیوه ژنان

بخۆم، کاتیک تووره ده کریم و راو بۆچوونیش؟ پیف! بۆ

ئه میان ... لئی ئاسانتر نییه و ده گوێزمه وه بۆ شارێکی تر!

(ئیلیس هیچ نالیت).

تۆ هاوڕێیه کت هه بوو، ناوی پیتروس بوو؛ پیتروس هۆلمبلاد.

خه ریکی زمان بوو و یه کیک بوو له قوتابییه کانی تۆ له خویندنی

زماندا. به لام تۆ له وه زیاترت لی داوا ده کرد و ده تووست بیکیت

به په يامبه رتيك... هر چو نيك بيت، نهو كه سيكي بي باور بوو؛
كه له شپره كه دوو جار قووقاندني، وا نيهه؟
(ئيليس بيدهنگه.)

سروشتي مروبييانه، ريك وهكو بير و شتومهك، جي باور
نيه و پيتروسيش بي نه مهك دهرچوو، من، نكولي له مه ناكم و
له سه ريشي ناكمه وه. به لام دلي مروف بي پايانه و زيړ و
رشي و تلپه و شتي تريشي تيدايه! پيتروس بو تو هاورپيه كي
بي نه مهك بوو، به لام، هر چو نيك بيت، هاورپيهك بوو!

ئيليس:

بي نه مهك...

ليندكفيست:

بي نه مهك، چاكه، به لام هر چو نيك سهيري بكهيت هاورپيهك!
نهو هاورپي بي نه مهك، به بي نه وهي تو هيچ ناگايهكت لي
هه بيت، خزمه تيكي زور هاورپيانه ي كردوويت.

ئيليس:

ته نانهت نه ميهش!

ليندكفيست:

(به ته و او ي له ئيليس نزيك ده بيته وه.) هه موو شتيك دوباره
ده بيته وه، هه موو شتيك!

ئيليس:

هه موو شتيكي خراب، راسته! باشه يش به خراپه پاداشت
ده دريته وه!

ليندكفيست:

هه ميشه نا، چاكه يش، هه روه ها، دوباره ده بيته وه! بروام پي
بكه!

ئيليس:

دياره ناچارم، نه گه رنا به دم نازاره وه، هه رچييه كه پي
ده و تر يت زيان، له لوومه وه ده ري ده هينيت!

ليندكفيست:

زيان نا، به لام هيندهت ده گووشم هه رچي پي بل ييت
به خود انازين و رقوكينه له له شت بيته ده روه!

ئيليس:

به رده وام به!

ليندكفيست:

وتم، پيتروس كاريكي باشي له گه لدا كردوويت!

ئيليس:

هيچ كاريكي باشي نهو پياوهم ناويت!

ليندكفيست:

ديسان!... ئيستا گوي بگره! پاريزگار، له ربي هه و ل و پلوي
پيتروسي هاورپيه وه، كه وته نيوانه وه و كومه كي دا يكتي كرد!
هر له بهر نه وه يش ده بيت، په يمان بدهيت، نامسه يه كي بو
بنووسيت و سوپاسي بكهيت! په يمان!

ئيليس:

نه خير! هه ركه سيكي تر له م دنيا يه دا، به لام نهو نا!

لیندکفیسٹ:

(زیاتر لپی نزیک دەبیتەوہ). دە کەواتە دیسان دەتگوشمەوہ،
ئێستا گوئی بگرە، تۆ پارەیی دانراوت لە بانکدا هەیه، وایە یا نا!

ئیلیس:

ئێ! جا ئەوێ چ پێوەندییەکی بە تۆو هەیه؟ خو من لە بەرانبەر
قەرزو قۆڵەکانی باوکمدا بەرپرسیار نیم؟

لیندکفیسٹ:

بەرپرسیار نیت! بەرپرسیار نیت! ئەی تۆ، کاتیک پارەو پوولی
منالەکانم لەم مالددا خەرج دەکرا، تێیدا دەخورا و دەخورایەوہ،
لەگەڵیاندا نەبوویت؟ بەرانبەر بەمە دەلێت چی!

ئیلیس:

ناتوانم نکۆلی لێ بکەم!

لیندکفیسٹ:

هەر لەبەر ئەوێ کە مۆبیلەکان قەرەبووی گشت قەرزەکان
ناکەنەوہ، دەبیت، هەر ئێستا، چەکیک بنووسیت بەقەد ئەوێ
کە دەمینیتەوہ و دەبیت بدریتەوہ، خویشت برەکەیی دەزانیت.

ئیلیس:

(بەتەواوی بەزیوہ). تەنانەت ئەمەیش؟

لیندکفیسٹ:

ئا، تەنانەت ئەمەیش! فەرموو و بینووسە!
(ئیلیس هەڵدەستیت، دەفتەری چەکەکانی دەهینیتە پیشەوہ و
لەسەر مێزی نووسینە کە دای دەنیت و دەست بە نووسین
دەکات).

یا خوێ پێشکیش دەکەیت، یا فەرمان!

ئیلیس:

بەلام دیسانیش بەش ناکات!

لیندکفیسٹ:

ئەوجا دەچیت و ئەوێ کە دەمینیتەوہ قەرزی دەکەیت! دوا
پوولیم دەوێتەوہ!

ئیلیس:

(چەکە کە بۆ لیندکفیسٹ رادەگریت). ئەوێتا، لەوێ زیاترم نییە
کە لێردا نووسراوہ! ئەوێ دەمینیتەوہ تەنیا هاوین و
دەستگیرانە کەمە و لەوێ زیاتریشم نییە!

لیندکفیسٹ:

کەواتە، وەکو وتم، برۆ قەرز بکە!

ئیلیس:

ناتوانم!

لیندکفیسٹ:

کەواتە بە دوا کە فیلدا بگەرێ!

ئیلیس:

کەس نییە بیهوێت ببیت بە کەفیلی کەسیک کە سەر بە خیزانی
هێشەست بیت!

لیندکفیسٹ:

کەواتە ئێستا من وەک دوا ناگەدار کردنەوہ دوو بەدیلت دەخەمە
بەردەم: یا سوپاسی پیتروس دەکەیت، یا سەرلەبەری قەرزە کە
دەدەیتەوہ!

ئېلىس:

نامەوېت بە هيچ جۆرىك خۆم لە پېتروس بگەيەنم!

لېندكفيست:

كەواتە تۆ هيچو پووچترين كەسيكيت لە ژياندا ديبيتم! تۆ دەتوانيت بە رەفتارىكى جوان، رەفتارىك شايانى ريزليگرتن بييت، هەم مـالـهـكـهـى دايكت و هەم جي و رپى دەستگيرانەكەيشت رزگار بكەيت، بەلام نايكەيت! دەبيت شتيك لە پشت ئەمەوه هەبيت، كە ناتەوېت ئاشكرای بكەيت! بۆ رقت لە پېتروس دەبيتهوه؟

ئېلىس:

بمكوژە، بەلام لەوه زياتر ئازار و ئەشكەنجەم مەدە!

لېندكفيست:

دلت لپى پيسە!
(ئېلىس شان هەلدەتەكينييت).
ديار و ئاشكرایه! (هەلدەستيت و دەكەوېتە هاتوچۆ. پشوو).
رۆژنامەى ئەم بەيانبيەت خويندوووتەوه!

ئېلىس:

ئا، بەداخهوه!

لېندكفيست:

هەر هەمووى؟

ئېلىس:

نا، هەمووى نا!

لېندكفيست:

ئەها! ... دە كەواتە؟ ... كەواتە نازانيت كە پېتروس دەستگيرانەكەى ماره كردوووه؟

ئېلىس:

ئەوهم نەزانيوه!

لېندكفيست:

نايشزانيت كىي ماره كردوووه؟ هەلى بيته!

ئېلىس:

چۆن ...

لېندكفيست:

خاتوو "ئەلىس"ى ماره كردوووه! هەموو شتيكيش دويني، لە كاتيكدا لە ئاهەنگيكي مۆسيقا بوون، بە ئاگەدارى و لە رپى دەستگيرانەكەى تۆوه برينرايهوه و پهيمانين بە يەكترى دا!

ئېلىس:

ئەمجا بۆ بەو شيوه نهينييه؟

لېندكفيست:

دوو گەنج مافى ئەوهيان نيهه نهينيى نيو دلى خويان لە تۆ بشارنهوه؟

ئېلىس:

منيش بۆ بەختيارىي ئەوان بە دەست ئەم كوڵ و پەژارهيهوه كە دووچارى بووم بنائينم؟

لېندكفيست:

ئا! ئەوان، ئەوانەى كە ئازاريان چەشتوووه بۆ ئەوهى بەر بۆ

به ختیاریی تو به ره لاکه ن! ... دایکت، باوکت، دستگیرانه که ت، خوشکه که ت... دانیسه، با چیرۆکیکت، زۆر به کورتی، بۆ بگپرمه وه!

(ئیلیس به نابه دلاییه وه دادنه شیت).

(له کاتی دیمه نی پیشوو و ئەم دیمه نه دا دنیا، دهره وه، پروونتر ده بیته وه).

نزیك چل سالیك له مه وه ره! وهك گهنجیك پرووم له م پایته خته كرد، ته نیا، شوینەون و به بی ئەوهی هیچ كه سیك بناسم، پرووم كرده ئیره و له كار دهگه رام. گیرفانم به تال و ئیوارهیه کی تاریکونوتهك بوو. له به ره ئەوهی كه هیچ ئوتیلیکی هه زانم شك نه ده برد، پرسیارم له وانه ده كرد كه له وێوه تییه ر ده بوون، به لام كهس وه لامی نه ده دامه وه. كاتیک كه به ته واوه تی دهستم له هه موو شتیك شت بوو، پیاویك لیم هاته پیشه وه و لپی پرسم: "بۆ ده گریت!" - راستیشت ده ویت ده گریام. منیش باسی به خت و چاره نووسی خۆم بۆ كرد! ئیتر ئەو پرووی له و ریگه یه وه رگپرا كه بۆی ده چوو و به دهم قسه ی خۆش و دلنه واییه وه له گه لمدا هات تا به رده م ئوتیلیك. كاتیكیش له دهرگه ی سه ره کیی ئوتیله كه وه چوومه ژووره وه، دهرگه ی دووكانیك كه له شووشه بوو كرایه وه و به ر ئانیشكم كه وت و شووشه كه شك. دووكانداره تووره وتیۆ كه ییش گرتمی و داوای هه قه كه ی لی ده كردم و یا ده یویست بانگی پۆلیس بكات. بیر له و بیه واییه بکه ره وه كه دووچاری ده بووم، شه ویکی دووردریژ و له سه ر جاده! - ئەو پیاوه نه دیو و نه ناسراوه نیازپا که ییش، كه ئەو

رهفتاره ی بینیبوو، كه وته نیوانمانه وه و ئەركی بانگکردنی پۆلسی گرتە ئەستۆی و منی رزگار كرد! ... ئەو پیاوه - باوکی تو بوو! كه واته هه موو شتیك دووباره ده بیته وه، ته نانه ت چا که ییش! هه ر له به ر خاتری باوکیشت... خه تیکی راست و چه پم به سه ر ئەو داوایه دا هیناوه كه له سه ر ئەم ماله هه مه! ... هه ر بۆیه ... ها ئەم كاغهزه و ئەم چه كه ییش بگه ره! (هه لده ستیت). هه ر له به ر ئەوه ییش كه به زحمه ت وشه ی سوپاست به دهمدا دیت، یه كسه ر ده رۆم، به تاییه ت ئا ئیستا كه له هه موو كاتیك زیاتر پیم ناخۆشه سوپاس بكریم! (له دهرگه ی به شی پشته وه ی شانۆ نزیك ده بیته وه). هه ر ئیستا، له بریی ئەوه، برۆ بۆ لای دایكت و له و نیگه رانییه رزگاری بکه كه تووشی بووه! (كه ئیلیس خه ریکه لی نزیك ده بیته وه، ئەم به ده ست ئاماژه ی بۆ دهكات كه نزیكبوونه وه ی ئەوی ناویت). برۆ! (ئیلیس به په له به ره وه دهسته راست ده روات).

***

دهرگه كانی به شی پشته وه ی شانۆ ده كرینه وه. ئیلینۆرا و بیانیمن دینه ژووره وه، هیمن، به لام جدین، كاتیكیش چاویان به لیندكفیست ده كه ویت، ترسیان لی دنیشیت و ده وهستن).

لیندكفیست:

وهرن، بچكۆله كان، وهرن و مه ترسن... ده زانن من كیم؟... (دهنگی خۆی گر كردوه). من دیوه كه ی كیو و به نده نام، ئەوه ی منالان ده ترسینیت! هوو! هوووو!... به لام زۆر ترسناكیش نیم! - وه ره ئیلینۆرا وه ره! (سه ری ده خاته نیو

دەستەكانىيەھو و تەماشاي چاوى دەكات.)، تۆ چاوه
جوانەكانى باوكت ھەيە و ئەو پياويكى چاك، بەلام لاوان، بوو!
(ناوچەوانى ماچ دەكات.)، ئاوها!

ئەلپنۆرا:

ئۆي، بە باشە باسى باوكم دەكات! كەس ھەيە بە باشە و
نيازپاكيەھو باسى ئەو بكات!

لەندكفەيست:

ئا ھەيە، من! بېرۆ پرسىيار لە ئەلپسى برات بكة!

ئەلپنۆرا:

كەواتە تۆ خراپەي ئىمەت ناوئەت!

لەندكفەيست:

نا، منالە خۆشەويستەكەم، خراپەي ئىوھم ناوئەت!

ئەلپنۆرا:

دە كەواتە، يارمەتيمان بدە!

لەندكفەيست:

رۆلە گيان، من ناتوانم يارمەتیی باوكت بدەم لەو سزايەي كە
دراوھە پزگارى ببەت، ناتوانم يارمەتیی بئىنيامين بدەم لە
تاقىكردنەھوي "لاتين"دا سەرکەوتن بە دەست بەئىنەت... بەلام
ئەوي لە دەستم ھاتبەت، دريخيم نەکردوھە. ژيان ھەموو شتەك
نادات و ھىچ شتەكيش بە خۆرايى نىيە. ھەربۆيە دەبەت ئىستا
يارمەتيم بدەت، دەتەوئەت يارمەتيم بدەت؟

ئەلپنۆرا:

من، منى نەگبەت، دەتوانم چى بکەم؟

لەندكفەيست:

ئەمرو چ رۆژیکە؟ بىر بکەرەھو!

ئەلپنۆرا:

(رۆژژمىرەكە لە دیوارەكە دەكاتەھو.)، شانزەي مانگە!

لەندكفەيست:

چاكە! پيش بىستى مانگ دەبەت ئەلپسى برات وا لى كرىبەت
كە بچەت و سەرىك لە پاريزگار بدات و نامەيەكيش بۆ پىتروس
بنووسەت.

ئەلپنۆرا:

ھىچى تر نا؟

لەندكفەيست:

ئاي، رۆلە گيان! بەلام ئەگەر ئەو نەكات، ئەو دەتوھە دىتەھو و
دەلەت: ھووووو!

ئەلپنۆرا:

بۆ دەبەت دىوھەكە بىت و منالان بترسىنەت!

لەندكفەيست:

بۆ ئەھوي منالان ھاروھاجى نەكەن!

ئەلپنۆرا:

راست دەكەيت! دىوھەكە لەسەر ھەقە! (قوئى پالتوئەي
لەندكفەيست ماچ دەكات). سوپاس بۆ تۆ دىوي دلۆفان
سوپاس!

بئىنيامين:

ئەلپنۆرا، دەبەت بلىت بەرپز لەندكفەيست!

ئىلتىزرا:

نا، ئەو زۆر ئاسايىيە و ئەو ناوہ...

لیندکفیست:

خواتان لەگەڵ منالان! ئیستا دەتوانن چلوچۆپوہکان فری بدەنە
نیو ئاگرەکەوہ!

ئىلتىزرا:

نا، دەبیت لە جیی خویان بمیننەوہ، چونکە منالان زوو شتیان
لە بیر دەچیتەوہ.

لیندکفیست:

ئای کچی جوان! تۆ چەند باش منالان دەناسیت! (دەروات).

ئىلتىزرا:

بەرہو لادی، بەرہو دەرہوہی شار دەرۆین، بىنیامین! دوو مانگی
تر نابات و ئیرە بە جی دەھیلین! ئۆف، ھەر ئەوئەندە بەزوویی
تێپەر بووونایە! (پەرەکانی رۆژمیرەکە لى دەکاتەوہ و بەو
تیریزەدا کە کەوتووہتە ناو ژوورەکەوہ بلایى دەکاتەوہ).
دەبینیت رۆژەکان چۆن دەرۆن! نىسان! مایس! حوزەيران!
خۆریش بەسەر ھەر ھەموویاندا دەدروشیتەوہ! ئیستا تۆ دەبیت
سوپاسی خوا بکەیت، کە یارمەتیی داین بەرہو لادی، بەرہو
دەرہوہی شار، برۆین!

بىنیامین:

(بەشەر مەوہ). ناتوانم، بە بیدەنگی، بیلیم؟

ئىلتىزرا:

با، دەتوانیت بە بیدەنگی بیلیت! چونکە ئیستا ھەرەکان

رەویونەتەوہ و دەنگت لەو سەرہوہ دەبىستریت!

***

کریستینا لە دەستەچەپەوہ ھاتووہتە ژوورەوہ و ھستاوہ.
ئیلیس و ھییەست خان لە دەستەپراستەوہ. کریستینا و ئیلیس،
بە رووخوشییەوہ، بەرہو پرووی یەکتەر دەرۆن، بەلام پيش ئەوہی
بە یەکتەر بگەن، پەردە دادەدریتەوہ.

بکهن - فهرماني پي کر دوون گویا له کانیاں بکهن به مار و نهوانيش بهک له
 دواي يهک ههمان کاری نارونيان کر دووه، به لام دهر نه نجام موجيزه که ي نارون
 له هبي نهوان به هيزتر بووه و گویا له که ي، گویا له کاني نهواني خوار دووه.
 (۱۳) و (۱۴) (= indikativus و konjunktivus) يه که ميان به ماناي نامراز يا
 وشه ي ليکدراو و دووه ميس به ماناي کرداري باري راگه يانندن، پيشانندان يا
 پرسيار کردن ديت و له بهر نه بووني به ران بهري ته او بويان، له کورديدا،
 ههروهک خويان و به لاتيني نووسراونه ته وه.
 (۱۵) (= lädergaloscher) جوړيکي تاييه ت له پيلاو بووه و جاران به سهر پيلاوي
 "که شخه!" دا له پي کراوه بق نه وه له ته ر بوون و پيسي و سوان و خرابوون
 بيان پاريزيت. وشه ي گالوش (= galoche) له بنه چه دا وشه يه که فه ر نه سايبه.
 (۱۶) (= karneol) به رديکي به نرخه و زور رهنکی وهک نارنجي کال، قاوه يي
 کال، ديز و شيري هه يه و پي رازاننده وه ي خشل به کار ده هيزنريت.
 (۱۷) (= påsklilja) سه رچاوه: که مالنامه، پروانه: (۸) تيبيني: ناشکرايه نيرگزي
 ناسايبش هه ر کيوييه و دياره له بهر جيا کردنه وه نه م دوو گوله له يه کتر
 به ميان دوتريت: نيرگزي کيوي، يا نيرگزي کيويه! (و).
 (۱۸) (= ئينجيل: کتبي پيروزي خاچپه رستان).
 (۱۹) و (۲۰) (= Immanuel Kant و Arthur Schopenhauer) له فهيله سو فه
 به ناويانگه کاني نه لمانيان.
 (۲۱) و (۲۲) (= Judas Iskariot و Shimon Petrus) دوو له شاگرداني عيساي
 مه سيح بوون. پيتروس، به يه کيک له نزيکترين شاگرداني عيسا داده ريت و
 هه ر نه ويشه که عيسا په ماني پي دهادت و پي ده لیت: "من کليله کاني
 ناسمانت پي ده به خشم. هه ر چييه ک تو له م دنيا دا ده يبه ستيته وه، له و دنيايش
 به به ستراوي ده مي تيته وه و هه ر چييه کيش تو له م دنيا دا به ره لاي ده که يت، له و
 دنيايش به به ره لاکراوي ده مي تيته وه." يوداسيس نه و شاگرديه که خيانه ت له
 عيسا ده کات و ده سه لاتداراني روم ناگه دار ده کاته وه تا مه سيح بگرن.
 (۲۳) شابيزهک (فارسي)، روه کيکي زور زه هراوييه.
 (۲۴) (= cassiopea) سه رچاوه: که مالنامه و فه رهنگي نازادي، پروانه: (۸).
 (۲۵) نه و دوا رستانه ن که عيساي مه سيح، له کاتي له خاچاندا، ده يان لیت و

بريتين له:

- (۱) "خوايه، ليمان ببوره، نهوان نازانن چي ده که ن!"
- (۲) "نه گه ر راستت ده ویت، هه ر نه مريو تو له به هه شندا له گه لمدا ده بيت."
- (۳) "نه که، نه وه کوره که ته." "نه وه دايکته."
- (۴) "خوايه، خوايه، بق به جيت هيشتووم؟"
- (۵) "تينوومه."
- (۶) "ته او بوو."
- (۷) "خوايه، روهي خوم به دهستي تو ده سپيرم."
- (۲۶) (= långfredagen) هه يني پيروز و هه يني دورودريژيشي پي ده لين.
- (۲۷) (= Pontius Pilatus) نه و کارگيره ي، له سه رده مي ده سه لاتداريتي قهيسه ر
 "تبيريوس" دا، ده سه لاتداري يه که م بوو له فه له ستين و برياري له خاچداني
 عيساي مه سيح دا.
 (۲۸) رهنگردن و رازاننده وه ي هيلکه يه کيکه له و شتانه ي له م جه رنه، به تاييه ت
 له سويد، ده کریت و راستيه که يشي نه وه يه که هيج پيوه ندييه که به نايي
 ديانان و نايي جووله که کانه وه نييه و ره گوريشه ي ده گه ريته وه بق نه و
 روتگارانه ي که هيشتا نه و نايانه له نيو گه لاني باکووري نه وروپا و
 سه کندنا قيه کاندا بلاو نه بوو بوونه وه و له سه ر پروا و نايي ديکه بوون و
 هيلکه، له لاي نه وان، هيمای ژيان و بيت بووه.
 (۲۹) (= blåsippa) سه رچاوه: که مالنامه، پروانه: (۸).
 (۳۰) (= snöklocka) سه رچاوه: که مالنامه، پروانه: (۸).
 (۳۱) (= pälis)، چه کور؛ که ولي تووک لي نه کراوه ي هه يوان.
 (۳۲) (= cylinder) جوړيکي تاييه ته له شه پقه و جاران، به تاييه ت له چه رخي
 نوزديه ميندا له ولاتاني نه وروپا، باو بووه و ره شه و لووله که که ي تا راده يه ک
 دريژه.
 (۳۳) (= nyfiket)
 (۳۴) (= cachott)

پیرست

5	.....	جهژنی هه‌لسانه‌وه گه‌رانه‌وه‌ی پیرسیفۆنه
33	.....	شانۆنامه‌ی جهژنی هه‌لسانه‌وه
35	.....	به‌شی یه‌که‌م
83	.....	به‌شی دووهم هه‌ینی ره‌ش
115	.....	به‌شی سێیه‌م